

ПЛАН ЗА УСТОЙЧИВА ГРАДСКА МОБИЛНОСТ НА ОБЩИНА ШУМЕН

2023г.-2030г.

Съдържание

Списък на таблиците.....	3
Списък на фигурите	4
Списък на диаграмите.....	4
Използвани съкращения	5
ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
1. ПРИЛОЖИМО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРОЕКТА.....	7
2. ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	23
3. ОПИСАНИЕ НА НАСТОЯЩЕТО СЪСТОЯНИЕ.....	24
3.1. ПРОСТРАНСТВЕНА СТРУКТУРА	24
3.2. ДЕМОГРАФСКА КАРТИНА	29
3.3. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА	31
3.4. ДАННИ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА	51
ОСНОВНИ ИЗВОДИ, КОИТО СА СЪОБРАЗЕНИ ПРИ ИЗГОТВЯНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА ЧАСТ	66
4. SWOT АНАЛИЗ НА ФАКТОРИ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПУГМ	67
5. ТЕРЕННО И АНКЕТНО ПРОУЧВАНИЯ.....	69
6. ВИЗИЯ И ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПУГМ	78
Визия на град Шумен за устойчива градска мобилност	78
1. Основна цел № 1 - Постигане на устойчива, свързана и ефективна мобилност	79
2. Основна цел № 2 - Постигане на екологична мобилност.....	80
3. Основна цел № 3 - Въвеждане на интелигентни транспортни системи.....	81
4. Основна цел № 4 - Осигуряване безопасна мобилност за всички граждани.....	83
7. МЕРКИ ЗА ГРАДСКА МОБИЛНОСТ	85
Пътна и улична мрежа между град Шумен и околните населени места.....	87
Екологичен обществен градски и междуселищен транспорт.....	90
Повишаване на електромобилността.....	91
Пешеходно движение	92
Велосипедно движение	94
Паркиране.....	96
Градска логистика	97
Интелигентни транспортни системи.....	98
Безопасна градска мобилност.....	100
Интегриран териториален подход.....	102
8. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ 2023 г – 2030 г.....	104
9. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА	127

Списък на таблиците

Таблица № 1	Населени места в Община Шумен	25
Таблица № 2	Разпределение на населението по общини	30
Таблица № 3	Републиканска пътна мрежа на територията на Община Шумен	33
Таблица № 4	Общинска пътна мрежа	33
Таблица № 5	Транспортна схема	36
Таблица № 6	Автобусни междуселищни линии	39
Таблица № 7	Пробег - градски автобусни линии	40
Таблица № 8	Видове регистрирани МПС в община Шумен	45
Таблица № 9	Норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места	52
Таблица № 10	Показатели - ФПЧ10 и ФПЧ2,5	53
Таблица № 11	Регистрирани концентрации на ФПЧ10 (фини прахови частици), SO ₂ (серен диоксид), NO ₂ (азотен диоксид) и O ₃ (озон)	53
Таблица № 12	Превишения на СДН през 2022 г.	55
Таблица № 13	Максимални средноденонощни концентрации	55
Таблица № 14	Стойности на средномесечна и средногодишна концентрация на ФПЧ10	56
Таблица № 15	Превишения на допустимите норми на ФПЧ10	57
Таблица № 16	Приоритет 1: Намаляване на емисиите от битовия и обществен сектор, отопляващ се с твърдо или течено гориво	57
Таблица № 17	Приоритет 2: Намаляване емисиите от транспорта	58
Таблица № 18	Приоритет 3: Намаляване на праховите емисии от уличните платна и откритите площи	59
Таблица № 19	Приоритет 4: Намаляване на емисиите в резултат на провеждане на строително ремонтни дейности	60
Таблица № 20	Приоритет 5: Намаляване на емисиите на ФПЧ10 от промишлената дейност	60
Таблица № 21	Мярка отнасяща се до всички приоритети	61
Таблица № 22	Разделение на анкетираните по занятие	71
Таблица № 23	Мотиви за използване на общински транспорт	74
Таблица № 24	План за действие	107
Таблица № 25	Индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението	130

Списък на фигурите

Фигура № 1	Община Шумен – местоположение	24
Фигура № 2	Население по общини	30
Фигура № 3	Пътна мрежа Община Шумен	32

Списък на диаграмите

Диаграма № 1	Разпределение на анкетираните по пол	70
Диаграма № 2	Разпределение на анкетираните по възраст	70
Диаграма № 3	Елементи имащи нужда от обновяване	71
Диаграма № 4	Пътуване с общински транспорт	72
Диаграма № 5	Обичаен начин на придвижване	73
Диаграма № 6	Причини поради които се ползва общински транспорт	73
Диаграма № 7	Мнение относно използването на електромобили	75
Диаграма № 8	Мнение относно изграждането на мрежа от зарядни станции	76
Диаграма № 9	Придвижване в града с личен автомобил	77

Използвани съкращения

АМ	Автомагистрала
АПИ	Агенция „Пътна Инфраструктура“
ГИС	Географска информационна система
ГПОД	Генерален план за организация на движението
ДФФИ	Други програми, фондове, частни инвестиции
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски Съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСП	Европейската сметна палата
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИТС	Интелигентни транспортни системи МГОТ Масов градски обществен транспорт
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски съвет
МСЕ	Механизъм за свързване на Европа (МСЕ)
НПВУ	Национален План за възстановяване и устойчивост
ОБ	Общински бюджет
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж“
ОУП	Общ устройствен план
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПОС	Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.
ПРР	Програма „Регионално развитие“ 2021 – 2027 г.
ПРСР	Програма за развитие на селските райони 2021 – 2027 г.
ПТС	Програма „Транспортна свързаност“ 2021 – 2027 г.
ПУГМ	План за устойчива градска мобилност
РБ	Републикански бюджет
РПМ	Републиканска пътна мрежа
ФМ на ЕИП	Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство
ЦГЧ	Централна градска част

ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за устойчива градска мобилност представлява стратегически документ, който има за цел да отговори на нуждите за мобилност на жителите и бизнеса в градските и прилежащите им области, с цел подобряване на качеството на живот. Този план се основава на съществуващите практики за планиране, но с акцент върху принципите на устойчивост.

Планът за устойчива градска мобилност трябва да отговаря на няколко задължителни изисквания:

1. **Съответствие със законодателството:** Планът трябва да бъде в съответствие със законодателството на национално, европейско и местно равнище, свързано с градската мобилност и околната среда.
2. **Устойчивост:** Планът трябва да се основава на принципите на устойчиво развитие, като насочва усилията към намаляване на неблагоприятното въздействие на транспорта върху околната среда и човешкото здраве.
3. **Реалистичност:** Предвидените проекти, мерки и инициативи трябва да бъдат осъществими в рамките на времевите ограничения на плана, като се вземат предвид всички необходими съпътстващи дейности и процедури.
4. **Ефективност:** Планът трябва да бъде насочен към постигането на ефективни резултати, като осигурява оптимална свързаност, достъпност и удобство за гражданите и бизнеса в градовете
5. **Интегрираност:** Планът трябва да интегрира различните аспекти на градската мобилност, включително обществения транспорт, пешеходните и велосипедните пътеки, автомобилния транспорт и други видове транспорт, за да се постигне синергия между тях.
6. **Участие и консултации:** Планът трябва да включва процеси за участие и консултации на гражданите, за да се вземат предвид техните нужди, предпочитания и мнения при формулирането на мерките и решенията.

Тези изисквания осигуряват основата за създаването на цялостен и устойчив план за градска мобилност, който отговаря на нуждите на гражданите и спомага за подобряване на качеството на живот в градските среди.

1. ПРИЛОЖИМО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРОЕКТА

При изготвянето на план за устойчива градска мобилност, трябва да се вземат предвид следните приложими законодателни актове и стратегически документи:

1. **Националното законодателство:** Това включва закони, наредби и ръководни принципи, които регулират областта на градската мобилност и околната среда в страната. Примери за такива закони могат да бъдат свързани с опазване на околната среда, управление на трафика, планиране на транспорта и други.
2. **Европейското законодателство:** Европейската Комисия разработва и приема законодателство, което има отношение към градската мобилност и околната среда. Това включва директиви и регламенти, свързани с емисиите на въглероден диоксид, енергийна ефективност, устойчив транспорт и други.
3. **Регионални стратегии и планове:** Различни регионални органи могат да имат собствени стратегии и планове за устойчива градска мобилност, които се прилагат на местно равнище. Тези документи могат да предоставят насоки и цели, които трябва да бъдат взети предвид при изготвянето на плана.
4. **Градски планове за мобилност:** Много градове имат собствени планове за устойчива градска мобилност, които са разработени специфично за тяхната градска среда и нужди. Тези планове могат да съдържат местни стратегии, мерки и цели, които се отнасят до транспортната инфраструктура, обществения транспорт, велосипедните и пешеходните пътеки и други.
5. **Стратегии и насоки на международни организации:** Международни организации като Световната здравна организация и Международният съюз на обществения транспорт (UITP) разработват стратегии и насоки, които се отнасят до устойчивата градска мобилност. Тези документи могат да предоставят полезни препоръки и добри практики за включване в плана.

При разработването на план за устойчива градска мобилност, във всяка държава се прилага специфично национално законодателство, което определя правилата и стандартите за устойчивост и развитие на градската мобилност. Национално законодателство включва различни аспекти, като планиране на транспортната инфраструктура, регулации за емисиите, промишлените стандарти, финансови инструменти и други регулации, които насърчават устойчиви практики и иновации в градската мобилност. За България, основните приложимите стратегии, национални закони и актове в областта на устойчивата градска мобилност включват:

1. Закон за устройство на територията (ЗУТ): Този закон регулира планирането на градската среда, включително транспортната инфраструктура и зоните за развитие на градската мобилност. Той определя правилата и процедурите за изготвяне на общоустройствени планове и други стратегически документи, които са от значение при планирането на устойчива градска мобилност.
2. Закон за автомобилните превози урежда различни аспекти на превоза, включително условията за регистрация на автомобили, правилата за превоз на товари и пътници, задълженията на превозвачите и техните права, условията за лицензиране на превозници и други свързани въпроси.
3. Закон за местното самоуправление и местната администрация е основният правен акт, който регулира организацията и функционирането на местното самоуправление в страната. Този закон определя правомощията, функциите и отговорностите на местните органи на власт, както и процедурите за избори на местни общности и органи.
4. Закон за общинската собственост е правен акт, който урежда правилата и процедурите за управление, разпореждане и използване на имотите, принадлежащи на местните общини. Този закон определя правата и задълженията на общините като собственици на имоти и регулира начина, по който те могат да разпореждат с тези имоти.

5. Закон за пътищата (ЗП): Този закон регулира управлението, поддържането и развитието на пътищата в България. В него се включват разпоредби, свързани с инфраструктурата, сигнализацията и мерките за безопасност на пътищата, които са важни за устойчивата градска мобилност.
6. Закон за движението по пътищата е правен акт, който урежда правилата и регламентите, свързани с участието и поведението на участниците в пътното движение в България. Този закон има за цел да осигури безопасност и редност на пътищата, както и да регулира правата и задълженията на водачите на превозни средства, пешеходците и другите участници в движението.
7. Закон за водния транспорт (ЗВТ): Този закон регулира водния транспорт в страната, включително речни и морски пристанища, пътни водни артерии и условията за превоз на пътници и товари по водни пътища. Той също така определя изискванията за безопасност и опазване на околната среда във водния транспорт, които са важни при разработването на устойчива градска мобилност.
8. Закон за въздушния транспорт (ЗВТр): Този закон регулира въздушния транспорт в България, включително въздушните пристанища и условията за полети. В него се включват разпоредби, свързани със сигурността, екологичната устойчивост и условията за въздушния транспорт, които са от значение при разработването на устойчива градска мобилност.
9. Закон за опазване на околната среда Законът за опазване на околната среда е правен акт, който регулира мерките и дейностите за защита и опазване на околната среда в България. Той има за цел да предотвратява, намалява и контролира неблагоприятното въздействие на хуманните дейности върху околната среда, както и да съхранява и възстановява природните ресурси.
10. Закон за чистотата на атмосферния въздух се отнася до качеството на въздуха в атмосферата и има за цел да гарантира, че е изпълнена определена степен на чистота и качество на въздуха, с цел да се предпазва здравето на хората и околната среда.

11. Закон за защита от шума в околната среда
12. Закон за регионалното развитие е нормативен акт, който урежда правилата и процедурите за планиране, координиране и осъществяване на регионалното развитие в дадена страна или регион.
13. Националната програма за развитие "България 2030" е стратегически документ, който определя насоките за развитието на страната до 2030 година. Тя представлява обща визия за икономически, социален и екологичен напредък, като се фокусира върху различни сектори, включително и транспорта. Националната програма за развитие "България 2030" има за цел да осигури устойчиво и интегрирано развитие в страната, като поставя основите за модерна, ефективна и екологично отговорна транспортна система.
14. Интегрираната транспортна стратегия в периода до 2030 г. представлява документ, който определя дългосрочната визия и цели за развитието на транспортната система в дадена държава или регион. Тази стратегия се основава на принципа за интегриран подход към транспорта, който включва различни модалности на превоз и координиране на различните аспекти на транспортната политика.
15. Националната стратегия за безопасност на движението по пътищата в Република България за периода 2021 - 2030 г. е стратегически документ, който цели да подобри безопасността на пътното движение в страната. Тя е насочена към намаляване на броя на пътните произшествия, пострадалите и жертвите на пътя, със специален фокус върху опазването на човешкия живот и здравето.
16. Актуализираната национална концепция за пространствено развитие (2013-2025 г.) е стратегически документ, който определя насоките за устойчивото и балансирано развитие на територията на Република България. Тя има за цел да създаде рамка и насоки за управлението на територията, пространственото планиране и развитието на различните региони в страната.

17. Националната стратегия за адаптация към изменението на климата (2019 г.) е стратегически документ, създаден с цел да подготви България за предизвикателствата, произтичащи от изменението на климата. Тя представлява цялостен подход за приспособяване на страната към климатичните промени, защита на хората, околната среда и икономиката.
18. "Национален план за възстановяване и устойчивост"
19. Програма „Развитие на регионите” 2021-2027 г. (проект) Стратегическата цел на новата Програма „Развитие на регионите” 2021-2027 г. съвпада с основната цел на политиката за регионално развитие в България, а именно да бъдат създадени жизнени, силни и устойчиви региони като отговор на неблагоприятните демографски тенденции и задълбочаване на между-регионалните и вътрешно-регионалните различия.
20. Програма „Околна среда” 2021-2027 г. Основните цели на ПОС са свързани с подобряване на ВиК инфраструктурата и качеството на атмосферния въздух, екологосъобразно управление на отпадъците и опазване на богатото биоразнообразие, превенция и управление на риска от наводнения, свлачища и горски пожари.
21. Наредба №2/2002 г на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията е свързана с условията и реда за утвърждаване на Планове за управление на градската мобилност (ПУГМ) в България. Тази наредба урежда процедурата и изискванията за изготвяне, одобряване и реализация на ПУГМ в градовете.
22. Наредба №2/2004 г. на Министерството на регионалното развитие и благоустройството е свързана с планирането и проектирането на комуникационно-транспортни системи на урбанизираните територии в България. Тази наредба урежда процедурите, изискванията и стандартите, които трябва да се спазват при планирането и проектирането на транспортната инфраструктура, включително пътища, магистрали, мостове, пешеходни и велосипедни пътеки,

обществен транспорт и други комуникационни системи в градовете и населените места.

23. Наредба №2/2006 г. на Министерството на финансите урежда условията и реда за предоставяне на средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване по автомобилния транспорт за определени категории пътници. Тази наредба определя механизми и процедури за предоставяне на финансова помощ на лица, които са освободени от или се ползват от намалени цени за пътуване, както и на превозвачите, които се срещат със съответния намален приход от тези тарифи.
24. Наредба №3/2005 г. на Министерството на финансите определя условията и реда за предоставяне на средства за субсидиране на превоза на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони.
25. Наредба №33/1999 г. на Министерството на транспорта регулира условията и реда за извършване на обществен превоз на пътници и товари на територията на Република България. Тази наредба установява правила и стандарти за организиране, изпълнение и контрол на обществения превоз, включително лицензиране на превозвачите, технически изисквания за превозните средства, работно време на водачите, осигуряване на безопасност на пътниците и товарите, таксуване и др.
26. Наредба №7/2000 г. е издадена от Министерството на регионалното развитие и благоустройството и определя правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони. Тя има за цел да регулира изграждането и развитието на различни видове територии, включително жилищни, обществени, промишлени, земеделски и рекреационни зони.
27. Наредба №4/2009 г. на Министерството на регионалното развитие и благоустройството е свързана с изграждането на достъпна среда в урбанизираните територии. Тази наредба определя изискванията и стандартите за проектиране и изграждане на обществени пространства, сгради, съоръжения и

инфраструктури с цел осигуряване на достъпност и удобство за всички граждани, включително хора с увреждания и мобилни ограничения.

28. Наредба №1/2001 г. на Министерството на регионалното развитие и благоустройството се отнася до организирането на движението по пътищата в България. Тази наредба определя правила, стандарти и процедури, които трябва да се спазват от участниците в пътното движение и от отговорните органи за осигуряване на безопасно и редовно движение по пътищата.
29. Наредба №2 за сигнализацията на пътищата с маркировка определя правилата за изграждане, разполагане и използване на различни видове маркировки на пътищата с цел осигуряване на безопасността на движението.
30. Наредба №17 за регулиране на движението по пътищата със светлинни сигнали се определят видовете светлинни сигнали, които се използват за регулиране движението на пътните превозни средства и на пешеходците по пътищата, отворени за обществено ползване, както и условията, редът, местоположението, начинът за поставяне и изискванията към пътните светофари, които подават светлинни сигнали.
31. Наредба №18 за сигнализация на пътищата с пътни знаци се определят видовете пътни знаци и другите средства за сигнализиране на пътищата, както и условията, редът и правилата за тяхното използване за организиране на движението по пътищата, отворени за обществено ползване.
32. Наредба за условията и реда за внедряване на интелигентните транспортни системи в областта на автомобилния транспорт и за интерфейси с останалите видове транспорт се определят условията и редът за внедряване и използване на интелигентните транспортни системи в областта на автомобилния транспорт и за интерфейси с останалите видове транспорт.
33. Наредба № РД-02-20-22 от 20.12.2017г. за планиране и проектиране на комуникационни транспортни системи на урбанизираните територии се определят принципите, критериите, нормите и правилата за планиране и

проектиране на комуникационно-транспортните системи (КТС) в урбанизираните територии.

34. Наредба за управление на общинските пътища в община Шумен се определят условията и реда относно собствеността, управлението, ползването, изграждането, ремонта, поддържането и финансирането на пътищата от общинската пътна мрежа на община Шумен.

Това са някои от примерите за националното законодателство, което може да бъде приложено при разработването на план за устойчива градска мобилност в България. Всеобхватният списък може да включва и други закони, правилници и наредби, които са от значение за конкретния контекст на града или общината, където се изготвя планът.

Съгласно публикуваната **Препоръка (ЕС) 2023/550 на Комисията от 8 март 2023 година относно националните програми за подкрепа на планирането на устойчива градска мобилност¹**, основната цел на ПУГМ е да направи функционалната градска зона, за която е предназначен, по-достъпна и да се осигури висококачествена, безопасна и устойчива мобилност с ниски емисии към, през и в тази зона. Той подкрепя по-специално мобилността с нулеви емисии и реализирането на система за градски транспорт, която допринася за по-добра цялостна ефективност на транспортната мрежа, по-специално чрез развитието на инфраструктура за безпроблемно движение на превозни средства с нулеви емисии, както и на мултимодални пътнически центрове с цел улесняване на връзките през първия и последния километър и мултимодалните товарни терминали, обслужващи градските зони.

При изготвянето на анализа са съобразени принципите от Пакета за устойчива градска мобилност, в съответствие със Съобщение на Комисията COM(2013) 913 „Заедно към конкурентоспособна градска мобилност с ефективно използване на ресурсите“, обхващат всички теми от част „Балансирано и интегрирано развитие на всички видове транспорт“ на Концепцията за планове за устойчива градска мобилност (Приложение към Съобщение на Комисията COM(2013) 913). Същите са отразени и в основата на формулираните приоритети и изведени мерки за насърчаване на устойчива

¹ Публикувано в Официален вестник на Европейския съюз № L 73/23 от 10.03.2023г

мултимодална градска мобилност, вкл. Интегриран градски транспорт, отделени в стратегическата част на Плана.

При разработването на план за устойчива градска мобилност, от съществено значение са ключовите европейски законодателни актове, които определят рамката и стандартите за устойчивото развитие на градската мобилност в Европа. Те включват:

1. Директива за устойчив градски транспорт: Директивата на Европейския съюз (ЕС) от 2009 г. за устойчив градски транспорт, насърчава въвеждането на планове за устойчива мобилност в градовете. Тя насочва градовете към по-ефективно използване на транспортната инфраструктура, насърчаване на обществения транспорт и велосипедизма, намаляване на емисиите от транспорта и подобряване на качеството на въздуха.
2. Директивата за инфраструктурата за алтернативни горива: Законодателен акт, който има за цел да установи и насърчи развитието на инфраструктурата за алтернативни горива в Европа. Тя обхваща различни видове алтернативни горива, като електричество, водород и природен газ, и насочва усилията към създаването на необходимата инфраструктура за тяхно разпространение и използване. Чрез тази директива се предвиждат мерки за стимулиране на развитието на зарядни станции за електромобили, водородни станции, газопълнителни и други съоръжения, необходими за зареждане и снабдяване с алтернативни горива на превозни средства. Тя цели да осигури лесен достъп до зареждане и горива за потребителите на алтернативни превозни средства, което подпомага устойчивата градска мобилност.
3. Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година се отнася към качеството на атмосферния въздух и по-конкретно определя минималните стандарти и методи за оценка и управление на качеството на въздуха в Европейския съюз.
4. Директива 2008/96/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. се отнася към управлението на безопасността на пътния транспорт и в частност

за откриване, обезопасяване и отстраняване на местата с концентрация на пътнотранспортни произшествия.

5. Директива 2009/33/ЕО за насърчаването на чисти и енергийно ефективни пътни превозни средства се отнася до насърчаването на чисти и енергийно ефективни пътни превозни средства. Целта на директивата е да насърчи използването на по-чисти и по-екологосъобразни превозни средства в публичния сектор и обществените услуги.
6. Директива 2010/40/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2010 г. се отнася до внедряването на интелигентни транспортни системи (ИТС) в областта на автомобилния транспорт и създаването на интерфейси с други видове транспорт. Тази директива има за цел насърчаване на използването на ИТС в Европа, с цел подобряване на безопасността, ефективността и устойчивостта на транспортната система.
7. Регламент (ЕО) № 1370/2007 е правноизискващ акт на Европейския съюз, който установява общи правила и условия за оказване на обществени услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт. Този регламент има за цел да осигури ефективно функциониране на пътническия превоз в Европейския съюз, като гарантира достъпност, качество и устойчивост на услугите.
8. Регламент за емисиите от автомобили: ЕС има регламенти, които регулират емисиите на въглероден диоксид и други замърсители от автомобили. Тези регламенти насърчават преминаването към по-екологосъобразни автомобили и насърчават използването на алтернативни видове горива и електромобили.
9. Регламент за управлението на трафика: ЕС има регламенти, които се отнасят до управлението на трафика в градовете. Тези регламенти включват мерки за оптимизиране на трафика, насърчаване на обществения транспорт и велосипедизма, и въвеждане на интелигентни транспортни системи за подобряване на мобилността.

10. Регламент №1315 на ЕС „Насоки за развитие на Трансевропейската транспортна мрежа” – 2013 г. определя насоките за развитието на Трансевропейската транспортна мрежа в Европейския съюз.
11. Програма "Интелигентна европейска градска мобилност": Това е програма на ЕС, която подкрепя градовете в разработването и внедряването на иновативни решения за устойчива градска мобилност. Програмата предоставя финансиране и техническа подкрепа за проекти, които имат потенциал да подобрят транспортната система на градовете.
12. Рамкова програма за изследвания и иновации "Хоризонт Европа" - тази програма осигурява финансиране и насърчава изследванията и иновациите в областта на устойчивата градска мобилност, което подпомага разработването на нови технологии и решения.
13. Стратегията на ЕС за устойчиво и интелигентно движение - това е стратегически документ, който определя приоритетите и целите на ЕС за устойчивата и интелигентна градска мобилност, включително насърчаване на обществен транспорт, електромобилност, умни транспортни системи и други иновативни решения.
14. Стратегия за незамърсяващи и енергийно ефективни превозни средства на Европейската комисия - 2010 г. се основава на основния принцип за постигане на устойчив превоз в Европа, като се насърчава използването на превозни средства, които са незамърсяващи и енергийно ефективни.
15. Стратегия „Транспорт 2050” на ЕС е документ, публикуван през 2011 година, който представя дългосрочната визия и насоки за развитието на транспортната система в Европейския съюз до 2050 година. Целта на стратегията е да създаде устойчива, конкурентоспособна и интелигентна транспортна система, която да отговаря на предизвикателствата на бъдещето и да допринесе за икономическия растеж и подобряването на качеството на живот на гражданите.

16. Стратегия за устойчива и интелигентна мобилност и План за действие - 2020 г. - През 2020 година Европейската комисия представи Стратегия за устойчива и интелигентна мобилност, съчетана с План за действие, като част от своята амбициозна програма за Европейска зелена сделка. Тази стратегия и план за действие се фокусират върху преобразуването на европейската мобилност с цел намаляване на емисиите от транспорта, подобряване на достъпността, насърчаване на цифровите и иновативните решения и превръщане на транспорта в справедлив и интегриран сектор.
17. Европейска зелена сделка - 2019 г. - Европейската зелена сделка е амбициозна стратегия на Европейската комисия, обявена през 2019 година, която има за цел да постави Европейския съюз на пътя към устойчиво и ресурсно ефективно бъдеще. Тази стратегия е създадена като отговор на предизвикателствата на изменението на климата и опазването на околната среда, като се насърчава преходът към нисковъглеродна и ресурсоемка икономика.
18. Зелена книга „Към нова култура на градска мобилност“ - 2007 г. е стратегически документ, който обсъжда предизвикателствата на градската мобилност в Европа и предлага нови подходи и насоки за устойчиво развитие на градската мобилност.
19. План за действие по градска мобилност - 2009 г. – насърчаване на устойчивия градски транспорт в градовете на Европейския съюз и да създаде по-екологични и ефективни системи за градска мобилност.
20. Бяла книга „Пътна карта за единна Европейска транспортна област – към конкурентоспособна и ефикасна транспортна система" на Европейската комисия - 2011 г. е стратегически документ, който представя визията и плановете на Европейската комисия за бъдещето на европейската транспортна система.
21. Концепция за планове за устойчива градска мобилност „Заедно към конкурентоспособна градска мобилност с ефективно използване на ресурсите” на Европейската комисия – 2013 г. е предназначена да насърчи ефективното използване на транспортната инфраструктура в градовете и да осигури устойчива и екологично приемлива градска мобилност.

22. Работен документ на службите на Комисията „Политическата рамка на ЕС за пътна безопасност 2021-2030 – Следващи стъпки към „Визия нула“, определяща акцентите на политиката в областта на безопасността на движението по пътищата за десетилетието 2021 – 2030 г.

23. През юли 2021 г., Европейската комисия представя “Fit for 55”, които е най-амбициозният пакет за климатична политика на ЕС. Пакетът се основава на 12 законодателни мерки, които обхващат секторите транспорт, енергетика, околна среда и др. Целта на пакета е да намали емисиите на парникови газове в ЕС с поне 55% до 2030 г. спрямо нивата от 1990 г., като основната цел е постигането на климатична неутралност до 2050 г. и осигуряване на справедлив преход за всички.

Тези и други европейски законодателни актове предоставят рамка и насоки за разработване на планове за устойчива градска мобилност, които се стремят към по-екологосъобразен, ефективен и достъпен градски транспорт.

При разработването на план за устойчива градска мобилност се използват и регионални стратегии и планове, които са приложими на конкретния регион или град. Основни регионални стратегии и планове, приложими за разработване на ПУГМ в България, включват:

1. Регионални стратегии за развитие: Всяка област в България има своя регионална стратегия за развитие, която определя приоритетите и целите за развитие на региона. В тези стратегии включват мерки и цели, свързани с устойчивата градска мобилност, като подобряване на транспортната инфраструктура, насърчаване на обществения транспорт и намаляване на въглеродния отпечатък на транспорта.
2. Регионални планове за устойчива мобилност: Някои региони и градове в България разработват специфични планове за устойчива мобилност, които включват конкретни мерки и проекти за подобряване на градската мобилност. Тези планове съдържат информация относно интеграцията на обществения транспорт, изграждане на велоинфраструктура, подобряване на пешеходната инфраструктура и други мерки за устойчив транспорт.

3. Регионални стратегии за развитие на транспорта: Някои региони имат специфични стратегии за развитие на транспортната инфраструктура и услугите в рамките на региона. Тези стратегии съдържат планове за разширяване на пътищата, подобряване на железопътната мрежа, развитие на водния транспорт и други мерки, които влияят на устойчивата градска мобилност.

При разработването на план за устойчива градска мобилност, могат да бъдат използвани следните планове и стратегии за мобилност на общинското ниво, които да отговаря на конкретните нужди и характеристики на общината.

1. Общински план за транспорт: Това е основен стратегически документ, който определя общата визия и цели за развитието на транспортната система в общината. Включва анализ на настоящото състояние на мобилността, проблемите и предизвикателствата, както и планове и мерки за подобряване на транспортната инфраструктура и насърчаване на устойчивите начини на превоз.
2. Общинска стратегия за устойчиво развитие: Тази стратегия обхваща различни аспекти на устойчивото развитие, включително и мобилността. В нея се определят приоритетите и целите за опазване на околната среда, намаляване на емисиите от транспорта, подобряване на качеството на въздуха и насърчаване на устойчивите начини на превоз.
3. Местен план за управление на трафика: Този план включва мерки за оптимизиране на движението на превозните средства в града, намаляване на задръстванията, подобряване на безопасността и ефективността на трафика. В него могат да бъдат включени и инициативи за насърчаване на обществения транспорт, велосипедното и пешеходно движение.
4. План за развитие на велосипедната инфраструктура: Този план се фокусира върху изграждането и подобряването на велосипедната инфраструктура в общината. Включва планове за изграждане на велосипедни ленти, пътеки и паркинги, както и мерки за насърчаване на използването на велосипеди като алтернатива на автомобилите.

5. План за управление на пешеходната инфраструктура: Този план има за цел подобряване на условията за пешеходците в града. Включва мерки за създаване на безопасни и достъпни тротоари, пешеходни зони и кръстовища, както и инициативи за насърчаване на пешеходното движение чрез кампании и информационни материали и други.
6. План за интегрирано развитие на община Шумен
7. Общ устройствен пан на община Шумен

При разработването на план за устойчива градска мобилност редица международни организации предоставят стратегии и насоки, които могат да бъдат приложени. Някои от тези организации включват:

1. Европейската комисия (ЕК): ЕК предоставя различни стратегии и насоки за устойчива мобилност в европейски градове. Тези насоки включват подкрепа за развитие на обществен транспорт, насърчаване на употребата на велосипеди и пешеходна инфраструктура, решаване на предизвикателствата на градската мобилност и други.
2. Световната здравна организация (СЗО): СЗО предоставя насоки за устойчива градска мобилност, които се фокусират върху взаимната връзка между транспорта и здравето на населението. Тези насоки подчертават значението на физическата активност, намаляването на замърсяването на въздуха и защитата на общественото здраве при проектиране на градска мобилност.
3. Международният съюз на обществения транспорт (UITP): UITP предоставя стратегии и насоки за развитие на обществения транспорт в градските среди. Те обхващат подобряване на качеството и достъпността на обществения транспорт, насърчаване на иновации и устойчиви технологии в сектора.
4. Международният съвет за чист транспорт (ICCT): ICCT предоставя насоки и стратегии за намаляване на въглеродните емисии от транспорта и насърчаване на

устойчива градска мобилност. Тези насоки включват препоръки за ефективно използване на горива, електрическа мобилност, интелигентни транспортни системи и други.

През последното десетилетие, Европейската комисия е публикувала редица документи и насоки, с цел да помогне на градовете да се справят с предизвикателствата, свързани с градската мобилност. Европейската комисия призовава за промяна в подхода към градската мобилност, с цел осигуряване на устойчиво развитие на градските райони в Европа, като насърчава държавите-членки да предприемат по-решителни и по-добре координирани действия в тази област. Пакетът от мерки насърчава по-интелигентно регулиране на възможностите за движение в градовете и таксуване на пътниците, с цел координирано внедряване на интелигентни транспортни системи в градовете и подобряване на пътната безопасност. Също така, пакетът подчертава значимостта на устойчивите транспортни решения, включително използването на нисковъглеродни превозни средства, разширяването на обществения транспорт, насърчаването на велосипедния и пешеходния транспорт, както и интегрирането на транспорта с други аспекти на устойчивото развитие на градовете, като зеленото пространство и енергийната ефективност.

Европейската комисия предоставя финансиране и подкрепа чрез различни програми и инициативи, за да помогне на държавите-членки в прилагането на устойчиви мобилностни мерки. Това включва финансови инструменти като Чист градски транспорт, Хоризонт 2020 и Европейския фонд за регионално развитие, както и насоки, наставления и обмен на добри практики.

Като цяло, промяната в подхода към градската мобилност и насърчаването на устойчиви мерки изискват активното участие на всички нива на управление - национално, регионално и местно, за да се постигне целта за устойчиво развитие на градските райони в Европа.

2. ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Мерките за насърчаване на устойчива градска мобилност могат да получават финансиране от разнообразни източници, като тези източници се различават в зависимост от държавата и региона. Ето някои от основните източници на финансиране, които се използват за тези мерки:

- **Европейски фондове и програми:** Европейският съюз предоставя финансова подкрепа чрез различни фондове и програми, като Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Кохезионния фонд, Хоризонт Европа и други. Тези финансови инструменти могат да осигурят субсидии, грантове или заеми за устойчивите градски мобилностни проекти.
- **Национални и регионални фондове:** Много държави разполагат със свои национални и регионални фондове, които предоставят финансови ресурси за мерки, свързани с устойчива градска мобилност. Тези фондове могат да включват фондове за инфраструктура, екологична подкрепа, транспорт и др.
- **Местни и градски бюджети:** Градските и местните общини могат да отделят финансови средства от своите бюджети за подкрепа на устойчиви градски мобилностни инициативи. Това може да включва инвестиции в велосипедни пътеки, подобряване на обществения транспорт, интегриране на нови технологии и др.
- **Частни инвестиции:** Частни компании и предприятия могат да финансират мерки за устойчива градска мобилност, като инвестират в разработка и изграждане на електрически зарядни станции, поддръжка на споделени превозни средства или подкрепа на иновационни проекти в транспортния сектор.
- **Финансови институции:** Банки, инвестиционни фондове и други финансови институции могат да предоставят заеми или инвестиции за устойчиви градски мобилностни проекти. Това може да включва финансиране на инфраструктура, енергийно ефективни транспортни средства или изследвания и развойни проекти в областта на мобилността.

Това е само част основните възможни източници на финансиране, които се използват за реализирането на мерки за устойчива градска мобилност. Всяка държава и регион може да разполага със специфични източници на финансиране, които са адаптирани към националните и местните условия.

3. ОПИСАНИЕ НА НАСТОЯЩЕТО СЪСТОЯНИЕ

3.1. ПРОСТРАНСТВЕНА СТРУКТУРА

Община Шумен се намира в Североизточна част на България и е най-голямата по площ сред десетте общини, които образуват област Шумен. С обща площ от 652,29 кв. км, тя покрива 19,24% от територията на областта. Разположена в централната част на област Шумен, общината граничи на юг с общините Велики Преслав и Смядово, на север с общините Хитрино, Нови пазар и Каспичан. На изток се граничи с община Провадия, разположена в Област Варна, а на запад - с община Търговище, разположена в Област Търговище.

Фиг. № 1 Община Шумен – местоположение

Община Шумен е административна единица, която включва 27 населени места. Сред тях има един град - Шумен, който служи както като общински, така и като областен административен център. Селищната мрежа на общината е 5 населени места на площ от 100 кв.км, което е близко до средната стойност за цялата страна, която е 4,8 населени места на 100 кв.км. Общината Шумен се отличава с висока степен на урбанизация. В рамките на общината се намират 1 град - Шумен и 26 села.

Населено място	Местоположение	Население
Благово	12 км от гр. Шумен	99 жители
Белокопитово	10 км северно от гр. Шумен	145 жители
Васил Друмев	7 км югоизточно от гр. Шумен	254 жители
Велино	20 км североизточно от гр. Шумен	323 жители
Ветрище	15 км югоизточно от гр.Шумен	195 жители
Вехтово	18 км Югозападно от Шумен	555 жители
Градище	15 км северозападно от гр.Шумен	626 жители
Дибич	8 км от гр.Шумен	1 019 жители
Друмево	30 км югоизточно от гр.Шумен	940 жители
Ивански	15 км югоизточно от гр.Шумен	1 543 жители
Илия Блъсково	12 км от гр. Шумен	374 жители
Кладенец	30 км южно от гр. Шумен	111 жители
Коньовец	12 км североизточно от гр.Шумен	353 жители
Костена река	23 км източно от Шумен	49 човека
Лозево	6 км от гр.Шумен	332 жители
Мадара	15 км югоизточно от гр.Шумен	1 158 жители
Мараш	4 км от гр.Шумен	492 жители
Новосел	14 км от гр.Шумен	517 жители
Овчарово	18 км. Югоизточно от Шумен	149 жители
Панайот Волов	10 км. северно от Шумен	282 жители
Радко Димитриево	10 км южно от гр.Шумен	285 жители
Салманово	13 км южно от гр.Шумен	750 жители
Средня	24 км северозападно от гр.Шумен	314 жители
Струйно	15 км североизточно от гр.Шумен	328 жители
Царев брод	10 км североизточно от гр.Шумен	1 271 жители
Черенча	24 км от гр.Шумен	330 жители

Таблица № 1 Населини места в Община Шумен²

Населените места в общината обхващат обща площ от 36 027 декара, което представлява около 5,84% от цялата територия. Земеделският фонд на общината е общо

² Община Шумен

449 807 декара, като от тях обработваемата земя се простира на 349 560 декара или 77,7% от общия земеделски фонд. Горският фонд на общината е 114 935 декара. Пътищата и железопътните линии съставляват 2,57% или 15 860 декара от общата територия на общината. Площта на град Шумен е 17 700 декара, от които 11 140 декара са отделени за жилищна зона, а 6 560 декара за зона на селищно стопанство. Общата площ на селата в общината е 18 327 декара.

Географското разположение на областта предоставя възможности за развитието ѝ като транспортен възел между Североизточна и Западна България, както и между Северна и Южна България. Област Шумен е обезпечена с добра връзка с основни транспортни коридори, които осигуряват достъп до важни административни центрове и съседни страни. През територията на община Шумен преминава северната ж.п. линия София-Мездра-Горна Оряховица-Шумен-Каспичан-Варна (30,2 км), ж.п. отсечка в посока Шумен-Комунари-Карнобат (18.5 км) с връзка с Южна България и в най-северната част на общината, през територията на с. Велино преминава участък от трасето на ж.п. линия Русе-Самуиил-Каспичан (4,3 км). През общината преминават три участъка от Железопътната мрежа на България с обща дължина 53 км. Община Шумен се обслужва от 2 ж.п. гари и 4 спирки, които осигуряват на общината достъп във всички географски посоки на България.

На територията на общината преминават международните пътища:

I-2 Русе-Шумен-Варна /E70/

I-4 София-Търговище-Белокопитово

I-7 Силистра-Шумен-Ямбол

Разположението на Община Шумен предоставя възможност за добро транспортно обслужване и я определя като един от основните транспортни възли в Североизточен район. През територията на общината преминават следните главни пътища:

Първокласен път I-4: София- Велико Търново- Шумен-Варна

/ с европейска категоризация E72/

Първокласен път I-2: Русе- Шумен- Варна

/ с европейска категоризация E70/

Първокласен път I-7: Румъния-Силистра- Шумен-Ямбол-Лесово- Турция

Второкласен път II-73 Шумен-Смядово-Карнобат

През територията на Община Шумен преминава и магистралата София- Варна.

Относителният дял на първокласните пътища е 18,52% и е по-висок от средния показател за областта (16,52%), както и от показателите за Североизточен район (8,28%) и за страната (8,07%), което показва добрата връзка на общината с основни транспортни коридори и административни центрове. По-малък е дялът на второкласните и третокласните пътища в общината или общо 23,51% в сравнение с област Шумен (33,48%), Североизточен район (41,06%) и със страната (42,06%).

Общинската пътна мрежа осигурява възможности за достъп до всички населени места в рамките на общината. Гъстотата на пътищата с общинско значение е 0,211 км/км², което значително надвишава средните показатели за страната (0,165 км/км²), Североизточния район на планиране (0,179 км/км²) и Шуменска област (0,164 км/км²).

По-важни разстояния:

София – 360 км (в момента се изгражда магистрала)

Варна (международно пристанище и летище) – 80 км по магистрала

Русе (граница с Румъния) – 116 км

Капитан Андреево (граница с Турция) – 269 км

Ново Село (граница с Гърция) – 290 км

Калотина (граница със Сърбия) – 417 км

Релеф

Общината Шумен се намира в пределите на Източна Дунавска равнина. Релефът на общината е плосък и платовиден. Западно от град Шумен се простира Шуменско плато, като най-високата точка на платото е връх Търнов дял (Търнов табия) с височина от 501,9 метра, намиращ се на границата с община Велики Преслав. Това е най-високата точка в цялата община. Северозападно от платото, на границата с община Търговище, се намира конусовидното възвишение Фисек с връх, наречен също Фисек, който е с височина от 500,5 метра. Районите, разположени на север, изток и югоизток от Шуменското плато, са

равнинни пространства с надморска височина между 70 и 200 метра. В общината Шумен се намират части от четири поля:

- южната част на историко-географската област Овче поле – на север от платото;
- Плисковско поле – заема североизточната част на общината;
- Шуменско поле – разположено на изток и югоизток от Шуменското плато;
- Смядовско поле – северната му част, заемаща най-южния район на общината. В него, на границата с община Смядово, в коритото на река Голяма Камчия се намира най-ниската точка на община Шумен – 59 m н.в.
- Източно от Шуменското и Смядовското поле на територията на община Шумен попадат крайните западни части на Провадийското плато – връх Сакартепе 388,6 m и крайните западни части на Роякското плато – връх Дикеолу 410 m.

Територията на общината не разполага с изобилие от подземни природни ресурси. Основните полезни изкопаеми, които се срещат, са нерудни материали, свързани с наличието на каолинови глини, пясъчници, варовици и мергели. В района на река Камчия, река Поройна и река Дивдядовска се добиват строителни материали като пясък и чакъл.

В общината Шумен има разнообразие от почви, което играе важна роля за развитието на земеделието в региона. Често срещани са карбонатни черноземи и типични черноземи, които са подходящи за отглеждане на пшеница, ечемик и лозови насаждения. Тези почви предоставят подходящи условия за селекция и растеж на земеделските култури в областта.

Климат

Климатът на община Шумен е с умерено-континентален характер. Основните фактори, обуславящи този тип климат са разположението на общината в югоизточната част на Дунавската равнина и възможността за безпрепятствено нахлуване на северозападни, северни и североизточни въздушни маси.

Средната продължителност на слънчевото греене е 2204 часа/год. и е по-голяма от тази за страната, благодарение на по-малката средна облачност. Температурният режим на областта е типичен за умерено-континенталния тип климат – с горещо лято и

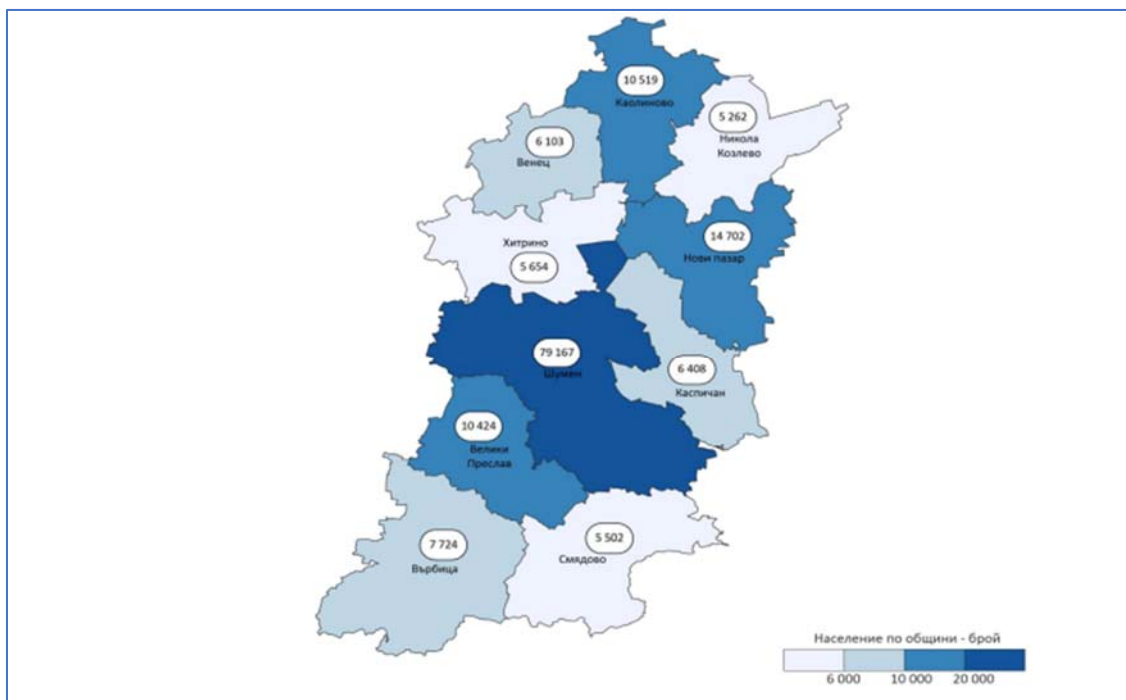
студена зима. Средномесечната температура на най-студения месец (януари) се колебае от -2,5 °C на юг до -1,0 °C на североизток. Средномесечната температура на най-топлия месец (юли) е в границите на +21,0 °C +22,5 °C, като по този начин се оформя значителна годишна температурна амплитуда от 23-24 °C.

Характерни за областта са късните пролетни и ранни есенни мразове, които могат да имат компрометиращо въздействие върху селскостопанските култури. Безмразовият период (брой дни със среднодневна температура над 0 °C) в областта е 335 дни, а периодът с активна вегетация (брой дни със среднодневна температура над 5°C) е 252 дни, което се приема за благоприятно по отношение на отглеждането на земеделски култури на открито. Континенталният характер на климата се потвърждава в температурно отношение и от значителното отклонение на средните месечни максимални и минимални температури, както и от абсолютните екстремални температури – от -30 °C до над +40 °C, оформящи абсолютна температурна амплитуда от над 70 °C.

Средногодишното количество на валежите е в рамките на 500-750 мм, като се установява ясна тенденция на увеличаване на валежите в посока от североизток на югозапад.

3.2. ДЕМОГРАФСКА КАРТИНА

Броят на населението на община Шумен е 79 167 души, според данни на НСИ след 18-то преброяване на населението и жилищния фонд в България към 2021 г. Към 31.12.2022 г. НСИ отчита, че населението на община Шумен е 78 112 души, от които 40 787 жени и 37 325 мъже. Броят на жените в община Шумен е 52,2% и съответно 47.8% мъже.

Фиг № 2 Население по общини - източник НСИ 2021

В община Шумен е съсредоточено 52.3% от населението на 10-те общини, съставляващи област Шумен. Гъстотата на населението в общината е 120.7 души на кв.км. Към 7 септември 2021 г. 44.9% от населението в областта е регистрирано в град Шумен – 67 971 души, като така гр. Шумен заема 11-то място в страната. Във всички общини, формиращи област Шумен, се наблюдава неблагоприятна тенденция на намаление на населението, като на фона на общия демографски спад се регистрира намаление на населението в община Шумен с 15.5%.

Община	Население към 1.02.2011 (брой)	Население към 7.09.2021 (брой)	Прираст (брой)	Прираст (%)
Общо	180528	151465	-29063	-16.1
Велики Преслав	13382	10424	-2958	-22.1
Венец	7137	6103	-1034	-14.5
Върбица	10391	7724	-2667	-25.7
Каолиново	12093	10519	-1574	-13.0
Каспичан	7976	6408	-1568	-19.7
Никола Козлево	6100	5262	-838	-13.7
Нови пазар	16879	14702	-2177	-12.9
Смядово	6698	5502	-1196	-17.9
Хитрино	6223	5654	-569	-9.1
Шумен	93649	79167	-14482	-15.5

Таблица № 2 Разпределение на населението по общини³

³ НСИ

Демографските процеси, които се наблюдават в община Шумен, са характерни за област Шумен, както и за Североизточен район и за страната. Ниската раждаемост, отрицателният естествен прираст и миграцията на населението са сред основните фактори, водещи до намаляване на населението на общината.

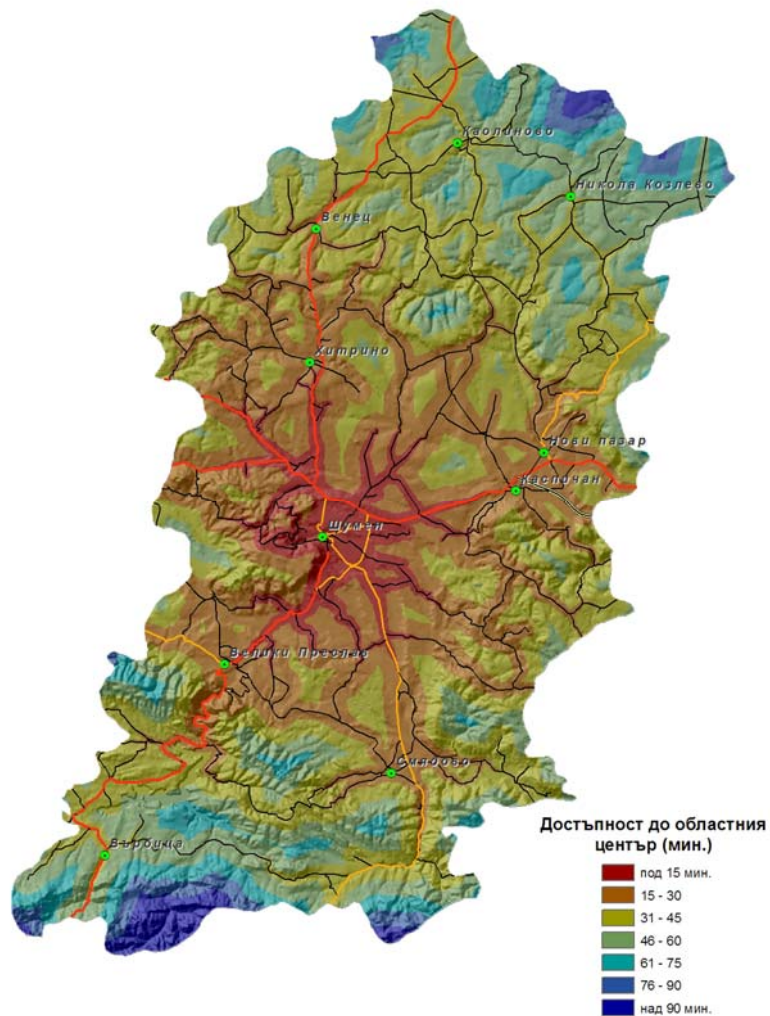
По данни на Националният статистически институт се наблюдава тенденция към неравномерно разпределение на населението в община Шумен. Населението в общината може да се определи като основно градско, а водещите причини за това са характерните за страната – по-добри възможности за работа, образование, инфраструктура и условия за живот.

По отношение на структурата на населението по пол, данните за община Шумен са типични за областта и страната, като жените имат минимален превес над мъжете. Наблюдава се процес на демографско остаряване в община Шумен, както и за цялата област Шумен. Относителният дял на населението над 65 и повече години е 24.6% от населението на областта към 07 септември 2021 г., като се отчита увеличение в тази възрастова група с 16.9%, спрямо предходното преброяване на населението. За общината е характерна негативната тенденция за спад на младото население в селата, за сметка на нарастване на населението над 60 г.

3.3. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

Пътна мрежа

В община Шумен е налице сравнително добре изградена пътна мрежа, като икономическите връзки и достъп до населените места се осъществява предимно от автомобилен транспорт. Общественият транспорт в общината осигурява 100% покритие на населените места. Транспортната достъпност в границите на общината е средно между 0 и 30 мин до общинския център.

Фигура № 3 Пътна мрежа Община Шумен⁴

Територията на общината е обезпечена от I, II, и III клас пътища от Републиканската пътна мрежа. Транспортното обслужване на общината се извършва от първокласните и второкласните пътища, изградени основно в централната и западната част на областта, които осъществяват основните икономически и демографски връзки на областта с останалата част от територията на страната.

Относителният дял на първокласните пътища в общината е 18,52%, който е по-висок от средния за областта и за Североизточен район на планиране. Общината е осигурена със сравнително лесна и бърза комуникация с основни транспортни центрове и коридори. Отчита се по-малък дял на второкласните и третокласните пътища в община Шумен - 23,51%, в сравнение с област Шумен и Североизточен район на планиране.

⁴ Източник: Областна стратегия за развитие

Пътните артерии от Републиканската пътна мрежа на територията на община Шумен са с обща дължина 145,587 км. През територията на общината преминават Автомагистрала Хемус, РП I-2 с международна категоризация E-70 (Русе-Шумен-Варна), РП I-4 с международна категоризация E-772 (София/Ябланица-Велико Търново-Търговище-Шумен), РП I-7 (Румъния/Силистра-Шумен-Ямбол-Елхово-Лесово/Турция), РП II-73 (Шумен-Смядово-Карнобат), осигуряващ връзка с Южна България.

Републиканска пътна мрежа	Направление	Дължина на територията на общината (км)
Автомагистрала „Хемус“ – А2	София – Ботевград – Шумен – Девня – Варна	18,597
Път I-4 (E-772)	Коритна - Български извор – Микре - о.п. Севлиево-Велико Търново - о.п. Омуртаг - о.п. Търговище - (о.п. Разград- о.п. Шумен)	8,327
Път I-2	Граница Румъния – Русе - Цар Калоян – о.п. Разград - о.п.Шумен –Девня – Варна	27,256
Път I-7	Граница Румъния - о.п. Силистра - о.п. Дулово - о.п. Шумен - о.п.Велики Преслав – Върбица – Берово – Мариша - о.п.Ямбол - о.п.Елхово –Гранитово – Мелница - Лесово- Граница Турция	16,600
Път II-73	О.п. Шумен – РадкоДимитриево – Смядово – Веселиново –Лозарево – Карнобат	17,200
Път III-731	РадкоДимитриево - Друмево - Черноок-Храброво - (Провадия-Дългопол)	18,000
Път III-2006	о.п. Шумен - Девня – Мътница – Мадара – Каспичан - о.п.Шумен - Девня	8,000
Път III-7003	о.п. Дулово - о.п. Шумен Пристое – Каолиново - ЛятноДолина - пк. Лиси връх -Войвода - Избул-Върбяне- Златна нива- Царевброд - о.п. Шумен	9,540
Път III-7004	о.п. Дулово -о.п. Шумен – Хитрино – Тимарево – Длъжко –Струйно - о.п. Разград - о.п. Шумен	2,177
Път III-7301	Радко Димитриево - Смядово – Ивански – Кълново – Янково –Жълъд – Арковна – Партизани - Комунари	4,900

Таблица № 3 Републиканска пътна мрежа на територията на Община Шумен⁵

Пътната мрежа на община Шумен се допълва от общински пътища. Общинската пътна мрежа е с дължина 142,52 км. Характеризира се със задоволително общо състояние на пътните настилки, наблюдават се пукнатини и слягвания, както и изтрита пътна маркировка.

Общински път	Категория	Направление
SHU 1065	1	III - 7003 / Царев брод - Велино - Граница общ. (Шумен - Хитрино) - Живково - Граница общ. (Хитрино - Каолиново) - / SHU1060 /

⁵ ПИРО Община Шумен 20121-2027 г.

SHU 1180	1	I - 2, п.к. Панайот Волово - Шумен / - м. 5-ти километър - Шумен - кв. Дивдядово - / I - 7 /
SHU 1182	1	I - 4, Търговище - Шумен / Черенча - Новосел - Шумен / SHU1188 /
SHU 1183	1	I - 4, Търговище - Шумен / - Градище
SHU 1184	1	I - 2, Белокопитово - Шумен / - Шумен / SHU1188/
SHU 1185	1	I - 2, Шумен - Каспичан / Шумен, кв.Мътница - Царев брод / III - 7003 /
SHU 1187	1	I - 7, о.п. Шумен - о.п. Велики Преслав / - Мараш - Салманово / SHU1190 /
SHU 1188	1	I - 7, о.п. Шумен - о.п. Велики Преслав/ Шумен – Лозево /SHU2005/
SHU 1190	1	II - 73, Шумен - Ивански / Радко Димитриево - Салманово - Граница общ.(Шумен - Велики Преслав) - Златар / III - 7302 /
SHU 1192	1	III - 731, Радко Димитриево - Черноок / Друмево - Овчарово - Васил Друмев - о.п. Шумен
SHU 2005	2	TGV1167, Надарево - Осмар / Кочово - Граница общ.(Велики Преслав - Шумен) - Лозево - / I - 2 /
SHU 2181	2	I - 2, Струино - Шумен / Белокопитово - Панайот Волон / I - 7 /
SHU 2186	2	III - 7003, Царев брод - Шумен / - Коньовец
SHU 2189	2	II - 73, Шумен - Радко Димитриево / - Дибич - Илия Блъсково / SHU1192 /
SHU 2191	2	II - 73, Радко Димитриево - Смядово / - Ивански / III - 7301 /
SHU 2165	2	I - 7, о.п. Дулово - о.п. Шумен/ - Хитрино - Тимарево / III - 7004/

Таблица № 4 Общинска пътна мрежа ⁶

Железопътна инфраструктура

Железопътната инфраструктура на Община Шумен включва железопътни връзки и инфраструктурни обекти, които свързват града и околните населени места с други региони в страната. В рамките на общината може да се намерят железопътни гари, железопътни линии и свързани с тях съоръжения.

Община Шумен е разположена на важен транспортен кръстопът по отношение на ж.п. транспорт. Железопътната инфраструктура е добре развита, което се определя от географското разположение на областта . През територията на общината преминават северната ж.п. линия № 2 София – Мездра - Г. Оряховица – Каспичан – Синдел - Варна, линия № 26 –Шумен – Комунари и линия № 9 – Русе-Разпределителна – Каспичан.

⁶ Областна администрация Шумен

Общата дължина на ж.п. линиите, преминаващи през територията на общината, е 30,16 км, като всички са електрифицирани. Удвоените ж.п. линии са 12,31 км. Общината се обслужва от 2 гари и 4 спирки. По линията се движат 12 бързи, 6 пътнически и 6 товарни влака. Гъстотата на ж.п. мрежата на територията на община Шумен (0,049 км/км²) изостава от средния показател за страната (0,058 км/км²). Предвид регионалните функции на ж.п. транспорта, общината е обезпечена с лесен достъп до железопътна инфраструктура във всички географски посоки на България, независимо че плътността на развитие на ж.п мрежата е под средната за страната.

Железопътната мрежа е развита и отговоря на нуждите на населението и икономическото развитие на общината.

Въздушен транспорт

Достъпът на населението на община Шумен до въздушен транспорт се осъществява от летищата в град Варна и град Бургас. Разстоянията до тях са съответно ок. 85 км и 135 км.

В близост до с. Буховци - община Търговище е разположено летище, което към момента не функционира. Предвижда се възстановяване на летището и летателните дейности, което ще допринесе към достъпа до въздушен транспорт в областта.

На територията на община Шумен има три селскостопански летища. През 2016 г. с решение на МС летището край с. Градище е предоставено на клуба по въздушни спортове „Скай Шумен“ за безвъзмездно ползване за срок от 10 години. Предоставената инфраструктура е разположена на площ 120 декара, вкл. половин километрова асфалтова полоса.

Достъп до пристанища

Община Шумен е вътрешна община в Североизточна България, която няма пряк достъп до морето или речни пристанища. Община Шумен има възможност да бъде обслужвана от морски и речен воден транспорт поради сравнително близко разположени пристанища. Пристанище Варна се намира на около 100 км, а пристанище Бургас на около 130 км. Речните пристанища Русе и Силистра се намират на около 115 км от общината.

Обществен транспорт

Общината Шумен предлага обществен транспорт, който обхваща града Шумен и околните населени места в общината. Общественият транспорт включва автобуси, които осигуряват превоз на пътници в рамките на областта. Автобусната мрежа на община Шумен предоставя различни маршрути, които свързват различните части на града и населените места в околността. Автобусните спирки обикновено са разположени на стратегически места и покриват основните райони и селища.

На територията на община Шумен се наблюдава добре изградена пътна мрежа, която обезпечава достъпа до всички населени места в рамките на общината.

Общественият превоз на пътници в община Шумен е автобусен. Автобусните превози в община Шумен се изпълняват от частен превозвач. За обезпечаване на градските превози са необходими 22 бр. основни автобуса и 4 резервни. Междуселищните линии в община Шумен се обслужват от около 40 бр. автобуси. Използват се 28-30 местни автобуси. Всички автобуси са дизелови. Екологичната категория на градските автобуси, обслужващи община Шумен, е ЕВРО 2 и ЕВРО 3. При автобусите, обслужващи междуселищните линии преобладава екологична категория ЕВРО 4 и ЕВРО 5. Общият пробег на градските линии за година е 1 171 246.8 км, а броят на извършените курсове - 66 369.

Броят на автобусните спирки в чертите на община Шумен е 85 бр., като 60 бр. са в гр. Шумен и 25 бр. в селата. Транспортна схема осигурява добри връзки между отделните части на общината, така че нуждите на населението по отношение на придвижването са задоволени във висока степен.

Транспортната схема, обслужваща град Шумен, се състои от 19 градски линии:

Автобусна линия	Маршрут	Време за изпълнение на курсовете	Брой курсове за деня
Автобусна линия № 1	Начален пункт – Обръщач кв. "Б. Българанов", по ул. "Ген. Столетов", бул. "Симеон Велики", ДСК, ул. "Алеко Константинов", пл. "България", бул. "Мадара", Обръщач при УСМ – линейно.	Начален час: 6.30 Краен час: 18.30	Брой курсове за деня – 12 (1-5), 3 (6,7)
Автобусна линия № 2	Начален пункт – Обръщач УСМ, бул. "Мадара", ул. "Ришки проход", ул.	Начален час: 6.30 Краен час: 18.30	Брой курсове за деня – 8 (1-5)

	"Съединение", ул. "Тича", ул. "Ген. Столетов", Обръщач кв. "Б. Българанов", ул. "Дунав", ул. "Ген. Скобелев", ул. "В. Априлов", ул. "В. Друмев", ул. "Марица", ул. "Кл. Охридски", бул. "Симеон Велики", ул. "Алеко Константинов", пл. "България", бул. "Мадара", Обръщач УСМ – кръгово		
Автобусна линия № 3	Начален пункт Обръщач УСМ, бул. "Мадара", пл. "България", ул. "Алеко Константинов", бул. "Симеон Велики", ул. "Кл. Охридски", ул. "Марица", ул. "В. Друмев", ул. "В. Априлов", ул. "Ген. Скобелев", ул. "Дунав", Обръщач кв. "Б. Българанов", ул. "Ген. Столетов", ул. "Тича", ул. "Съединение", ул. "Ришки проход", бул. "Мадара", Обръщач УСМ - кръгово	Начален час: 6.30 Краен час: 18.30	Брой курсове за деня – 15 (1-5)
Автобусна линия № 4	Начален пункт Обръщач УСМ, бул. "Мадара", пл. "България", ул. "Ал. Константинов", бул. "Симеон Велики", ул. "Ген. Столетов", Обръщач кв. "Б. Българанов", ул. "Дунав", ул. "Ген. Скобелев", ул. "Седма", Обръщач ул. "Северна" – линейно	Начален час: 5.35 Краен час: 21.30	Брой курсове за деня – 25/6,7/
Автобусна линия № 5	Начален пункт Обръщач кв. "Б. Българанов", ул. "Дунав", ул. "Ген. Скобелев", ул. "Марица", ул. "Кл. Охридски", бул. "Симеон Велики", ул. "Алеко Константинов", пл. "България", ул. "Плиска", бул. "Симеон Велики", "Хан Омуртаг" АД - линейно. При обратния курс не се преминава през пл. "България", а от "Плиска" АД директно се спира на Общински пазари	Начален час: 7.10 Краен час: 17.40	Брой курсове за деня – 2 (1-5)
Автобусна линия № 5А	Начален пункт "Инкомс ИЕНО" АД – Тракия юг, Тракия – север, Аптека, Товарно I, Стадион, Вет. клиника, Кооп, пазар, ДСК, III ОУ, Хирургически блок, ул. "Ген. Скобелев", ул. "Дунав", Обръщач кв. "Б. Българанов"	Начален час: 6.50 Краен час: 18.30	Брой курсове за деня – 2 (1-5)
Автобусна линия № 6	Начален пункт Обръщач „Б. Българанов“, ул. „Ген. Драгомиров“, ул. „Ген. Гурко“, ул. „Ген. Столетов“, бул. „Симеон Велики“, ул. „Алеко Константинов“, пл. „България“, ул. „Плиска“, бул. „Симеон Велики“, Сервиз „Жигули“, обръщач „Пътни строежи“ /Алкомет – линейно. При обратния курс не се преминава през пл. „България“, а от „Плиска“ АД директно се спира на Общински пазари	Начален час: 5.15 Краен час: 22.50	Брой курсове за деня – 10 (1 -7)
Автобусна линия № 61	Начален пункт Обръщач "Кьошкьове", бул. "Симеон Велики", ул. "Алеко Константинов", пл. "България", ул. "Плиска", бул. "Симеон Велики", сп.	Начален час: 9.15 Краен час: 16.00	Брой курсове за деня – 8 (1-7)

	"Тракиец" /по ул. "Деде Агач"/, обръщач Тракия - юг – линейно		
Автобусна линия № 7	Начален пункт Обръщач кв. "Б. Българанов", ул. "Дунав", ул. "Ген. Скобелев", ул. "Марица", ул. "Кл. Охридски", бул. "Симеон Велики", ул. "Алеко Константинов", пл. "България", бул. "В. Преслав", кв. Дивдядово – Обръщач IV спирка – линейно	Делнични дни: Начален час: 5.35 Краен час: 20.34 Почивни дни: Начален час: 6.35 Краен час: 20.35	Делнични дни: Брой курсове за деня – 29 (1-5), 10 (6,7) Почивни дни: Брой курсове за деня – 31.
Автобусна линия № 71	Начален пункт Обръщач кв. "Б. Българанов", ул. "Дунав", ул. "Ген. Скобелев", ул. "В. Априлов", ул. "В. Друмев", ДСК, бул. "Симеон Велики", ул. "Алеко Константинов", пл. "България", бул. "В. Преслав", кв. Дивдядово – Обръщач IV спирка – линейно	Начален час: 6,42 Краен час: 18.29	Брой курсове за деня – 12 (1-5), 7 (6,7)
Автобусна линия № 27	Начален пункт кв. Дивдядово – IV спирка – Обръщач, бул. "В. Преслав", пл. "България", бул. "Мадара", обръщач УСМ – линейно	Начален час: 7.10 Краен час: 17.35	Брой курсове за деня – 5 (1-5)
Автобусна линия № 8	Начален пункт Обръщач кв. "Б. Българанов", ул. "Ген. Столетов", бул. "Симеон Велики", Общински пазари, ШУ "Епископ Константин Преславски", Асфалтова база, кв. Макак, с. Коньовец – линейно.	Начален час: 6.15 Краен час: 18.40	Брой курсове за деня – 6 (1-5), 5 (6), 4(7) В часовете: 6.55, 12.20 и 17.00 - пътува до с. Коньовец.
Автобусна линия № 9	Начален пункт Обръщач кв. "Б. Българанов", ул. "Ген. Драгомиров", ул. "Ген. Гурко", ул. "Ген. Столетов", бул. "Симеон Велики", пл. "Оборище", ДСК, ул. "Алеко Константинов", пл. "България", ул. "Плиска", "Съгласие" АД, "Сердика" АД, "Инкомс – ИЕНО" АД, обръщач "Тракия – юг" – линейно	Делнични дни: Начален час: 5.55 Краен час: 17.20 Почивни дни: Начален час: 7.25 Краен час: 16.30	Делнични дни: Брой курсове за деня – 17(1-5) Почивни дни: Брой курсове за деня – 2
Автобусна линия № 9А	Начален пункт Обръщач кв. „Б. Българанов“, ул. „Ген. Драгомиров“, ул. „Ген. Гурко“, ул. „Ген. Столетов“, бул. „Симеон Велики“, пл. „Оборище“, Банка ДСК, ул. „Алеко Константинов“, пл. „България“, ул. „Плиска“, бул. „Симеон Велики“, сп. „Тракиец“ /по ул. „Деде Агач“/, Тракия – юг, „Инкомс – ИЕНО“ АД– линейно	Начален час: 5.55 Краен час: 21.30	Брой курсове за деня – 36 (1-5)
Автобусна линия № 10	Начален пункт Обръщач кв. "Б. Българанов", ул. "Ген. Столетов", ул. "Тича", бул. "Симеон Велики", ул. "Алеко Константинов", пл. "България", бул. "Мадара", Автогара, ул. "Ришки проход", "Шумен – пътнически автотранспорт" ЕООД, – линейно	Начален час: 6.40 Краен час: 18.30	Брой курсове за деня – 4 (1-5)
Автобусна линия № 11	Начален пункт "Тракия – юг", ул. "Деде Агач", бул. "Симеон Велики", ул. "Алеко	Начален час: 7.00	Брой курсове за деня – 1 (1-5).

	Константинов", пл. "България", бул. "Велики Преслав", ТМТ "Хр. Ботев"-обръщач – линейно		
Автобусна линия № 14	Начален пункт Обръщач кв. "Б. Българанов", ул. "Ген. Столетов", бул. "Симеон Велики", Общински пазари, ШУ "Епископ Константин Преславски", обръщач Асфалтова база – линейно	Делнични дни: Начален час: 7.00 Краен час:16.30 Почивни дни: Начален час: 7,00 Краен час: 16,45	Делнични дни: Брой курсове за деня – 2 (1-5,7) Почивни дни: Брой курсове за деня – 3 /6/
Автобусна линия № 15	Начален пункт Обръщач на "Вела" АД, бул. "Мадара", Автогара, пл. "България", ул. "Плиска", бул. "Симеон Велики", ул. "Деде Агач", "Инкомс – ИЕНО" АД, ПП "Успех", ХЗ "П. Волов" АД – обръщач – линейно	Начален час: 6.30 Краен час: 17.35	Брой курсове за деня – 6 (1-5)
Автобусна линия № 16	Начален пункт Обръщач кв. "Б. Българанов", ул. "Ген. Драгомиров", ул. "Ген. Гурко", ул. "Ген. Столетов", бул. "Симеон Велики", пл. "Оборище", ДСК, ул. "Алеко Константинов", пл. "България", ул. "Плиска", бул. "Симеон Велики", детелина преди "Алкомет" АД, детелина на път I-2, кв. Мътница – линейно.	Начален час: 5.50 Краен час: 19.30	Брой курсове за деня – 7 (1-5), 3 (6,7)

Таблица № 5 Транспортна схема⁷

Общинската транспортна схема включва 8 междуселищни линии:

1. Шумен – Новосел, 4 курса – 7.00, 12.00, 17.15, 19.00. Маршрут: Шумен, V-ти км, с. Лозево, с. Белокопитово, с. Градище, с. Черенча, с. Средня, с. Новосел, 3 курса – 7.00, 12.00, 17.15, линейно. Маршрут: Шумен, V-ти км., с. Лозево, разклон Белокопитово, разклон Градище, с. Черенча, с. Средня, с. Новосел, 1 курс 19.00, линейно.
2. Шумен – с. Царев брод, 5 курса – 6.55, 11.30, 13.45, 17.40, 19.40. Маршрут: Шумен, разклон Макак, кв. Макак, разклон Коньовец, с. Царев брод, линейно.
3. Шумен – Салманово, 4 курса – 7.00; 12.10; 17.10; 19.10. Маршрут: Шумен, кв. Дивдядово, разклон Тухларна, с. Мараш, с. Салманово – линейно.
4. Шумен – с. Дибич, 2 курса – 7.00, 12.00. Маршрут: Шумен, разклон Дибич, с. Дибич.

⁷ Община Шумен

5. Шумен – Мадара, 1 курс – 10.30. Маршрут: Шумен, "Хан Омуртаг" АД, разклон Мътница, с. Мадара – линейно.

6. Шумен – с. Вехтово, 1 курс – 7.30. Маршрут: Шумен, с. Дибич, с. Радко Димитриево, Тухларница, с. Ветрище, с. Вехтово, линейно.

7. Шумен – с. Друмево, 3 курса – 11.50, 16.00, 18.20. Маршрут: Шумен, разклон Дибич, с. Радко Димитриево, Тухларница, с. Ветрище, с. Вехтово, с. Друмево.

8. Шумен – с. Друмево, 3 курса – 7.00, 12.10, 17.30. Маршрут: Шумен, сп. "Товарно 1", сп. "Тракия юг", сп. "Екарисаж", с. Васил Друмев, с. Илия Р. Блъсков, с. Благово, с. Овчарово, с. Костена река, с. Кладенец, с. Друмево – линейно/7.00, 12.10/. Маршрут: Шумен, сп. "Товарно 1", сп. "Тракия юг", сп. "Екарисаж", с. Васил Друмев, с. Илия Р. Блъсков, с. Благово, с. Овчарово, – линейно 16.00, 17.30, 18.50.

Наименование на юридическо лице	Брой автобуси	Екологична категория				Общ брой превозени пътници за периода в хил.
		евро 3-0	евро 4-3	евро 5-4	евро 6-5	
„Шумен-Пътнически автотранспорт” ООД	22					66
„Юнион Трейд Къмпани” ООД	12		2	10		10
ЕТ „Фахредин Хасанов”	2	1				8
ЕТ „Сабри Потур – Вилдан Потур”	2	1	1			12
„Лидер Тур” ООД	1			2		4
„Транс 4” ООД	2		1			3

Таблица № 6 Автобусни междуселищни линии

Автобусите от градските автобусни линии са с категория ЕВРО 2 или ЕВРО 3, а общият пробег за година е съгласно таблицата долу.

№ по ред	Градска линия /номер,наименование/	Изпълнява се в интервал /от – до/	Двупосочна дължина /км/	Курсове /брой/	Пробег /хил.км/
1.	№ 1	6,30-18,30	14,2	3345	47499,0
2.	№ 2	6,30-18,30	14,2	2000	28400,0
3.	№ 3	6,30-18,30	14,2	3750	53250,0
4.	№ 4	5,35-21,30	18,0	12625	227250,0
5.	№ 5	7,10-17,40	19,4	500	9700,0
6.	№ 5 а	6,50-18,30	15,8	500	7900,0
7.	№ 6	5,15-22,50	19,2	3650	70080,0
8.	№ 7	6,35-21,35	17,4	10815	188181,0
9.	№ 8	6,15-18,40	22,8	1916	49964,8
10.	№ 9	5,55-18,10	14,4	4362	62812,8
11.	№ 9 а	5,55-21,30	18,0	9000	162000,0
12.	№ 10	6,40-18,30	13,0	1000	13000,0
13.	№ 11	7,00-7,30	16,0	250	4000,0
14.	№ 14	7,00-16,30	12,2	786	9589,2
15.	№ 15	6,30-17,35	14,2	1500	21300,0
16.	№ 16	5,50-19,30	32,6	2095	68297,0
18.	№ 27	7,10-17,30	16,0	1250	20000,0
20.	№ 61	9,15-16,00	18,4	2920	53728,0
21.	№ 71	6,42-19,40	19,0	3805	72295,0
22.	№62	9,00-19,30	22,0	300	6 600
ОБЩО:				66369	1 171 246,8

Таблица № 7 Пробег - градски автобусни линии

Областната транспортна схема включва 21 линии в 9 направления, като обхващата всички общини в област Шумен. **Републиканската транспортна схема** на община Шумен се състои от 18 линии и осигурява транспортна достъпност на населението на общината с останалата част от страната.

От направения анализ на общинската транспортна схема се вижда, че населените места в общината имат добра целогодишна транспортна връзка с общинския център. Идентифицира се необходимост от въвеждане и изпълнение на мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от транспорта, оптимизиране на пътната инфраструктура в общината, насърчаване на електромобилността, подмяна на съществуващия автопарк, обслужващ общината с автобуси с по-висока екологична категория и повишени изисквания към превозвачите от градския транспорт.

Улична мрежа

Дължината на уличната мрежа на община Шумен е 220 км. Уличната настилка се характеризира със задоволително общо състояние. Основните видове деформации, които се наблюдават по уличната настилка са:

- Пукнатини – единични и мрежовидни;
- Слягания.

Общото състояние на уличната сигнализация и маркировка в общината е задоволително. Процентът на липсваща сигнализация и маркировка е 10%.

Уличните банкети са с изровени повърхности, но със задоволително състояние. Процентен дял на липсващи банкети в община Шумен е 0,5%.

Състоянието на ограничителните системи по уличната мрежа на общината е задоволително, като процентния дял на липсващите ограничителни системи е 2%.

Кръстовища

На територията на община Шумен има изградени 200 броя кръстовища на едно и две нива. Община Шумен не планира изграждане на нови кръстовища. Планирани са реконструкции на пътната настилка на 10 проблеми зони.

Изградена е интелигентна светофарна уредба за регулиране на движението по бул. „Симеон Велики“ на кръстовището до Томбул джамия. Системата включва видеонаблюдение, възможност за анализ на трафика и дистанционно наблюдение и управление, като целта е да се оптимизира пропускателната способност на кръстовището. За целите на въвеждането на системата е направена цялостна реконструкция на съоръжението съгласно всички нормативни изисквания. Светофарната уредба преценява трафика в зависимост от натоварването и регулира времето на зелената

светлина. Изграденото видеонаблюдение се състои от 8 камери. Системата отчита броя, местоположението и разпознава видовете превозни средства, които преминават през него. Светофарна уредба ще осигури възможност за гъвкаво регулиране на движението в района и за по-бързото придвижване в най-натоварените часове от деня.

Пешеходно движение

Пешеходната зона в централната градска част е с дължина 1800 м и обхваща пешеходната част на бул. „Славянски“ в гр. Шумен. Община Шумен планира предстоящ частичен ремонт на пешеходната зона.

Една от най-известните пешеходни зони в Шумен е „Главната улица“, която преминава през центъра на града. Тя е популярно място за разходка, шопинг и почивка. Освен „Главната улица“, има и други по-малки пешеходни зони в различни части на града. Някои от тях са Парк Алеко Константинов, който е голям парк с атрактивна алея за разходки, и улицата "Генерал Карталовски", където пешеходците могат да се придвижват спокойно.

Велосипедно движение

Шумен е град, който предлага възможности за велосипедно движение. В града има няколко велосипедни пътеки и маршрути, които предоставят възможности за приятни и безопасни преходи на велосипедистите. Една от велосипедните пътеки в Шумен се намира в парк "Алеко Константинов". Тя предлага изградена инфраструктура специално за велосипедистите и е подходяща за разходки и спортни активности на две колела. Освен това, в Шумен съществуват и улици, които имат посветени велосипедни ленти или са обозначени като споделени пътеки за велосипеди и автомобили. Това предоставя възможност на велосипедистите да се движат по градската инфраструктура в по-безопасна и удобна среда.

Изградените на територията на община Шумен велоалеи са с дължина 1 км. В централната част на град Шумен велосипедната алея е от площад „Кристал“ до площад „България“ от южната страна на пешеходната зона. Изгражда се велоалея по протежението на р. Енчова.

На територията на ПП „Шуменско плато“ има обособени 3 веломаршрути:

- **Маршрут 1 „Аматьори“** – Маршрут с ниска степен на трудност и дължина около 5 км. Теренът е горски път с денивелация 100 метра. Изходна точка - Информационен център на ПП „Шуменско плато“. Тръгва се в източна посока към Дивдядовски скали. Следва туристически заслон „Теменуга“, на запад през букова гора, тур. заслон „Шуменска крепост“ и историко-археологически резерват „Шуменска крепост“;
- **Маршрут 2 „Голямо въртене“** – Маршрут със средна степен на трудност и дължина около 16 км. Теренът е горски с денивелация около 500 метра. Изходна точка - Информационен център на ПП. В югозападна посока следват: заслон „Теменуга“, Паметник на курсистите“, туристически заслон „Детелина“, хижа „Букаците“. Връщане през м. „Търнов табия“, резерват „Букака“, „Шуменска крепост“, заслон „Теменуга“, Информационен център на ПП;
- **Маршрут 3 „Професионалисти“** – Маршрут с висока степен на трудност и дължина около 6 км. Теренът се състои от горски пътеки, почвен път и асфалт. Денивелацията е около 600 метра. Изходна точка - м. „Къошките“, изкачване към Климатичното училище, телевизионната кула, минава се през поляна, следва пътека през борова гора, път за кв. „Б.Българанов“, гора, голям S-образен завой, асфалтов път, началната точка на маршрута.

Предвижда се изграждане на нови велоалеи в град Шумен по удобни за каране на колело улици в посока изток- запад на града. „Планирана за изграждане е велоалея от кръстовището до Томбул джамия до бул. „Мадара“ и до Индустриалния парк. Също така се планира изграждане на велоалея от моста до Бялата пръст покрай реката, която ще се свърже с изграждащата се в момента велоалея от кръстовището до Пети полк до кръстовището на ЛИДЛ. Прави се проучване за възможностите да се изгради велоалея и от Владейско въстание в посока бул. „Мадара“ и „Ришки проход“.

Автомобилно движение

Автомобилното движение в община Шумен се осъществява по градските улици и пътища, които включват и самия град Шумен, както и околните населени места и села в

общината. Общината Шумен се намира в Североизточна България и има добре развита пътна инфраструктура, която обхваща главни магистрала, регионални пътища и улици. В рамките на общината Шумен съществуват различни пътни знаци, светофари и други средства за регулиране на движението, които имат за цел да осигурят безопасността на участниците в движението. Водачите трябва да спазват правилата за движение, да се придържат към скоростните ограничения и да бъдат внимателни към другите участници в движението, включително пешеходци и велосипедисти.

Характерна особеност за страната е прогресивно нарастващата моторизация, която изпреварва темповете на изграждане на транспортна система, способна да поеме повишените транспортни потоци. Необходими са промени в организацията на движението, оптимизиране на градския трафик и мерки, които да гарантират безопасността на всички участници в движението.

Според данни на община Шумен за периода 2020 – 2022 година, се отчита повишаване на броя регистрирани МПС на територията на общината.

ВИД МПС	2020 г.	КЪМ 31.12.2020	2021 г.	КЪМ 31.12.2021	2022 г.	КЪМ 31.12.2022
Мотоциклет	164	918	159	1077	218	1295
Мотопед	65	1294	62	1356	109	1465
Трактор	-	260	-	260	-	260
Автобус	5	271	9	280	12	292
Седлови влекач	40	334	70	404	95	499
Ремарке	145	2839	212	3051	236	3187
Товарен автомобил	573	5449	648	6097	777	6874
Лек автомобил	7331	25261	8551	33812	7886	41698
Специализирани строителни машини	55	426	66	492	60	552
Лодки, яхти, кораби	2	24	2	26	2	28
ОБЩО:	8380	37076	9779	46885	9395	56250

Таблица № 8 Видове регистрирани МПС в община Шумен ⁸

Наблюдава се тенденция към повишаване на броя на регистрираните мотоциклети и мотопеди в общината, както и повишаване на броя на товарните и леките автомобили.

⁸ община Шумен

Автомобилният транспорт е предпочитано средство за придвижване в общината, както за бизнеса, така и за лично придвижване. През последните години се отчита нарастване на броя на личните автомобили в общината. Повишеният брой на регистрираните автомобили и други МПС е предпоставка за задръствания и затруднено паркиране.

Според данни на Областна дирекция на МВР-Шумен за периода 2020 – 2022 г., на територията на общината са настъпили 1480 пътнотранспортни произшествия, като се отчита голям дял на ПТП с леки автомобили – 1325. Очертана е необходимост от оптимизиране на градския трафик, гарантиране на безопасно движение на автомобили и пешеходци, както и определяне на стимули за преминаване към екологичен транспорт и обезпечаване със съответната инфраструктура.

Паркиране

В община Шумен съществуват различни зони и правила за паркиране. В града наличието на паркинг места може да варира в зависимост от конкретната локация и район. Община Шумен предлага обществени паркинги, които са разположени в централните части на града и околностите. Те са обозначени със специални знаци и могат да изискват заплащане за определен период от време. Цените и времето, през което е разрешено паркирането, могат да варират.

Според данни на община Шумен, паркирането на автомобили е проблем, който се отразява на качеството на обитаване в централните части на град Шумен и на трафика на автомобили в пиковите часове от денонощието. По данни на ОП “Паркинги, гаражи и благоустрояване” към момента дружеството управлява 106 броя платени паркоместа.

Решаването на проблема с паркирането, особено в централната градска част е една от най-трудните и неотложни задачи в транспортната политика на общината. Необходимо е да се потърсят възможности за изграждане на извън улични подземни и надземни паркинги и паркинг-гаражи, най-вече в зоните около градския център и доколкото е възможно в самия център. Намирането на подходящи места за изграждане на паркинги и паркинг-гаражи е задача на последващи подробни устройствени планове.

Община Шумен счита, че разрешаването на проблема с паркирането трябва да бъде дългосрочна задача. Извън Централна градска част, заключена между улиците “Цар Освободител” от север бул. “Велики Преслав” и ул. “Алеко Константинов” от изток, ул.

“Съединение” от юг и ул. “Шипка” и ул. “Георги Бенковски” от запад по всички улици III и IV клас да се допуска паркиране по организиран принцип /със знаци/ само едностранно. С предпазни колчета и други архитектурни елементи да не се допуска паркиране по тротоарите. В зоните, където тротоарите са по-широки от нормативно изискуемото да се организират паркинг-зони като тези реализирани по:

- ул. “Съединение” до Община Шумен 33 бр. паркоместа.
- Потенциал в тази посока съществува и:
 - по ул. “Съединение” от ул. “Преслав до ул. “Добруджа” / северна част/;
 - по ул. “Ришки проход” от ул. “Съединение” до бул. “Мадара” / източна част/;
- Гаров площад – нова организация на паркиране, която да доведе до нови 52 паркоместа;
- ТИР паркинг с възможност да се ползва от автобуси и леки автомобили до вход на Парк “Кьошкове”- 50 паркоместа за автомобили и 5 автобуси;
- Паркинг за леки автомобили и автобуси срещу зала “Юнак” до Читалище “Добри Войников” / кв. 192/ - 20 бр. паркоместа за автомобили и 5 автобуси;

Сериозен резерв за нови паркоместа има и в част от вътрешно кварталните пространства. Например има изготвен проект за паркинг в кв. 282 до кръстовището на ул. “Драгоман” и ул. “Пирот” до кооперация на “Алкомет” със 17 паркоместа. Вече е изграден такъв паркинг в кв. 138/ зад жил. сграда на бул. “Плиска” / с 30 бр. паркоместа.

„Стратегия за обществено паркиране в гр. Шумен“ 2010-2020 г. определя мерки за облекчаване на паркирането със следните паркинги и периоди:

1. В краткосрочен пран / 2010-2011 год./

- нова организация на паркиране по бул. “Славянски” – южна лента и ул. “Адам Мицкевич”. В момента там има 106 бр. паркоместа. С нова организация на паркиране могат да се увеличат паркоместата до 373 броя;

- нова организация на паркиране по ул. “Карел Шкорпил” / до Военно училище/- 32 броя паркоместа.

- нов паркинг до тунела под центъра, пресечката на ул. “Цар Освободител” с около 50 места и стълба за пешеходци до площадно пространство.

- нова организация за паркирането по ул. “8 –ми март”- 8 бр. паркоместа.

- нова организация за паркиране по бул. “Плиска” – 70 броя паркоместа.

- нова организация за паркиране по ул. “Съединение” – 120 броя паркоместа.

Общ ориентируемъчен брой паркоместа в ЦГЧ – 694 броя / в т.ч. 41 броя на пл. “Възраждане” пред Читалище “Добри Войников”/.

2. В средносрочен план / 2011-2015 год./

- двуетажно паркиране по швейцарска технология на паркинг, южно от сградата на Община Шумен- 34 паркоместа / досега 17 паркоместа/;

- многоетажни паркинги на мястото на сегашния открит паркинг, южно от Регионална библиотека “Стилиян Чилингиров” гр. Шумен;

- многоетажни паркинги до кръстовището на ул. “Панайот Волов” и ул. “Цар Освободител” / до Нова поликлиника/.

За горепосочените паркинги се предлага форма на реализация чрез продажба на имот под условие, поради изявена инвестиционна инициатива с възможност за изграждане и на Обект за обществено-обслужване към комплекса от гаражи. За зоната до Рег. библиотека следва да се вземе стратегически избор на решение:

- Изграждане с публично-частно партньорство на подземен и надземен паркинг (като се настоява за военнослужещите да се обособи паркинг в ареала на Военното училище)
- Продажба на терена под условие за комплексна обществено-обслужваща сграда, в която да се осигурят гаражи, с 50 % над нужните за нея, като средствата се ползват за построяване на други гаражи в града

В средносрочен план при реализиране на многоетажните паркинги в ЦГЧ ще се постигнат около 900 броя паркоместа.

3. В дългосрочен план / 2015-2020 год./

- подземен паркинг на минимум 2 нива, съчетан с подземно автомобилно движение в зоната на пл. “Кристал”. С това решение ще се решат няколко проблема:

- лесен достъп до подземен паркинг в тази комуникационно натоварена зона и нови паркоместа в най- посещаваната част от града.
- възможно техническо решение в предвид релефа в тази зона;
- осигуряване на безпрепятствена пешеходна връзка по бул. “Славянски” – изток-запад, и ползване на горно ниво за обществени функции.

- преустройство на подземно ниво под пл. «Възраждане» за подземен паркинг, в съответствие с предвижданията на ОУП гр.Шумен и транспортно-комуникационното проучване за тунелна връзка на бул. «Симеон Велики» с бул.»Славянски».

Община Шумен счита, че при реализацията на заложените мерки в „Стратегия за обществено паркиране в гр. Шумен“ 2010-2020 г., ще бъде наложително въвеждане на платено паркиране в гр. Шумен. Проектът за платеното паркиране в град Шумен обхваща бул.“Славянски“, ул. „Адам Мицкевич“, ул. Карел Шкорпил“ пл.„Кристал“, ул.“Съединение“ пл. „Възраждане“, пл. „Оборище“ и ул.“Христо Ботев“. В проекта е разработена постоянна организация за движение, при което се въвежда платено паркиране „СИНЯ ЗОНА“. Всяко място за платено паркиране е обособено и отделено от останалите с хоризонтална маркировка. Престоя и паркирането са разрешени до 2 часа след заплащане на място или SMS или неограничено при платен годишен пропуск за паркиране на обществени паркинги издаден от Община Шумен за конкретния автомобил. Местата за паркиране на хора с трайни увреждания са с безплатен престой до 2 часа, след това време е необходимо заплащане по общия ред. Общия брой места влизаци в „Синя зона“ са 516 бр., от които 20 бр. за хора с трайни увреждания, 10бр. места за таксита, 13бр. предоставени за служебен паркинг за МПС на служители на МВР. Допълнително изграден паркинг северно от Библиотека с вход/изход ул. „Съединение“ с 78 бр. паркоместа.

Основни инфраструктурни проекти

1. Реконструкция на пешеходната зона в централната градска част от площад “Кристал” до площад “Освобождение”
Период за реализация: 2021 – 2027
Индикативен бюджет: 10 000 (в хил. лв.)
2. Ремонт и реконструкция на настилките, осветлението и водната естакада към стълбищния пешеходен подход за паметник «Създатели на българската държава».
Период за реализация: 2021 – 2027
Индикативен бюджет: 500 (в хил. лв.)
3. Подобряване качествата на площадни пространства и паркове в населените места на общината
Период за реализация: 2021 – 2027
Индикативен бюджет: 350 (в хил. лв.)
4. Изготвяне и реализация на проекти за рехабилитация на ул. "Цар Освободител" (пътно платно, тротоари, улично осветление, градско обзавеждане и др.)

Период за реализация: 2021 – 2027

Индикативен бюджет: 900 (в хил. лв.)

5. Цялостно преустройство на пл. "Кристал" и изграждане на съоръжения с цел оптимизация на автомобилното и пешеходно движение.

Период за реализация: 2021 – 2027

6. Рехабилитация на улична мрежа, вкл. прилежащи елементи - тротоари, зелени площи, алеи, подземни мрежи и др.- град Шумен

Период за реализация: 2021 – 2027

Индикативен бюджет: 25 000 (в хил. лв.)

7. Разширяване на улица «Марица» с още едно пътно платно чрез покриване на реката в участъка от зала «Младост» до зала «Арена Шумен» и моста от улица «Васил Друмев» към ул. «Марица».

Период за реализация: 2021 – 2027

Индикативен бюджет: 4000 (в хил. лв.)

8. Етапна рехабилитация на улици и тротоари в населени места на общината

Период за реализация: 2021 – 2027

Индикативен бюджет: 400 (в хил. лв.)

9. Етапно изграждане на велоалеи в централната градска част и в жилищните комплекси на гр. Шумен

Период за реализация: 2021 – 2027

Индикативен бюджет: 1000 (в хил. лв.)

10. Изграждане на велоалеи до производствените зони и Индустриален парк Шумен

Период за реализация: 2021 – 2027

Индикативен бюджет: 400 (в хил. лв.)

11. Изграждане на скоростен път I-2 Русе - Шумен

Период за реализация: 2021 – 2027

12. Изграждане на скоростен път "Силистра – Шумен – Карнобат – Ямбол – ГКПП Лесово.

Период за реализация: 2021 – 2027

13. Ремонт на пътни подлези и надлези по пътища от РПМ територията на община Шумен

Период за реализация: 2021 – 2027

Индикативен бюджет: 500 (в хил. лв.)

14. Изграждане на нов пътен надлез над ж.п.възела при товарна гара Шумен
Период за реализация: 2021 – 2027
Индикативен бюджет: 1200 (в хил. лв.)
15. Рехабилитация на общински пътища
Период за реализация: 2021 – 2027
Индикативен бюджет: 600 (в хил. лв.)
16. Възстановяване и укрепване на мостово съоръжение в Индустриална зона - гр. Шумен
Период за реализация: 2021 – 2027
Индикативен бюджет: 1000 (в хил. лв.)
17. Развитие на Устойчива градска мобилност (интегриран градски транспорт) - гр. Шумен
Период за реализация: 2021 – 2027
Индикативен бюджет: 1500 (в хил. лв.)
18. Обновяване на спирките на обществения транспорт в гр. Шумен и населените места, обслужване от МОТ
Период за реализация: 2021 – 2027
Индикативен бюджет: 250 (в хил. лв.)
19. Развитие на екологичен обществен градски транспорт
Период за реализация: 2021 – 2027
Индикативен бюджет: 1000 (в хил. лв.)
20. Разширяване на общинската транспортна схема с обхващане на нови части от територията на общината, обслужвани от автобусните линии
Период за реализация: 2021 – 2027
Индикативен бюджет: 500 (в хил. лв.)

3.4. ДАННИ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

Екологично състояние и опазване на околната среда

Шуменският район се намира в централната част на североизточна България и в източната част на Дунавската равнина, като южните части обхващат Предбалкана и достигат до главното Старопланинско било. Релефът е равнинно-платовиден, хълмист и нископланински. Северната част обхваща част от Лудогорското плато, като на юг то преминава в Самуиловските възвишения. В средната част се открояват две карстови плата –

Шуменското с надморска височина 502 м. и източно от него Провадийското с надморска височина 389 м. Южно от долината на р. Голяма Камчия се издигат Преславската и Драгоевската планини, разделени от пролома на реката, а на юг преминава билото на източната част на Котленската планина и билото на Върбишката планина. Речната мрежа в северната третина на Шуменския регион е слабо развита. Тук всички реки, водят началото си от северните склонове на Самуиловските височини. Те губят водите си в безоточни долини в Лудогорското плато. Този район попада в Дунавския водосборен басейн. Средната третина се отводнява към Черноморския басейн чрез Провадийска река и притоците ѝ, най-значителни от които са Крива река и р. Мадарска. Най-добре развита речна мрежа има южната нископланинска част на Шуменския край. Тя се отводнява към Черноморския басейн от р. Голяма Камчия. Южните части на областта се отводняват от водосборите на реките Герила, Елешница и Брестова. В югозападната част на територията е изграден язовир Тича, който е най-значимия питеен водоизточник в региона. В него се вливат реките Тича, Герила и Драгановска. Същият е включен в списъка на значимите язовири в България.

Качество на атмосферния въздух

Важна задача за развитието на град Шумен е чистотата на въздуха. Източниците на замърсяване на въздуха могат да бъдат както антропогенни, така и с естествен произход. В градската среда замърсителите на атмосферния въздух се формират основно в резултат на човешката активност. Като основни източници на замърсяване на качеството на въздуха в града се открояват транспорта, горивни процеси от комунално-битов сектор, индустрията, строително-ремонтните дейности, както и състоянието на градската инфраструктура.

Оценката на нивата на замърсяване се извършва на база определени критерии за концентрация на вредни вещества, установени с Наредба №12 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух въздух (обн. в ДВ бр. 58/30.07.2010 г.)(Наредба № 12/2010 г.) и Наредба № 14 за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места (обн. В ДВ бр. 88/97 г. и посл. изм. и доп.).

Замърсител	Параметър	Стойност(а)
ФПЧ10	Средноденонощна норма (СДН) за опазване на човешкото здраве	СДН = 50 µg/m ³ . (да не бъде превишавана повече от 35 пъти през годината)

	Средногодишна норма (СГН) за опазване на човешкото здраве	СГН = 40 µg/m ³
ФПЧ _{2,5} *	Средногодишна норма (СГН) за опазване на човешкото здраве	СГН= 20 µg/m ³

Забележка - (*) съгласно писмо на ИАОС с изх. № 91-00-7759/02.04.2013 г.

Таблица № 9 Норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места

С цел оценка на нивата на замърсителите в атмосферния въздух за показатели - ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2,5} са въведени :

Оценъчен праг	Средноденоношна стойност (ФПЧ ₁₀)	Средногодишна стойност (ФПЧ ₁₀)	Средногодишна стойност (ФПЧ _{2,5})*
Горен	70 % от нормата (35 µg/m ³ - да не бъде превишавана повече от 35 пъти за КГ)	70 % от нормата (28 µg/m ³)	70 % от нормата (17,5 µg/m ³)
Долен	50 % от нормата (25 µg/m ³ - да не бъде превишавана повече от 35 пъти за КГ)	50 % от нормата (20 µg/m ³)	50 % от нормата (12.5 µg/m ³)

Таблица № 10 Показатели - ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2,5}

Анализът на качеството на атмосферния въздух се основава на данните от Пункта за мониторинг /ПМ/ на атмосферния въздух – Шумен. На територията на гр. Шумен е разположена 1 бр. автоматична измервателна станция (АИС) за контрол на качеството на атмосферния въздух. АИС регистрира концентрациите на ФПЧ₁₀ (фини прахови частици), SO₂ (серен диоксид), NO₂ (азотен диоксид) и O₃ (озон). Станцията работи при непрекъснат режим – 24 часа в денонощието, като регистрира средночасови стойности за посочените замърсители и стандартен набор от метеорологични параметри (СНМП), включващ температура на въздуха, скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане и др.

Замърсител	ФПЧ ₁	Pb	SO ₂	NO ₂	CO	H ₂ S	Бен	NH ₃	ПА	As	Cd	Ni	ФПЧ	NO	O ₃
	0	аер							В	аер	аер		2,5		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Общ брой пунктове -1	да	-	да	да	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	да
Регистрирани концентрация над ПС над СЧН или ПДКм.е.															
АИС-	-	-	не	не	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	не
Регистрирани концентрация над СДН															

АИС-	да	-	не	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Регистрирани концентрация над СГН															
АИС-	не	-	-	не	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Таблица № 11 Регистрирани концентрации на ФПЧ10 (фини прахови частици), SO₂ (серен диоксид), NO₂ (азотен диоксид) и Оз (озон)⁹

Пределно допустима концентрация (ПДК) е концентрация на вредните вещества в атмосферния въздух на населените места, която за определен период от време трябва да не оказва нито пряко, нито косвено вредно въздействие върху организма на човека.

Максимална еднократна концентрация е най-високата от краткосрочните концентрации за определен замърсител, регистрирани в даден пункт за определен период на наблюдение.

Средноденонощната концентрация е средната аритметична стойност от еднократните концентрации, регистрирани неколкократно през денонощието или тази, отчетена при непрекъснато пробовземане в продължение на 24 часа.

Средногодишната концентрация е средната аритметична стойност от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година.

Норма за качеството на атмосферния въздух е всяко ниво установено с цел избягване, предотвратяване или ограничаване на вредни въздействия върху здравето на населението и/или околната среда, което следва да бъде постигнато в определен за целта срок, след което да не бъде превишавано.

СЧН – средночасова норма

СДН – средноденонощна норма

СГН – средногодишна норма

ФПЧ10 - са всички частици, преминаващи през размерно-селективен сепаратор, определен съгласно референтния метод за вземане на проби и измерване нивата на ФПЧ10, с 50%-на ефективност на задържане при аеродинамичен диаметър на частиците до 10 микрона.

През 2022 г. АИС - Шумен¹⁰ е регистрирала 14 превишения на средноденонощната норма (СДН - 50 µg/m³) по показател ФПЧ10, отразени в таблицата по - долу по месеци.

⁹ Доклад на РИОСВ-Шумен за 2022г

¹⁰ Регионален доклад за състоянието на околната среда 2022г , РИОСВ Шумен

	Месец	ФПЧ ₁₀
АИС Шумен – 2022 г.	Януари	0
	Февруари	0
	Март	3
	Април	1
	Май	0
	Юни	0
	Юли	0
	Август	2
	Септември	0
	Октомври	0
	Ноември	2
	Декември	6
	Общ брой превишения на СДН през 2022 г.	14

Таблица № 12 Превишения на СДН през 2022 г.

Максималните средноденонощни концентрации¹¹ регистрирани през отделните месеци за ФПЧ₁₀ и SO₂ са посочени в таблицата по – долу:

	Месец	ФПЧ ₁₀		SO ₂	
		СДН - 50 µg/m ³		СДН - 125 µg/m ³	
		max	Превише ние в пъти	max	Превише ние в пъти
АИС Шумен 2022	Януари	41,47	-	8,91	-
	Февруари	46,98	-	19,29	-
	Март	63,89	1,3	21,28	-
	Април	69,26	1,4	13,95	-
	Май	32,45	-	9,88	-
	Юни	40,49	-	2,87	-
	Юли	26,46	-	4,40	-
	Август	64,50	1,3	3,70	-
	Септември	48,72	-	15,90	-
	Октомври	31,87	-	13,11	-
	Ноември	61,59	1,2	17,76	-
	Декември	104,04	2,1	12,57	-

Таблица № 13 Максимални средноденонощни концентрации

Програмата за намаляване нивата на замърсителите и достигане на установените норми за фини прахови частици (ФПЧ₁₀) в атмосферния въздух на територията на

¹¹ Регионален доклад за състоянието на околната среда 2022г , РИОСВ Шумен

Община Шумен е с период на действие 2018-2022 г. Тя е приета с решение No 929 по протокол No38 от 29.11.2018 г. от Общинския съвет – Шумен.

Предвид продължаващото регистриране на нивата на ФПЧ10 над установените норми Директорът на РИОСВ-Шумен обръща внимание за стриктна организация по отношение прилагането на формулираните в програмата на Община Шумен мерки, чието изпълнение ще доведе до намаляване на нивата на замърсителя във възможно най- кратък срок.

Данните, които се получават от Автоматичната измервателна станция (АИС) „Шумен“, са за концентрациите на ФПЧ10, серен диоксид, азотен диоксид и озон при непрекъснат 24-ри часов режим на работа. Едновременно с това се дават данни за средночасови (СЧ), среднодневни (СД) и годишни периоди (Г). През 2022 г. за град Шумен е установено превишаване на среднодневните норми единствено по показател фини прахови частици с големина под 10 микрона (ФПЧ10).

Година	Яну	Фев	Мар	Апр	Май	Юни	Юли	Авг	Сеп	Окт	Ное	Дек	СГ
2020	45.61	33.30	37.76	22.82	17.35	20.28	19.17	18.52	21.11	22.45	36.80	28.14	26.93
2021	31.54	37.84	26.60	20.56	16.33	20.70	23.73	20.42	21.08	26.45	27.98	22.56	24.61
2022	25.19	30.50	28.94	20.93	18.26	19.71	17.95	26.79	18.17	19.11	29.70	36.33	24.19

Таблица № 14 Стойности на средномесечна и средногодишна концентрация на ФПЧ₁₀
Източник: Годишен отчет на Община Шумен по Програма за намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми за фини прахови частици (ФПЧ₁₀) в атмосферния въздух на територията на Община Шумен е с период на действие 2018-2022 г.

Данни за превишенията на допустимите норми на ФПЧ₁₀

Период:	2019	2020	2021
Станция: ШУМЕН			
Показател: Фини прахови частици < 10µm (PM10)			
Мерна единица: µg/m³			
Брой валидни СЧ данни:	8730	8773	8550
% регистрирани СЧ данни:	1	1	1
Максимална СМ концентрация:	45.93	45.61	37.84
ПС за СДН:	50	50	50
Брой превишения на ПС за СДН:	36	31	18
ГОП:	35	35	35
Брой превишения на ГОП (горен оценъчен праг):	85	67	48
ДОП:	25	25	25
Брой превишения на ДОП (долен оценъчен праг):	182	142	135

Таблица № 15 Превишения на допустимите норми на ФПЧ₁₀

Източник: Годишен отчет на Община Шумен по Програма за намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми за фини прахови частици (ФПЧ₁₀) в атмосферния въздух на територията на Община Шумен е с период на действие 2018-2022 г.

В „Програмата за намаляване нивата на замърсителите и достигане на установените норми за фини прахови частици (ФПЧ₁₀) в атмосферния въздух на територията на Община Шумен 2018-2022 г.“ са очертани 5 основни приоритета за 2022 г. :

Приоритет 1: Намаляване на емисиите от битовия и обществен сектор, отопляващ се с твърдо или течено гориво

№ и Код	Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Шумен, 2018-2022 г.	Разход-вани средства /лева/	Отговорен за изпълнението	Индикатори
Sh_o_1_01	Проучване за определяне на броя домакинства, които се отопляват на дърва и въглища	35820	Община Шумен	Проведено социологическо проучване сред 802 бр. домакинства
Sh_r_1_07	Спазване на задължителни изисквания за енергийна ефективност при въвеждане в експлоатация на нови сгради	В зависимост от мащаба на реализирани те проекти		Издадени са 125 броя удостоверения за регистриране въвеждане в експлоатация нови строежи, за 66 бр. от които са приложени мерки за енергийна ефективност

Sh_old_2_08	Провеждане на информационни кампании сред населението за замяна на отоплението с твърдо гориво с алтернативни горива	-	Община Шумен	На интернет страницата на Общ. Шумен е публикувана информация за изискванията към дървесината за битово отопление
Sh_old_1_10	Смяна на горивната база на обществените сгради отопляващи се на течни и твърди горива чрез преминаване на природен газ или отоплителни уреди с висока степен на изгаряне.	13 672	Община Шумен	Подмяна на отоплителната система в 2 бр. обществени сгради

Таблица № 16 **Приоритет 1:** Намаляване на емисиите от битовия и обществен сектор, отопляващ се с твърдо или течено гориво

В община Шумен е изградена газопреносна мрежа с дължина 5169,72 м. през 2022г. На природен газ са преминали нови 145 броя битови абонати и 9 броя обществено-административни и търговски сгради.

Приоритет 2: Намаляване емисиите от транспорта

№ и Код	Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Шумен, 2018-2022 г.	Разход-вани средства /лева/	Отговорен за изпълнението	Индикатори
Sh_f_2_18	Разширяване на „синя“ зона. Въвеждане на еко стикер	369824	Община Шумен	657 634 броя събрани такси Не е въведен еко стикер
Sh_o_1_19	Забрана за движение за товарни автомобили по определени улици	-	Община Шумен	2 броя; 4 км-дължина на улиците със забрана за движение на товарните автомобили Не са въведени нови ограничения
Sh_o_1_21	Ограничаване достъпа на тежкотоварни автомобили в ЦГЧ – пътни знаци; използване на алтернативни пътища и обходни улици. (бул. “Симеон Велики“, „Мадара“, „Велики Преслав“, „Ришки проход“, пл. „Оборище“, „Ал.Константинов“)	28600	Община Шумен	Издадени 15 удостоверения за определяне на маршрут за движение извън ЦГЧ на тежкотоварни автомобили, транспортни средства, строителни отпадъци и земни маси от строителни обекти
Sh_o_2_25	Изготвяне и реализация на проект за преразпределяне и оптимизация на паркоместата съобразно необходимостта и възможността на отделните градски части	17993	Община Шумен	Има изготвен проект – 1 брой
Sh_t_2_27	Оптимизиране организацията на работата	79600	Община Шумен	Приет и реализиран проект „Зелена вълна“ Поддържа

	на светофарите на светофарно регулирани натоварени кръстовища с цел избягване на струпване на автомобили работещи на ниски обороти			се ежегодно Въведен „умен“ светофар
Sh_f_1_31	Изграждане и въвеждане в експлоатация на общинска система за отдаване под наем на велосипеди /10 броя и 2 бр. зарядни станции/ и електрически велосипеди -5 броя и 1 брой зарядна станция	-	Община Шумен	Сключен меморандум за предоставяне под наем на електрически тротинетки

Таблица № 17 Приоритет 2: Намалване емисиите от транспорта

Приоритет 3: Намалване на праховите емисии от уличните платна и откритите площи

№ и Код	Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Шумен, 2018-2022 г.	Разход-вани средства /лева/	Отговорен за изпълнението	Индикатори
Sh_old_1_35	Редовно (по изготвен график) измиване на улиците с най- високо ниво на запрашеност	39876	Община Шумен	Ежемесечно се представят протоколи и отчети от почистващите фирми
Sh_old_1_36	Приоритетно почистване (миене) на всички улици от централната регулация и най- натоварените основни улици по предварително изготвен график.	5310	Община Шумен	Към ежемесечните отчети от почистващите фирми се прилага информация по дати и улици
Sh_old_1_38	Постоянна поддръжка на пътната мрежа (своевременно извършване на ремонтни работи) и поддържане на техническа изправност на настилките на уличната мрежа. Едновременна програма на ремонтите по подземната инфраструктура и качествено възстановяване на пътната настилка.	110688	Община Шумен	41225 кв. м Цялостна подмяна и изкърпване на улична настилка; Съставени 159 бр. протоколи за възстановяване на настилки след разкопаване На 3 бр. улици са реализирани съвместени СМР на улична настилка и подземна ел. и ВиК инфраструктура
Sh_old_2_39	Изготвяне и реализация на проекти за ремонт/ реконструкция на уличната мрежа	3950211	Община Шумен	3 броя приети и реализирани проекта
Sh_old_2_40	Навременно премахване на останалото от зимата опесъчаване	23000	Община Шумен	Към ежемесечните отчети почистващите фирми прилагат информация по дати и улици
Sh_old_1_41	Зимно снегопочистване със специализирани препарати.	273454	Община Шумен	Към ежемесечните отчети почистващите фирми прилагат подробна

				информация за реализираните дейности
Sh_o_2_42	Изготвяне на графици и контрол за изпълнението им за поддържане чистотата на местата за обществено ползване, чрез миене, метене, сметосъбиране и сметоизвозване.	3129535	Община Шумен	Изготвени графици Извършва се ежемесечен контрол по изпълнението им
Sh_old_2_47	Ежегодна поддръжка на зелените площи, с подходяща /характерна/ дървесна и храстова растителност и добавянето на нова при необходимост.	9666121	Община Шумен	Косене, плевене, поливане, оформяне на корони на дървета и храсти

Таблица № 18 Приоритет 3: Намалване на праховите емисии от уличните платна и откритите площи

Приоритет 4: Намалване на емисиите в резултат на провеждане на строително ремонтни дейности

№ и Код	Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Шумен, 2018-2022 г.	Разход-вани средства /лева/	Отговорен за изпълнението	Индикатори
Sh_o_2_51	Контрол върху предоставено ползване „тротоарни платна“ при строителни и ремонтни дейности	2300	Община Шумен	води се регистър 109 бр. издадени разрешения
Sh_old_1_52	Контрол на изхвърлянето на строителни отпадъци с оглед избягването на формиране на нерегламентирани сметища.	28398	Община Шумен и РИОСВ – Шумен	За всяка проверка се съставя констативен протокол За констатирани нарушения са издадени 22 бр. НП

Таблица № 19 Приоритет 4: Намалване на емисиите в резултат на провеждане на строително ремонтни дейности

Приоритет 5: Намалване на емисиите на ФПЧ10 от промишлената дейност

№ и Код	Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Шумен, 2018-2022 г.	Разход-вани средства /лева/	Отговорен за изпълнението	Индикатори
Sh_old_2_54	Съвместен контрол с РИОСВ на емисиите от неподвижни източници, при получени жалби и сигнали	-	РИОСВ Шумен Община Шумен	Не е възниквала необходимост

Таблица № 20 Приоритет 5: Намалване на емисиите на ФПЧ10 от промишлената дейност

Мярка отнасяща се до всички приоритети

№ и Код	Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Шумен, 2018-2022 г.	Разход-вани средства /лева/	Отговорен за изпълнението	Индикатори
Sh_o_1_56	Публикуване на актуални данни за КАВ на интернет страницата на Община Шумен	-	Община Шумен	Осигурен е достъп до Ежедневен бюлетин за качеството на атмосферния въздух в страна, публикуван на интернет страницата на ИАОС

Таблица № 21 Мярка отнасяща се до всички приоритети

При определяне на приоритетите и мерките за подобряване на качеството на въздуха са взети предвид и европейските практики за намаляване на прахови частици. Предвид ясно откритата сезонност в отчетените превишавания на нормите за опазване на човешкото здраве, мерките, които са предприети от община Шумен, са насочени към намаляване на изгарянето на твърди горива за битово отопление, намаляване на емисиите от транспортните средства и намаляване на замърсяването, чрез поддръжка на инфраструктурата в общината.

През 2022 г. (както и през предходните години) АИС - Шумен¹² не е регистрирала превишения на ПДК на SO₂ и NO₂. Същото се дължи на липсата на промишлени източници с технологични процеси, формиращи замърсители в по - високи концентрации. Както и през предходните години превишенията на СДН по показател фини прахови частици (ФПЧ10), са регистрирани основно през зимния сезон. Причината са използваните през отоплителния сезон горива и горивни съоръжения в битовия сектор съчетано с определени метеорологични условия (атмосферно налягане, безветрие, инверсии). Високото пепелно съдържание във формираните отпадъчни газове при изгарянето на твърди горива (дърва и въглища) оказва основно влияние върху замърсяването на атмосферния въздух с прахови частици.

Въздействие върху качеството на атмосферния въздух на населените места оказват и формираните емисии от ДВГ на автомобилния транспорт, като най-съществено това се изразява през зимните месеци. Вследствие на понижените температури на околната среда нараства времето за достигане на устойчив – оптимален работен режим на ДВГ на автомобилите, при което се изпускат изгорели газове с по високи емисии на

¹² РИОСВ Шумен

замърсителите (СхНх; СО; сажди). От значение е и непрекъснато нарастващия брой на МПС и съответно натоварения трафик, както и остарелия автомобилен парк.

Шумово замърсяване

Шумът е един от факторите с неблагоприятно въздействие върху населението в големите градове, породен от развитието на промишленото производство, на пътническите, товарните и въздушните транспортни средства и масовия градски транспорт, търговските дейности и заведения за забавляване. Продължително излагане на високи нива на шум влияе отрицателно върху здравето на хората, като понижава тяхната способност за концентрация, предизвиква главоболие, стрес, умора, нарушава нормалните процеси на почивка и отдих, нарушава съня и намалява производителността на труда.

Дългогодишните изследвания показват, че нивото на шума в последните години нараства с 1 dB годишно и надминава граничните стойности за съответните населени територии. Промяната на транспортните средства с такива с подобрени шумови характеристики се компенсира с почти двойно нарастване на моторизацията.

Поддържането и опазването на обществения ред се уреждат с Наредба №1 за обществения ред, на територията на община Шумен. С наредбата се въвежда забрана за създаването на шум, който нарушава обществения ред или спокойствието на гражданите на обществени места, а именно:

- Товарене, разтоварване и форсиране на двигателите на превозни средства от 22.00 ч. вечерта до 6.00 ч. сутринта, с изключение на специализираните автомобили на фирмите, извършващи дейности по сметопочистване и снегопочистване и моторните превозни средства със специален режим на движение по смисъла на Закон за движението по пътищата.

- Озвучаването с озвучителни системи и други устройства, свиренето на оркестри и ползването на усилвателни уредби в жилищните блокове и в близост до жилища на открити терени от 14.00 ч. до 16.00 ч. и от 22.00 ч. до 6.00 ч. сутринта.

Разрешава се озвучаването във времето от 14.00 ч. до 16.00 ч. с озвучителни системи и други устройства, свиренето на оркестри и ползването на усилвателни уредби в закритите части на заведенията за обществено хранене и развлечения, притежаващи категоризация по Закона за туризма.

- През времето от 14.00 ч. до 16.00 ч. и от 22.00 ч. вечерта до 6.00 ч. сутринта създаването

на шум в жилищните сгради и общежитията.

- Употребата на пиротехнически изделия през времето от 14.00 ч. до 16.00 ч. и от 22.00 ч. вечерта до 06.00 ч. сутринта, с изключение на Нова година.

- В населените места на община Шумен се забранява използването на техника за усилване на звука за лични тържества на открито. На основание чл. 41 от Закона за административните нарушения и наказания при констатиране на административни нарушения актосъставителят може да изземва и задържа веществените доказателства, свързани с установяване на нарушението, както и вещите, които подлежат на отнемане в полза на държавата по чл. 20 и 21 от Закона за административните нарушения и наказания.

- При извършване на дейности от битов и стопански характер /строителни, монтажни, ремонтни и други/, създаващи шум по-висок от обичайния, най-малко 24 часа преди започване на дейността се уведомяват останалите собственици. В тези случаи дейностите се извършват извън времето от 20.00 до 08.00 часа в делнични дни, а в почивните и празнични дни извън времето от 20.00 до 09.00 часа.

В периода от 01.06.2021г. до 17.06.2021г. на основание Наредба №54 от 2011г. на Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне информация от промишлените източници на шум в околната среда (ДВ, Бр. 3 от 2011 г.) и по указания на Министерство на здравеопазването за определяне на броя, разположението и разпределението на пунктовете за мониторинг както и периодичността на измерванията, от екип специалисти на отдел „Лабораторни изследвания“ към РЗИ – Шумен¹³ е проведен ежегоден мониторинг на имисионния шум на територията на гр. Шумен.

Измерванията са извършени в 15 пункта както следва:

1. Пунктове прилежащи към пътни и железопътни трасета

1.1. Върху територии, подложени на въздействие на интензивен пътен трафик:

- ул. „Софийско шосе” до № 13;
- бул. „Славянски”(южно платно) до № 7;
- ул. „Дедеагач” до бл. 13;

¹³ РЗИ – Шумен

- бул. „Ришки проход” до № 15;

1.2. Върху територии, подложени на въздействие на железопътен транспорт:

- бул. „Симеон Велики” до № 14;

- бул. „Плиска” до № 6;

2. Пунктове върху територии с промишлени източници на шум

- бул. „Мадара” до № 17;

- ул. „Владайско въстание” до № 18;

- ул. „Дедеагач ” до № 21;

3. Пунктовете разположени върху територии, подлежащи на усилен шумозащита

3.1. Жилищни зони с неутежнен акустичен режим:

- ул. „Ген. Драгомиров ” до ДГ;

- ул. „Ивайло” № 18;

3.2. Зони за обществен отдых:

- ул. „Каварна” до читалище „Годор Петков”;

3.3. Зони на лечебни заведения:

- ул. „Петър Парчевич” до № 18;

3.4. Зони за научно-изследователска дейност:

- ул. „Спартак” до № 24;

3.5. Тихи зони извън урбанизираните:

- ул. „Боровец” до № 10

В два последователни дни са извършени по 6 замервания на пункт, разположени по един на всяка улица. Отчетено е влиянието на интензивността на движението на моторните превозни средства за час, структурата на транспортния поток, вида и състоянието на пътното покритие, наклона на улиците, наличието на озеленяване и вида на околното застрояване. Не са установени средни стойности на шума в и над диапазона 73-77 dB(A). Най-високо еквивалентно ниво на шума в диапазона 68-72 dB(A) е установено в три пункта – на ул. „Софийско шосе“ до № 13, бул. „Симеон Велики“ до № 14 и бул. „Мадара“ до № 17. Високото еквивалентно ниво на шум, регистриранов тези пунктове е вседствие на големия брой преминаващи автомобили, техническото състояние на моторните превозни средства, големия брой дизелови МПС и високата скорост на движението (бул. „Симеон Велики“ до № 14). Средни стойности на еквивалентното ниво на шума в диапазона 63-67 dB(A) са регистрирани в 6 пункта - бул.

„Славянски”(южно платно) до № 7, ул. „Дедеагач”до бл. 13, бул. „Ришки проход”до № 15, бул. „Плиска” до № 6, ул. „Владайско въстание”до № 18 и на ул. „Дедеагач”до № 21. Средна стойност на еквивалентното ниво на шума в диапазона 58-62 dB(A) са установени в един пункт на ул. „Петър Парчевич” до № 18.

Със средни стойности на еквивалентното ниво на шума под 58 dB(A) са 5 пункта - ул. „Ген. Драгомиров ”до ДГ, ул.„Ивайло” № 18, ул. „Каварна” до читалище „Тодор Петков ”, ул. „Спартак” до № 24, ул. „Боровец”до № 10.

Увеличението на средните стойности на еквивалентните нива на шума спрямо 2020г. се наблюдава в 7 от пунктовете. Увеличението е от 0,2 dB(A) в пункта на ул. „Владайско въстание“ до № 18 и достига до 1,9 dB(A), на ул. „Ивйло” до №18. Увеличението на средните еквивалентни нива на шума в 4 от 7-те пункта е свързано с увеличения брой на преминалите превозни средства за час.

Нива на шум под граничната стойност за деня за съответната зона са регистрирани в 4 пункта. Това са пунктовете на бул. „Мадара”до № 17, на ул. „Владайско въстание” до № 18, и на ул. „Дедеагач ”до № 21 и на ул. „Петър Парчевич“ до № 18.

Като цяло интензивността на моторните превозни средства е увеличена в 7 от пунктовете. По тази причина, поради лошото техническо състояние на превозните средства и вследствие на регистрираната висока скорост на движение е повишено еквивалентното ниво на шум до граничната стойност в 11 от пунктовете.

Изводи и препоръки за намаляване на шума:

Най-голям дял за шумово замърсяване в общината заема автотранспорта. За транспортния шумов поток е характерна флукуалност, периодичност и променлива интензивност. Нивото на автотранспортния шум е в пряка зависимост и от интензивността на движението, скоростта и структурата на транспортния поток, пропускателната способност на пътните артерии, възрастта на автомобилния парк, вида и качеството на пътната настилка, ситуационното и нивелетно разположение на пътя и характера на терена встрани от него. Основният шумов фон се създава от автомобилите – леки, товарни и тези на междградския транспорт. През последните години в резултат на масовия внос на автомобили предимно “втора употреба” автомобилният парк е основно подменен. Въпреки, че повечето от автомобилите са втора употреба, нивото на излъчвания от тях шум е значително по-ниско от използваните преди това, но същевременно техният брой се увеличава интензивно.

Източници на шум в околната среда са и влаковите композиции движещи се по железопътните трасета на територията на общината. Шумовата характеристика на релсовия ж.п. транспортен поток (еквивалентно ниво на шума) зависи от параметрите на потока (брой влакове - пътнически и товарни, дължина на влаковите композиции, вид на спирачките, скорост) и на ж.п. трасето (вид на горното строене). Източници на шум в околната среда са и другите инфраструктурни ж.п. обекти – гари, помощни ж.п. стопанства (депа, заводи, бази и др.), индустриални ж.п. клонове и разтоварища.

На второ място по отношение на източниците на шум са локалните източници от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, сметоизвозване, игри на деца (училища, детски градини, детски площадки) и др. Следващият по значение фактор, който влияе върху акустичната среда на града е шума, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и авторемонтни работилници, разположени в непосредствена близост до жилищни сгради.

Шумът, породен от строителни дейности е характерен за районите в които се извършва строителство. Освен това този вид шум е ограничен по време (предимно в светлата част на денонощието), както и може да има сезонен характер, но като цяло е с невисок интензитет.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ, КОИТО СА СЪОБРАЗЕНИ ПРИ ИЗГОТВЯНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА ЧАСТ

Транспортната инфраструктура в община Шумен е широко развита и голямата част от нея се характеризира с добро състояние. Особено добро състояние имат пътищата в рамките на републиканската пътна мрежа. Въпреки това, състоянието на някои от общинските пътища е незадоволително, което налага необходимост от извършване на ремонтни и възстановителни дейности.

В община Шумен има по-голяма плътност на пътната мрежа в сравнение със средната стойност за цялата страна. Изградеността на пътната мрежа в общината е на високо ниво и задоволява нуждите и изискванията на населението.

Има предизвикателства, свързани със лоши експлоатационни условия на определени участъци от общинската пътна мрежа, особено поради ограничени ресурси за поддръжка и поддържане.

Регистрира се нарастваща тенденция в броя на личните автомобили, което води до увеличено излъчване на вредни емисии в околната среда и повишено шумово замърсяване.

Не е налична инфраструктура за интелигентни транспортни системи (ИТС), както и интегрирани системи за управление на трафика на градската и общинска пътна мрежа.

4. SWOT АНАЛИЗ НА ФАКТОРИ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПУГМ

Силни страни:

- Добре развит обществен транспорт - Шумен разполага с добра мрежа от автобусни линии, които покриват голяма част от града и предлагат достъпност до различни райони.
- Добра инфраструктура: Шумен разполага с добре поддържана пътна инфраструктура, включително пътища, мостове и пътни връзки, което допринася за гладкото движение на превозните средства.
- Наличие на инфраструктура за пешеходци и велосипедисти - има предоставени тротоари, пешеходни зони и велосипедни ленти, които насърчават активния начин на превоз.
- Разнообразие от транспортни средства - градът предлага различни видове транспортни средства, включително таксита, лични автомобили и велосипеди.
- Наличие на учебни заведения и работни места: Шумен е дом на университети и други учебни заведения, което привлича студенти и специалисти. Това създава динамична работна сила и население, което подкрепя развитието на мобилността.

Слаби страни:

- Задръствания и замърсяване на въздуха - Шумен се сблъсква с проблеми на трафика, особено по пътищата в централните части на града, което води до задръствания и намалява ефективността на транспортната система.

- Ограничени паркови площи - градът има ограничен брой паркинги, което води до затруднения при намирането на паркинг места и налага ограничения в използването на лични автомобили.
- Липса на интегрирана транспортна система - не съществува силна интеграция между различните видове транспорт в града, което може да създаде неудобство и затруднения за пътниците.

Възможности:

- Развитие на устойчиви форми на транспорт - Шумен може да насърчи използването на електромобили и велосипеди, което би намалило замърсяването и натовареността на трафика.
- Интегриране на транспортната система - въвеждането на интелигентни транспортни системи и координирано планиране на маршрутите може да подобри ефективността на транспортната мрежа и да намали задръстванията.
- Инвестиции в общественя транспорт - усилията за модернизиране на общественя транспорт, като включване на нови автобусни линии, подобряване на графика и услугите, могат да повишат достъпността и привлекат повече хора да използват общественя транспорт.

Заплахи:

- Увеличаване на автомобилния трафик: С нарастването на броя на автомобилите се увеличава и натоварването в пътната мрежа, което може да доведе до затруднения в движението и замърсяване на околната среда.
- Финансови ограничения - ограничените финансови ресурси могат да ограничат възможностите за изпълнение на плановете за устойчива градска мобилност.
- Стара инфраструктура - необходимостта от модернизиране и обновяване на инфраструктурата може да бъде предизвикателство поради възможни ограничения във времето и разходите.
- Липса на информация и образование - недостигът на информация и липсата на образователни кампании за устойчива мобилност може да ограничи осведомеността и ангажираността на гражданите.

5. ТЕРЕННО И АНКЕТНО ПРОУЧВАНИЯ

Теренно и анкетно проучване

През периода: 10 -30 юни 2023 г. е проведено теренно проучване за запознаване с проблемите на мобилността на място.

За нуждите на ПУГМ, както и за обследване на поведението и нуждите на населението, неговите очаквания за подобрене на мобилността и обслужването в транспортно отношение, бе проведено анкетно проучване лице в лице сред граждани в община Шумен през месец май.

Анкетата включва 16 въпроса, като основните резултати от нея представят т. нар. „modal split“ – модално разпределение, показващо съотношението между различните начини на придвижване в града. Освен това, са покрити и въпроси за основните проблеми и ограничения пред различните начини за придвижване и какви подобрения по отношение на мобилността са желани от жителите на града.

Резултатите от анкетата спомогнаха за формирането на ясна визия за развитие на мобилността в град Шумен и за съставянето на концепция от приоритети, мерки и проекти, които в дългосрочен план да доведат до устойчиво развитие на мобилността, така че да се подобри средата за живот и работа на населението в града.

По-долу са анализирани нагласите на населението на Община Шумен, според половата структура на анкетираните относно изготвянето на План за устойчива градска мобилност в периода.

Диаграма № 1 Разделение на анкетираните по пол

В отговорите преобладават жените с 66%, спрямо 34% мъже. Обикновено жените винаги са били по – причастни към провеждането на различни видове анкети и към решаването на местни инициативи.

Диаграма № 2 Разделение на анкетираните по възраст

Между анкетираните жени, както и мъже преобладават от възрастова група 26-39 г., следвани от възрастова група 40-55 г. В проучването не са взели участие лица под 18 г., като младежите във възрастова група 19-25 г., както и пенсионерите над 65 г. заемат малък процент от анкетираната група.

Група	Мъже	Жени	Общо
Ученик	1	1	2
Работник/ служител	28	54	82
Безработен	0	5	5
Пенсионер	5	2	7
Всичко	34	62	96

Таблица № 22 Разделение на анкетираните по занятие

Най – голям брой анкетирани мъже и жени се заема от работещите/ служителите – цели 82, следвани от пенсионерите -7 и безработните - 5. Анкетираните ученици, участващи в анкетата са едва 2.

Диаграма № 3 Елементи имащи нужда от обновяване

На поставения въпрос „Кои елементи във Вашия квартал/ улица/ населено място в Община Шумен имат нужда от обновяване или изграждане? Моля, изберете до 3 /три/ опции, сред отговорите и на двата пола, които преобладават са междублоковите пространства, осветлението и паркингите, следвани от зелените площи, тротоарите и подобряване на организацията на движение /маркировка, пътни знаци, светофар и други/.

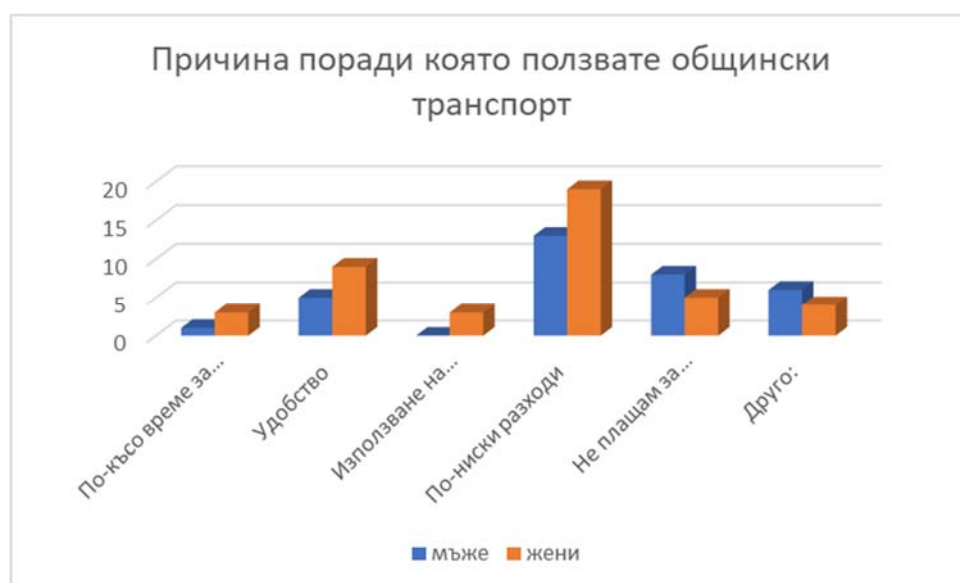
Диаграма № 4 Пътуване с градски транспорт

Най-голям процент от анкетираните жители на Община Шумен отговарят, че използват градски транспорт инцидентно. Малък процент използват градски транспорт ежедневно в делнични дни, както и повече от 1 път на ден и 1 път в седмицата.

Диаграма № 5 Обичаен начин на придвижване

На въпроса „Как обичайно се придвижвате?“, анкетираните отговарят, че обичайният начин за придвижване е с личен автомобил. 30% от анкетираните отговарят, че използват услугите на общински транспорт. На трето място следва придвижването пеша. Предпочитанията на анкетираните жени и мъже не са насочени към градския транспорт. Прави се хипотезата, че анкетираното население няма нагласата да използва обществен транспорт. Следва да се отбележи малкият брой анкетираните, използващи велосипед/мотопед за ежедневното си придвижване, което може да се отбележи като твърде обезпокоителен факт.

Диаграма № 6 Причини поради които се ползва общински транспорт

От посочените отговори на анкетираното население става ясно, че основната причина, поради която използват общински транспорт са ниските разходи. На второ място е поставено удобството, следвано от причината, че не се заплаща за паркинг. Малък процент се пада на по-късо време за пътуване и използване на личното време. Като друга причина, анкетираните са посочили, че не използват услугите на общински транспорт.

Мотиви за използване на общински транспорт	Мъже	Жени
Разписание с по-кратки интервали	11	26
По-удобни маршрути/ връзки/спирки	6	19
По-удобни условия в превозните средства	12	15
По-добри условия на спирките	7	16
Не бих използвал градски транспорт	9	6

Таблица № 23 Мотиви за използване на общински транспорт

На въпроса какво би Ви мотивирало да използвате по-често градски транспорт, на първо място анкетираните посочват изискване за разписание с по-кратки интервали. На второ място стои като мотив по-удобни условия в превозните средства. На следващо място е поставено изискването за подобряване на маршрути/ връзки/ спирки и препоръка към обществения транспорт. Необходимо е да се отбележи, че увеличаването на честотата на движение/ увеличаване на броя на курсовете/ от обществения транспорт води след себе си до експлоатационни, икономически и екологични разходи, а потенциално и до загуби. Критерият „Честота на движение“ обикновено е свързан с персонално усещане на всеки съществуващ или потенциален пътник, защото всеки един от тях счита, че едва ли не общественият транспорт следва да отговори на неговите лични предпочитания. Този процент показва продължение на въпроса за „Честотата на движение“, тъй като обикновено неудовлетворителното отношение на пътниците към работата на общинския транспорт в общината се определя и от удобството като време, но и като удобство в превозното средство.

Диаграма № 7 Мнение относно използването на електромобили

Относително голям процент от анкетираните мъже и жени изразяват положителното си мнение относно използването на електромобили, колебаещите се заемат значително по-малък процент и едва 6 % отговарят, че не биха използвали.

Диаграма № 8 Мнение относно изграждането на мрежа от зарядни станции

На въпроса в каква степен изграждането на мрежа от зарядни станции би повлияло на решението да използват електромобили, анкетираните жители на Община Шумен много голяма част отговарят, че изграждането на мрежа от зарядни станции би повлияло в голяма степен на решението за използване на електромобил, 30% - отговарят, че в малка степен би се повлияло върху решението за използване на електромобили.

На въпросът: „Какъв трябва да е основният приоритет за подобряване на безопасността и сигурността, намаляване на замърсяването, парниковия ефект, консумацията на енергия и подобряване на ефективността на транспортирането на хора и стоки в община Шумен през следващите 7 години?“, се получиха следните отговори, сред които преобладават:

- Препоръки за използването на повече електрически автобуси и електромобили
- Подобряване на пътната инфраструктура
- Обозначаване и обезопасяване на местата с концентрация на ПТП
- Спиране от движение на стари автомобили
- Засилен контрол върху транспорта в населените места
- Системи за контрол и управление на трафика
- Изграждане на бус ленти
- Изграждане на повече велоалеи
- Безплатен градски транспорт за пенсионерите
- Залесяване и намаляване на замърсяването.

Диаграма № 9 Придвижване в града с личен автомобил

68% от участвалите в анкетата отговарят, че използват личния си автомобил ежедневно, 12% посочват, че нямат личен автомобил, следвано от по-рядко от едно пътуване седмично.

На последния въпрос: „Какви са Вашите препоръки за подобряване на градската мобилност в община Шумен?“, анкетираното население отговаря разнопосочно. Сред препоръките се открояват следните:

- модернизация на транспорта, чрез въвеждане в експлоатация на електробуси;
- подобряване на условията в превозните средства;
- стимулиране употребата на енергийно ефективни автомобили;
- подобряване на условията в превозните средства;
- по-добро разписание на превозните средства на градския транспорт;
- подобряване на пътната инфраструктура;
- изграждане на велоалеи.

6. ВИЗИЯ И ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПУГМ

Визия на град Шумен за устойчива градска мобилност

Планът за устойчива градска мобилност (ПУГМ) е документ за стратегическо планиране, който има за цел да насочва и насърчава устойчив транспорт и мобилност в рамките на градовете и градските зони. Той предоставя цялостна рамка за интегриране на различни видове транспорт, насърчаване на активен транспорт, намаляване на въздействието върху околната среда и подобряване на цялостната ефективност и достъпност на транспортната система.

Визията на Плана за устойчива градска мобилност на град Шумен представлява дългосрочна перспектива за развитието на градската мобилност в рамките на града. Тази визия е формулирана въз основа на анализ на текущата ситуация в града и включва отговор на стратегическите изисквания на европейските и национални политики за градската мобилност.

Визия:

"Град Шумен - модел за устойчива градска мобилност, , където гражданите имат достъп до безопасни, ефективни и екологосъобразни транспортни услуги. Град Шумен - устойчиво и свързано бъдеще за всички граждани."

Тази визия е насочена към бъдещето и има дългосрочен характер, като превишава срока на действие на самия план. Тя служи като основен ориентир за разработването на конкретни мерки и проекти в рамките на плана за устойчива градска мобилност на град Шумен, като насърчава промяна в транспортните навици и инфраструктурата на града. Изпълнението на дейности за градско планиране и развитие следва да произтича от единна концепция за устойчива градска мобилност.

В тази визия се поставя акцент върху следните основни ценности:

1. Устойчивост: Град Шумен се стреми да развива устойчива мобилност, която намалява негативните въздействия върху околната среда и здравето на гражданите. Това включва намаляване на емисиите от превозните средства, оптимално използване на ресурсите и насърчаване на алтернативни форми на превоз.

2. Достъпност: Град Шумен се стреми да осигури достъпна и удобна мобилност за всички граждани, независимо от техния социален статус или местоположение. Това включва подобряване на обществения транспорт, разширяване на мрежата от пешеходни и велосипедни пътеки, както и улесняване на достъпа до различни видове транспорт.

3. Иновации и технологии: Град Шумен насърчава използването на иновации и нови технологии в областта на мобилността. Това включва внедряване на интелигентни системи за управление на трафика, използване на електромобили и други нисковъглеродни превозни средства, както и разработване на мобилни приложения и платформи за информация и мониторинг на транспорта.

4. Сигурност: Град Шумен се стреми да осигури безопасна мобилност за всички граждани. Това включва подобряване на безопасността на пътищата, инфраструктурата за пешеходци и велосипедисти, както и предоставяне на информация и обучение по безопасност на пътя.

С цел да се осигури устойчиво развитие на градската мобилност, визията включва следните цели:

1. Основна цел № 1 - Постигане на устойчива, свързана и ефективна мобилност

Една от основните цели на ПУГМ е да подобри транспортната достъпност до град Шумен и да засили връзките между града и съседните населени места, туристическите зони и развиващите се центрове в региона (Велики Преслав, Плиска, Венец, Върбица,

Каолиново, Каспичан, Никола Козлево, Нови пазар, Смядово, Хитрино). Това се постига чрез формиране на устойчиви транспортни връзки, подобряване на транспортната инфраструктура и усъвършенстване на транспортните услуги, с цел да се осигури по-лесно и ефективно движение на хора и стоки в района.

Свързаната и ефективната мобилност е ключова част от визията за устойчива градска мобилност. Тя обхваща създаването на добре интегрирана и многофункционална транспортна мрежа, която позволява на жителите на града да се движат лесно и ефективно.

Свързаността може да бъде постигната чрез изграждането на подходяща инфраструктура и транспортни връзки, които свързват различни райони на града и осигуряват гладко движение на превозните средства. Това може да включва разширяване на пътната мрежа, построяване на нови мостове и тунели, както и подобряване на състоянието и капацитета на съществуващите транспортни възли.

Важно е също така да се осигури лесен достъп до различните видове транспорт, включително обществения транспорт, велосипеди и пешеходство. Това може да бъде постигнато чрез изграждане на подходяща инфраструктура за пешеходци и велосипедисти, като се предоставят безопасни и удобни пътеки, тротоари и велосипедни ленти. Също така, разширяването на обществения транспорт и подобряването на услугите му, включително по-чести маршрути и по-удобни спирки, ще осигурят достъпна и ефективна опция за градската мобилност.

Свързаната и ефективна мобилност има за цел да подобри качеството на живота в града, като осигури по-добра достъпност и удобство на транспорта, намали прекъсванията и задръстванията и намали неблагоприятните екологични въздействия от превозните средства.

2. Основна цел № 2 - Постигане на екологична мобилност

Целта е да се намалят емисиите на вредни газове от транспортните средства чрез насърчаване на използването на електрически и други нисковъглеродни автомобили, както и велосипеди, което би намалило замърсяването и натовареността на трафика. Поддържане и развитие на ниско-конфликтна общинска и улична пътна инфраструктура, с ясни послания към участниците в движението и осигуряваща защитата от рисковете на градската среда“ се предвиждат мерки в общините за развитие на пътнотранспортната инфраструктура, изрично насочени към БДП, на база обследване, анализ, оценка на риска

и приоритизация на нуждите, в контекста на обща концепция за устойчива градска мобилност.

Постигането на екологосъобразна мобилност изисква въвеждането на редица мерки и практики, които да намалят неблагоприятното въздействие върху околната среда и да насърчат устойчиви форми на транспорт. Това включва разширяване на инфраструктурата за зареждане на електромобили и предоставяне на стимули за преход към устойчиви автомобилни технологии, както и развитие на инфраструктурата за пешеходци и велосипедисти, за да се създаде сигурна и удобна инфраструктура за пешеходците и велосипедистите в града.

3. Основна цел № 3 - Въвеждане на интелигентни транспортни системи

Въвеждането на интелигентни транспортни системи (ИТС) представлява процеса на свързване и съвместна работа на различни компоненти и системи, които подобряват ефективността, безопасността и устойчивостта на транспортната инфраструктура и услуги.

Интегрирането на интелигентни транспортни системи може да помогне за управлението на трафика и оптимизирането на потоците от превозни средства. Това включва използването на сензори, камери и други технологии, които могат да следят и регулират движението на превозните средства в реално време.

Въвеждането на интелигентни транспортни системи има за цел да подобри ефективността и устойчивостта на транспортната инфраструктура, да намали замърсяването на въздуха, да подобри безопасността на пътуванията и да осигури удобен и ефективен транспорт за гражданите. Някои от тези мерки и системи включват:

- **Система за интелигентно управление на трафика:** Тази система използва сензори и данни за движението, за да оптимизира потока на трафика и да подобри пропускателната способност на пътищата. Това включва контролиране на светофарните уредби и регулиране на трафика в реално време.
- **Система за контрол на тежкотоварното движение:** Чрез тази система може да се наблюдава и контролира движението на тежкотоварни превозни средства,

особено в централните части на града или на деликатни участъци от пътищата, с цел да се намали замърсяването и да се подобри безопасността.

- **Умно паркиране:** Тази система предоставя информация в реално време за наличието на свободни паркоместа, което помага на шофьорите да намерят по-лесно свободни места за паркиране и да намалят времето, което изразходват за търсене на място за паркиране. Това намалява трафика и спомага за по-ефективно използване на наличното парко-пространство.
- **Електронен градски транспорт:** Включва внедряване на иновативни решения в системата на градския транспорт, като гъвкави начини за таксуване на пътници, което може да улесни гражданите и да подобри ефективността на системата.
- **Видеонаблюдение и управление на пътните инциденти:** Разширяването на системата за видеонаблюдение и въвеждането на системи за управление на пътните инциденти могат да помогнат за по-бързо откриване и реагиране на проблеми в трафика, което допринася за по-голяма безопасност и ефективност.
- **Мониторинг на качеството на въздуха и шумовото замърсяване:** Сензорите, поставени на светофари и други места, могат да измерват качеството на въздуха и нивата на шумово замърсяване. Тези данни могат да бъдат използвани за идентифициране на проблемни зони и предприемане на съответни мерки за подобряване на качеството на околната среда.
- **Цялостно управление на осветлението:** Това включва координирано управление на осветлението в цялата градска област, своевременна подмяна на дефектирани лампи, изчисляване на осветеността в различни зони на града, с цел постигане на оптимална енергийна ефективност и комфорт за гражданите.
- **Допълнителни мобилни услуги:** Предоставяне на различни мобилни услуги за гражданите, като информация за обществения транспорт, достъп до транспортни услуги и други, което може да подобри опита на гражданите и да им предостави удобство в градската мобилност.

Внедряването на тези мерки и системи може значително да подобри ефективността и устойчивостта на транспортната система в град Шумен и да допринесе за развитието на града и региона като цяло.

4. Основна цел № 4 - Осигуряване безопасна мобилност за всички граждани

Осигуряването на безопасна мобилност е от съществено значение за защитата на живота и намаляване на рисковете на пътя. Тя има пряка връзка с продължителността и качеството на живот, както и със сектори като транспорт, околна среда, образование, здравеопазване, социални грижи и благосъстояние. В тази връзка Европейският съюз въведе инициативите "Vision Zero" (нулева смъртност) и "Safe System" (безопасна система), с които цели да премахне смъртните случаи и сериозните наранявания на пътищата в Европа. Това се постига чрез приемане на законодателство, провеждане на образователни кампании, подпомагане на обмена на опит между държавите-членки и други заинтересовани страни в областта на пътната безопасност, подобряване на пътната инфраструктура и предоставяне на финансиране.

В страната основните причини за пътните произшествия са нарастващият трафик, натовареността на уличната мрежа, неефективната организация на движението и лошото състояние на транспортната инфраструктура. Усещането за липса на безопасност пречи на хората да избират пешеходни или велосипедни превозни средства. Безопасността е също свързана с качеството на пешеходните и обществени пространства, състоянието на настилките, осветлението и други фактори.

Реализацията на тази цел ще допринесе за увеличаване на увереността и комфорта на всички участници в пътното движение и ще помогне за превръщането на Шумен в безопасен град. Това може да се постигне чрез изграждането на по-сигурна и сигнализирана инфраструктура, насърчаване на активни форми на транспорт, както и подобряване на общественото пространство и условията за движение.

Единственото решение на съществуващите предизвикателства е установяването на механизъм и поэтапното натрупване на методи и мерки, които в максимална степен

да подпомогнат властите в прилагането на политики за по-чиста, по-интелигентна, по-безопасна и по-справедлива градска мобилност. Това включва: изясняване на институционалните роли; определяне и систематично прилагане на дългосрочна инвестиционна стратегия; цялостна координация на транспортната политика в градовете и агломерациите.

Подобряването на безопасността и сигурността за всички участници в движението изисква съчетаване на множество мерки и усилия от различни страни и заинтересовани лица. Планът за устойчива градска мобилност (ПУГМ) може да играе важна роля в подобряването на безопасността и сигурността на транспортната система чрез изпълнението на инфраструктурни мерки, насочени към безопасна градска мобилност. Някои от възможните мерки включват:

- **Изграждане на пешеходни надлези и подлези** - Създаване на инфраструктура, която позволява безопасно преминаване на пешеходците над или под пътното платно, отделяйки ги от автомобилния трафик.
- **Подобряване на осветеността и повдигане на нивото на пешеходните пътеки** - Осигуряване на добра осветеност в районите, където се намират пешеходните пътеки, както и повишаване на тяхното ниво, за да бъдат по-забележими за шофьорите и по-удобни за пешеходците.
- **Предприемане на мерки за подобряване на безопасността при движение на велосипедисти и пешеходци** - Изграждане на отделни велосипедни пътеки и тротоари, които са физически разделени от пътното платно, осигурявайки безопасност и комфорт на велосипедистите и пешеходците.
- **Развитието на инфраструктура за видеонаблюдение, с цел наблюдение и контрол на пътната безопасност** - Инсталиране на видеокамери и системи за наблюдение, които следят пътната обстановка и помагат за бързо откриване на нарушения и инциденти, спомагайки за по-ефективна реакция и предотвратяване на пътни произшествия.

- **Развиването на по-добра достъпност за всички граждани, включително хората със специални потребности** - Изграждане на инфраструктура и облекчаване на достъпа до транспортната система за хора със специални нужди, като се осигурява достъпност на тротоарите, пътеките, спирките и обществените пространства.
- **Подобряване на условията за по-висока безопасност на автобусните спирки и околните им територии** - Подобряване на условията около автобусните спирки, като се предоставят безопасни и удобни места за чакане на пътниците и се осигурява видимост и осветеност на спирките.
- **Въвеждане на стандарти за градски дизайн и градска среда, ориентирани към пешеходците и велосипедистите, както и спирките за обществен транспорт** - Прилагане на стандарти и насоки при проектирането на градската среда, които отчитат нуждите и безопасността на пешеходците и велосипедистите, включително разполагането и оборудването на спирките за обществен транспорт.
- **Изпълнение на мерки за успокояване на движението на входовете на населените места и възлови пътни артерии и кръстовища** - Прилагане на различни мерки, като пътна маркировка, специални настилки, осветление, пътни знаци и разделителни острови, с цел намаляване на скоростта на автомобилите и повишаване на безопасността на пешеходците и велосипедистите.

7. МЕРКИ ЗА ГРАДСКА МОБИЛНОСТ

Определени са основните мерки и инициативи на Плана за Устойчива градска мобилност за периода 2022-2030 г. Тези мерки и инициативи бяха идентифицирани с цел да се постигне дефинираната визия и главните цели на плана.

Предвидените мерки и инициативи доразвиват Стратегическа цел 3.1. Подобряване на публичната селищна среда, *Мярка 3.1.1.Подобряване качествата на жилищната*

среда (междублокови пространства и др.) в гр. Шумен **Мярка 3.1.2. Подобряване на качествата на представителни (централни) части в населените места, Мярка 3.1.3. Подобряване качествата на уличната мрежа, парковата и зелената система,** както и Стратегическа цел 4.2. Подобрена транспортна и логистична инфраструктура, **Мярка 4.2.1. Подобряване на транспортната система - рехабилитация и поддържане на общински пътища и пътища от РПМ; Мярка 4.2.2. Развитие на система за интегриран градски транспорт** на Плана за интегрирано развитие на община (ПИРО) Шумен за периода 2021-2027 г.

Планира се съчетаване на действията за подобряване на пътната мрежа и инфраструктурата на обществени спирки и велоалеи с подобряване на обществения транспорт и разширяване на интегрираните и интелигентни решения за мобилност. Ще бъдат предприети мерки за реконструкция и изграждане на комуналната пътна мрежа, включително осигуряване и подобряване на достъпа до местата за предоставяне на публични услуги, културни обекти и събития, места за отдих и туризъм, туристически обекти, както и до производствени и бизнес зони. Предвижда се подобряване на връзките между различните видове транспорт с цел постигане на балансираност между тях.

За да се определят приоритетите и последващите мерки и инициативи, е проведен анализ на настоящото състояние на градската мобилност и анкетни проучвания, които идентифицират основните проблеми на градската мобилност в Шумен. Проблемите, които градът трябва да решава, са:

- Нарастващ брой на личните автомобили и недостатъчно използване на алтернативни форми на транспорт.
- Относително ниско използване на градския транспорт.
- Необходимост от подобряване на пътната безопасност и сигурност, особено за уязвимите участници в движението.
- Недостатъчна транспортна инфраструктура, по-специално за паркирането на автомобили.
- Липса на организация в управлението на допълнителния транзитен трафик и липса на координация между основните управители на пътната мрежа.
- Липса на системи за управление на трафика с използване на информационни технологии.

- Високи нива на вредни емисии и наднормено шумово замърсяване около основните пътни артерии (републикански и градски).
- Недостатъчен административен капацитет за управление на градската мобилност.

Тези проблеми са трябва да бъдат адресирани, за да се подобри градската мобилност в Шумен.

След анализ на данните и текущото състояние на територията на град Шумен в областта на транспорта, в съответствие с промените в националното и европейско законодателство относно управлението на градската мобилност, както и на резултатите от анкетното проучване на нуждите на населението, са определени следните приоритети, които са включени в Плана за устойчива градска мобилност на град Шумен.

Пътна и улична мрежа между град Шумен и околните населени места

За да се осигури по-голяма ефективност в използването на наличния пропускателен капацитет, както и за да се гарантира безопасността и сигурността на движението, е от съществено значение поддържането на уличната и пътната мрежа в добро състояние.

Мярка 1.1. Изграждане и/или обновяване и/или реконструкция на уличната мрежа и съоръженията към нея

1.1.1. Ремонти на обекти на пътна инфраструктура

- Разширяване на улица «Марица» с още едно пътно платно чрез покриване на реката в участъка от зала «Младост» до зала «Арена Шумен» и моста от улица «Васил Друмев» към ул. «Марица».
- Реконструкция на пешеходната зона в централната градска част от площад «Кристал» до площад «Освобождение».
- Изготвяне и реализация на проекти за рехабилитация на ул. "Цар Освободител" (пътно платно, тротоари, улично осветление, градско обзавеждане и др.).
- Цялостно преустройство на пл. "Кристал" и изграждане на съоръжения с цел оптимизация на автомобилното и пешеходно движение.
- Рехабилитация на улична мрежа, вкл. прилежащи елементи - тротоари, зелени площи, алеи, подземни мрежи и др.- град Шумен.

- Етапна рехабилитация на улици и тротоари в населени места на общината
- Ремонт на пътни подлези и надлези по пътища от РПМ територията на община Шумен
- Рехабилитация на общински пътища
- Възстановяване и укрепване на мостово съоръжение в Индустриална зона - гр. Шумен
- Изготвяне и реализация на проекти за рехабилитация на ул. "Цар Освободител" (пътно платно, тротоари, улично осветление, градско обзавеждане и др.)

Мярка 1.2. Изграждане и/или обновяване на транспортните комуникации, техническата и телекомуникационна инфраструктура и подобряване достъпността и технологичната осигуреност на съществуващата индустриална зона

1.2.1. Изграждане на нови скоростни пътища

- Изграждане на скоростен път I-2 Русе – Шумен
- Изграждане на скоростен път “Силистра – Шумен – Карнобат – Ямбол – ГКПП Лесово.

1.2.2. Възстановяване и укрепване на мостово съоръжение в Индустриална зона - гр. Шумен

Мярка 1.3. Обновяване на градската жизнена среда, модернизация на транспортната инфраструктура /автогари, спирки и депа на обществения транспорт

- Изграждане на спортни площадки в жилищните комплекси с уреди за фитнес на открито
- Реновиране на детски площадки и зелени площи в междублокови пространства в квартали на гр. Шумен
- Подобряване качествата на площадни пространства и паркове в населените места на общината

- Рехабилитация на прилежащите територии на джамия "Шериф Халил паша" (Томбул джамия) - прилежащи улици, зелени пространства, изграждане на детски площадки и др.
- Модернизация и реконструкция на съоръжение за скейтборд / изграждане на модерен скейт-парк в Парк "Студентски
- Изграждане на нов пътен надлез над ж.п.възела при товарна гара Шумен
- Обновяване на спирките на обществения транспорт в гр. Шумен и населените места, обслужване от МОТ
- Обособяване на бус лента по бул. „Симеон Велики“

Мярка 1.4. Подобряване на транспортната свързаност в ареалите на икономическа и социална активност около град Шумен

Създаването на добре функционираща и поддържана транспортна мрежа между града и близките населени места в общината (селата Белокопитово, Благово, Васил Друмев, Велино, Ветрище, Вехтово, Градище, Дибич, Друмево, Ивански, Илия Блъсково, Кладенец, Коньовец, Костена река, Лозево, Мадара, Мараш, Новосел, Овчарово, Панайот Волово, Радко Димитриево, Салманово, Средня, Струйно, Царев брод, Черенча) ще улесни достъпа до услуги, работни места и жилища, като същевременно ще повиши качеството на живот и възможностите на територията.

1.4.1. Подобряване на техническото състояние и експлоатационните качества на транспортната инфраструктура между град Шумен и околните населени места

1.4.2. Паспортизация на Общинските пътища и обследване на всички мостови съоръжения по тях, както и тези в населените места.

Мярка 1.5. Оптимизиране на достъпа до недвижими културни ценности и събития, рекреационни и туристически места, както и туристически обекти

- Ремонт и реконструкция на настилките, осветлението и водната естакада към стълбищния пешеходен подход за паметник «Създатели на българската държава».
- Създаване на достъпна среда за хора с увреждания до обекти с публичен характер

Екологичен обществен градски и междуселищен транспорт

Мярка 2.1. Интегриране на нулевоемисионни превозни средства на обществения транспорт в транспортната система на града

2.1.1. Поетапна подмяна на автопарка на масовия градски транспорт и междуселищните превози

- Развитие на екологичен обществен градски транспорт
- Закупуване на над 20 броя електробуси за градски и междуселищен обществен транспорт.
- Закупуване на над 20 броя бързи и бавни зарядни станции за зареждане на електробуси;
- Обновяване на спирките на градския транспорт;

Мярка 2.2. Разкриване на нови маршрутни линии на електротранспорта, вкл. изграждане на нови спирки

Въвеждане на транспортни връзки, които да покриват всички непокрити градски зони и постигане на по-оптимална плътност на транспортната мрежа. Необходимостта от тази мярка и конкретните предложения предстои да бъдат определени с Актуализирането на Генералния план за организация на движението на град Шумен.

Мярка 2.3. Преминаване към икономичен и щадящ околната среда немасов обществен транспорт

2.3.1. Подмяна на автопарка на фирми, извършващи ученически и служебни превози, вкл. автобуси/микробуси за „случаен превоз“ с електробуси или други екобуси, като такива на природен газ (CNG);

2.3.2. Въвеждане на мерки за даване на преференции за електротаксата, с оглед увеличаване на техния брой;

2.3.3. Повишаване информираността и разпространение на знания за влиянието на климатичните промени и адаптацията сред администрацията и населението

Мярка 2.4. Утвърждаване на обществения градския транспорт като ефективен, екологосъобразен и предпочитан транспорт в града

2.4.1. Провеждане на периодичен анализ на транспортната обстановка в Шумен и в частност влиянието на различни фактори върху нея и на тази основа оптимизиране на транспортната схема на масовия градски транспорт;

2.4.2. Провеждане на рекламна и мотивационна кампания сред жителите за ползите от преимущественото ползване на обществения транспорт;

2.4.3. Преговори с бизнеса и търговските обекти за лансиране на безплатни линии за техните клиенти и/или работници и за закупуване на карти за градски транспорт за служителите на преференциални цени;

2.4.4. Разширяване на общинската транспортна схема с обхващане на нови части от територията на общината, обслужвани от автобусните линии;

2.4.5. Закупуване със средства от общинският бюджет на карти за градския транспорт за пенсионери и многодетни майки;

Повишаване на електромобилността

Като една от ключовите мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от транспорта, насърчаването на електромобилността е изключително важно. Това може да бъде постигнато чрез поетапно премахване на използването на превозни средства с високи емисии и насърчаване на прехода към електромобили. За да се насарчи електромобилността, е от съществено значение разширяването на инфраструктурата за зареждане на електромобили. Тази цел се подкрепя от Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ), Програмата за околна среда (ПОС) 2021-2027 и други инициативи.

Един от възможните стимули за насърчаване на електромобилността е предоставянето на помощ от страна на общината. Конкретно, може да се обсъди мярката, при която собствениците на етажна собственост да могат да кандидатстват за помощ в размер на 1000лв. от Община Шумен за закупуване на зарядна станция за непубличен достъп, предназначена за зареждане на електромобилите на собствениците в сградата. На пазара се предлагат устройства от тип монофазна зарядна станция с капацитет 7,4кВт/32А, които могат да бъдат монтирани без трудности от специалисти. Тази мярка ще допринесе за увеличаване на броя на електромобилите в града.

Придобиването на електрически автомобил е съпроводено от значителни икономически ползи, като освобождаване от местни данъци, безплатно паркиране, намалени експлоатационни разходи и разходи за поддръжка. В рамките на ПОС 2021-2027 са предвидени финансови инструменти, които имат за цел да насърчат електромобилността.

Пешеходно движение

Подобряването на условията, комфорта и безопасността на пешеходното придвижване е от изключителна важност според Плана за устойчива градска мобилност. За да се насърчи пешеходното придвижване в града, е необходимо създаването на удобни и безопасни улици и градски пространства. Подобряването на условията за пешеходно движение има за цел повишаване на качеството на градската среда и придаване на жизненост на града.

Като цяло в града съществуват добри възможности за придвижване пеша. Пешеходната зона е в централната градска част, започва от площад "Освобождение", преминава през площад "Кристал" и завършва при пл.България /Руски паметник/. Дължината на зоната в централната градска част е 850 м. Централната градска част е подходяща за пешеходно придвижване - компактна, с висока плътност на обитаване, с концентрация на обществени функции и социални активности, публични пространства и др. Също така, повечето улици в града са удобни за пешеходци, което предоставя допълнителни възможности за придвижване пеша в град Шумен.

Йерархичният модел на мрежата от пешеходни маршрути се състои основно от три типа улици - пешеходни (изцяло предназначени за пешеходно движение), споделени улици и улици с важно значение за пешеходното движение. Допълнителен фокус е поставен и върху развитието на системата от велоалеи, пешеходни и велосипедни пресичания, както и въвеждането на ограничения на скоростта на автомобилно движение под зони за успокояване на трафика - "Темпо 30". Мрежата е допълнена от съществуващите зелени площи като градски паркове, локални градини и междублокови пространства, които са често предпочитани при избор на пешеходен маршрут.

Мерките, които ще съдействат за подобряване на условията на пешеходното движение в общината, включват:

Мярка 3.1: Създаване на зелени, достъпни и активни пешеходни зони и маршрути в града:

3.1.1 Увеличаване на пешеходните пространства/зони в града.

Концепцията за развитие на пешеходните пространства ще бъде резултат от градоустройствени решения, акцентиращи върху възможностите за пешеходните движения в рамките на целия град и подобряване на свързаните с тях характеристики на публичните пространства като достъпност, безопасност и атрактивност.

Мярка 3.2: Подобряване на безопасността на пешеходното движение

Планира се изпълнението на следните дейности:

3.2.1. Въвеждане на транспортно-успокоената зона с ограничение на скоростта до 30 км/ч в цялата централна градска част ;

3.2.2. Подобряване на възможностите за безопасно пешеходно пресичане на нивото на улиците, повдигане и осветяване и сигнализиране на пешеходните пътеки, където е възможно - изграждане на междинни ивици в средата на широките улици за безопасно пресичане;

3.2.3. Подобряване на настилките и поддръжката на улиците и тротоарите, премахване на препятствия пред пешеходните потоци;

3.2.4. Подобряване на маркировката и уличното осветление в пешеходните зони и публични пространства;

3.2.5. Етапна подмяна на осветителните тела в уличното осветление на населените места в общината

3.2.6. Модернизация на уличното осветление на гр. Шумен чрез използване на LED осветителни тела

3.2.7. Подобряване на вертикалната сигнализация, осигуряваща безопасното придвижване на пешеходците; измерване и анализиране на пътничкопотока и отчитане на спецификата на отделните кръстовища при вземането на решения за поставяне на бутони за заявка за пешеходно пресичане, както и преосмисляне на локациите на вече действащите такива и др.

Мярка 3.3: Популяризиране и стимулиране на пешеходното движение

Популяризирането на екологичните методи за придвижване може да се постигне чрез използване на постоянни комуникационни инструменти, които освен че повишават осведомеността, предизвикват и интерес към тяхното използване:

3.3.1. Провеждане на широка кампания, целяща популяризирането на мерките и ползите от използването на екологични и устойчиви методи на транспорт, се счита и за един от основните инструменти за популяризирането на ПУГМ след изготвянето и одобрението му.

3.3.2. Провеждане на информационни кампании за определени целеви групи;

3.3.3. Провеждане на инициативи за стимулиране на пешеходното и велосипедното движение, напр. „Пеша на училище“ за стимулиране на ходенето пеша на училище чрез създаване на достъпна и безопасна среда за пешеходно придвижване около училища, подобряване на достъпа от спирки на градския транспорт, основни подходи към училищата и т.н.

Велосипедно движение

Велосипедното движение представлява изключително екологичен и благоприятен за здравето начин на придвижване. За да се развива успешно, е от решаващо значение да има налична мрежа от велосипедни трасета, които са свързани помежду си и предлагат безопасност и удобство на потребителите.

В град Шумен има велосипедна мрежа, която се развива и подобрява. Това включва изграждане на велосипедни ленти и пътеки, свързване на различни части на града и подобряване на безопасността за велосипедистите.

Градът се стреми да разшири велосипедната инфраструктура, предоставяйки оптимални условия за пътуване с велосипед. Това включва изграждане на отделни велосипедни пътеки, които са физически отделени от автомобилното движение, както и велосипедни ленти, които са обозначени на пътната настилка.

Освен това, град Шумен работи и върху подобряване на свързаната велосипедна инфраструктура, като осигурява паркинг за велосипеди и поддръжка на велосипедния пътеки.

За развитие на велосипедното движение в град Шумен се предвиждат следните мерки:

Мярка 4.1 Изграждане на интегрирана инфраструктура за велосипеден транспорт в града

4.1.1. Етапно изграждане на велоалеи в централната градска част и в жилищните комплекси на гр. Шумен

4.1.2. Изграждане на велоалеи до производствените зони и Индустриален парк Шумен

4.1.3. Изграждане на велоалея “1300 години България”;

Мярка 4.2 Изграждане на довеждаща велосипедна мрежа в жилищните квартали Подобряване и разширяване на вътрешнокварталните велотрасета

Мярка 4.3 Изграждане на рекреационни и спортни велосипедни трасета и маршрути

Изграждане и/или маркиране на велосипедни маршрути и трасета, които формират специфична мрежа в градските паркове и околградския район. Като велосипеден маршрут за спорт, отдых и туризъм може да се маркира всяка паркова алея, която може да бъде споделена с пешеходци.

Мярка 4.4 Монтиране на съоръжения за паркиране на велосипеди

За подобряване на възможностите за велосипедно паркиране и за паркиране на персонални електрически превозни средства, като електрически скутери и тротинетки, се предвижда:

4.4.1. Монтиране на съоръжения за паркиране на велосипеди на обществени места

4.4.2. Монтиране на съоръжения за паркиране на велосипеди на работни места;

- Монтиране на антипаркинг колчета с дизайн, позволяващ заключване на велосипеди.

Мярка 4.5 Подобряване на пътната безопасност за велосипедистите

За популяризирането и поддръжката на колоезденето в града особено важно е да се подобри безопасността за колоездачите чрез различни мерки:

4.5.1. Полагане на маркировка, маркиране на специализирани пътни знаци, сигнализация и др.;

4.5.2. Подобрения на опасни кръстовища и пресичания - напр. създаване на стоп линия за велосипедисти, изнесена пред стоп линията на моторизирания трафик; добавяне на велосипедни пътеки до пешеходните пътеки; продължаване на настилката на велосипедни алеи през кръстовище, ако велоалеята е с предимство; създаване на междинни острови и изнесени тротоари при пресичане; стеснения на платното за движение и намаляване на радиуса на бордюрните криви;

4.5.3. Обучение и образование за пътна безопасност и каране на велосипед или тротинетка в градски условия, включително в училище;

4.5.4. Провеждане на кампании за толерантност на пътя.

Мярка 4.6 Популяризиране и стимулиране на велосипедното движение

Община Шумен се ангажира да провежда ефективна комуникационна политика, насочена към популяризиране предимствата на велосипедния транспорт:

4.6.1. Установяване на здравословни навици за повече движение в града, както и развитието на култура за използване на колелото като средство за транспорт;

4.6.2. Организиране на кампании с ученици и студенти за ходене на училище/университет с велосипед;

4.6.3. Кампании с работодатели за насърчаване използването на велосипеден транспорт от техните служители ;

4.6.4. Създаване на онлайн платформа/мобилно приложение за споделяне на велосипедни маршрути, споделени велосипеди, велосипедни паркинги и друга информация, полезна за велосипедисти;.

Паркиране

С течение на времето се наблюдава поява на нерегламентирани паркинги в жилищните райони, където автомобилите заемат практически всички свободни обществени пространства, включително тротоари, подстъпи към сгради, зелени площи и други. Това състояние води до влошаване на градската околна среда и намаляване на качеството на живот в тези райони. Паркирането в активните пътни ленти на основната мрежа за движение причинява намаляване на пропускателната способност на пътищата, намаляване на видимостта и увеличаване на риска за движението.

Община Шумен предприема усилия за решаване на проблемите, свързани с паркирането в града, като за тази цел се изготвят и изпълняват различни мерки, включително:

- Въведена „синя зона“ за паркиране;
- Ограничаване на паркирането в зони с интензивен трафик;

Идентифицирането на предизвикателствата, свързани с паркирането, предоставя насоки за изготвянето на специфични мерки за решаване на тези проблеми.

Мярка 5.1. Осигуряване на по-голям брой места за паркиране

Решенията относно броя на новите паркоместа в града се определят за всеки конкретен район от града и са насочени към решаване на конкретните проблеми по паркиране в този район.

5.2: Управление на паркирането и Умен паркинг

5.2.1. Разработване на мобилно приложение за идентифициране на най- близкото свободно паркоместо в обсега, където се намираме.

5.2.2. Въвеждане на Интегрирана електронна система за управление на паркирането (всички обособени паркинги и места за улично паркиране);

5.2.3. Ограничаване паркирането в зони с интензивен трафик;

Градска логистика

Основна задача на Общината е да съгласува интересите на всички участници в логистичната верига и да превърне настоящите практики за градски товарни превози, с подкрепата на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) и интелигентните транспортни системи (ИТС), в една добре организирана градска логистика.

6.1. Мерки за управление и контрол на логистиката на транспорта

6.1.1. Управление и контрол при зареждането на търговските обекти:

- Въвеждане на часови график по схемите за зареждане (товаро-разтоварни дейности) на производствени и търговски обекти, с оглед намаляване на товарването на трафика в пиковите часове;
- Зареждане на магазини, които не разполагат с необходимия гараж или съоръжения за зареждане - в нощните или в ранни сутрешни часове или в краен случай - в извън пиковите такива, за да не се нарушава спокойствието на жителите и гостите на града във времето за почивка;
- Осъществяване на постоянен мониторинг и стриктно съблюдаване на графици за зареждане на търговски обекти и строително-ремонтни дейности в централната градска част с цел намаляване на трафика в пиковите часове;

6.1.2. Прилагане на инструменти за анализ на устойчивата градска мобилност; идентифициране на проблеми; качествени съвместни решения, включващи всички заинтересовани страни; оценка, поддръжка и подновяване на добрите практически решения;

6.1.3. Въвеждане на Система за контрол на тежкотоварното движение:

- Въвеждане на допълнителни изисквания за смяна на старите товарни автомобили с по-екологични и нискоемисионни такива;
- Финансови стимули и преференции за логистичните фирми използващи електромобили за дистрибуция и разнос в града;
- Подобряване на контрола на колите на градската логистика в града;
- Забрана за влизане на товарни автомобили над 4,5 т в централна градска част

Интелигентни транспортни системи

Интелигентните транспортни системи (ИТС) обхващат широк спектър от технологии и интегрирани софтуерни решения, които имат за цел да предоставят иновативни транспортни услуги, да осигурят ефективно управление на движението, да предоставят по-добра информация на всички участници, да гарантират безопасността на движението и да постигнат по-голяма ефективност на транспортните системи и други цели. Използването на интелигентни решения и инструменти за управление на движението и транспортните мрежи е доказало своята полза и ще помогне за трансформацията на Шумен в "умен и интелигентен" град.

С цел повишаване на ефективността на транспортната система и нейното развитие, ПУГМ предвижда осъществяването на следните действия/инициативи/мерки:

Мярка 7.1. Система за интелигентно управление на трафика:

Системата следи в реално време позицията на всяко превозно средство на градския транспорт и дали то се отклонява от разписанието си. Ако регистрира закъснения или избързвания, тя налага корекции на светофарните фази, а при катастрофи, аварии или други затваряния на улици и булеварди, автоматично адаптира графика на линиите на градския транспорт, за да не се наруши нормалното обслужване на пътниците.

7.1.1. Дигитално управление и контрол на трафика чрез онлайн платформа ;

7.1.2. Изграждане на видеонаблюдение на транспортния трафик в гр. Шумен;

7.1.2. Въвеждане на „умни кръстовища" - оптимизиране на режимите на работа на светофарните уредби и подобряване на контрола и управлението на автомобилния трафик, приоритет при преминаването на автобуси/тролейбуси от градския транспорт;

Мярка 7.2. Въвеждане на система за електронно таксуване и видеонаблюдение в градския транспорт

Мярка 7.3. Разработване/ актуализиране на ГПОД /Генерален план за организация на движението/

- Разработване на транспортен модел с помощта на софтуер за транспортно моделиране;

- Анализ и препоръки за оптимизиране на транспортната система на общината и организацията на движение на база резултатите от модела.

Мярка 7.4. Въвеждане на информационни електронни табла

7.4.1. Монтиране на електронни информационни табла, предоставящи информация за пътувания в реално време на спирките на МГОТ;

7.4.2. Монтиране на електронни информационни табла за наличните и свободни места за паркиране в града на входните артерии, както и указващи табла в града. Системата ще подава информация на указателните табели на входно - изходните артерии за наличие на свободни места в зоната на паркиране, заедно с информацията за наличните места в съществуващите и предвидени за изграждане паркинги.

Мярка 7.5. Въвеждане на сензори за мониторинг и контрол на качество на атмосферния въздух

Монтирането на сензори за качество на въздуха върху определени светофари ще бъде част от Системата за следене на качеството на въздуха в града, която ще изгради точна карта на замърсяването и с помощта която ще се анализират причините за това в реално време. Община Шумен предвижда изграждане на електронна платформа за следене в реално време качеството на въздуха в гр. Шумен

Мярка 7.6. Въвеждане на мобилно приложение за транспортните услуги за гражданите

Въвеждане на виртуална платформа и мобилното ѝ приложение, поддържащи актуална информация за всички транспортни опции в града, придружени с разписания и виртуални карти, информация за месторазположението, времето, за което се изминава маршрутът от всички линии на обществения транспорт, всички варианти за придвижване в града, сравнени откъм време, както и информация за съществуващите интермодални комбинации на придвижване с оглед вземане на оптималното решение за ситуацията, основано на актуална информация.

Безопасна градска мобилност

Предложените мерки за пътна безопасност са съобразени със стратегическата рамка на Европейския съюз и националната стратегия в сектора. Конкретно, те са в съответствие с Работния документ на службите на Комисията "Политическата рамка на ЕС за пътна безопасност 2021-2030 - Следващи стъпки към „Визия нула“, както и с Националната стратегия за безопасност на движението по пътищата в Република България за периода 2021 - 2030 г. и Плана за действие за 2021 - 2023 г.

Според годишния доклад на Държавна агенция "Безопасност на движението по пътищата" за 2020 година, всички дейности трябва да се ориентират към основната цел - намаляване на броя на смъртните случаи и нараняванията по пътищата. Тази цел може да бъде разгледана като съвкупност от няколко основни аспекта, които налагат предприемането на действия за подобряване на безопасността на движението по пътищата. Тези действия включват:

- Подобряване на образованието и обучението на участниците в движението по пътищата с цел повишаване на тяхната осведоменост и съответствие с правилата за движение.
- Увеличаване на контрола и оптимизиране на прилагането на правилата за движение по пътищата, с цел гарантиране на тяхното спазване и намаляване на нарушенията.
- Подобряване на пътната инфраструктура, с фокус върху безопасността, като включва проектиране и изграждане на по-сигурни и удобни пътища, кръстовища, тротоари и други елементи на инфраструктурата.
- Повишаване на безопасността на превозните средства, като насърчаване на използването на съвременни технологии и иновации, които осигуряват по-ниски нива на рискове и по-голяма безопасност за участниците в движението по пътищата.

Чрез изпълнение на следващите мерки, ПУГМ на община Шумен може да спомогне за постигането на по-високо ниво на безопасност и сигурност в транспортната система.

Мярка 8.1. Изграждане на по-безопасна инфраструктура

Инфраструктурните мерки за безопасна градска мобилност, насочени към безопасността и сигурността на всички участници, в т.ч. уязвимите участници в движението, включват:

- Обезопасяване на велосипедното и пешеходно движение. Предвидените дейности са посочени в мерките 4.5 и 4.6;
- Изграждане на системата за видео наблюдение и контрол и въвеждане на система за управление на пътните инциденти;
- Подобряване на достъпността за всички хора, но особено за тези със специални нужди. Особено наложително е навсякъде, където е приложимо: осигуряване на условия за достъп на хора с увреждания и майки с детски колички да се разшири обхвата на търсене на решения съобразно наличната инфраструктура;
- Създаване на условия за по-добра безопасност на спирките и заобикалящите територии. Изграждане на достъпна архитектурна среда (рампи, стълбищни лифтове, подвижни платформи, „достъпни маршрут“) за хора с двигателни затруднения;
- Изпълнение на мерки за успокояване на движението на входовете на населените места - намаляване на скоростта чрез маркировка, настилка с различен цвят текстура,

осветени и дублирани пътни знаци, стеснение на платното за движение, изграждане на разделителен остров и комбинация от тях;

- Въвеждане на „Зона 30 км/час“ в централната част на град Шумен;
- Оптимизация на работата на светофарните уредби -изследване на задръжките, подобряване на транспортно-техническите им параметри, въвеждане на гъвкав режим на управление, въвеждане на функции за улесняване на преминаването на незрящи граждани -звуков сигнал, бутони;
- Подобряване на вертикалната и хоризонталната сигнализация за ориентацията, бързото и безконфликтно движение на транзитния поток;
- Инсталиране на интелигентни пешеходни пътеки на най-оживените кръстовища и пресичания на улици;
- Изпълнение на осветеност на пешеходни пътеки и велосипедни алеи. Изграждане на енергоефективно улично осветление на град Шумен с въвеждане на интелигентна система за управление;
- Довършване изграждането на енергоефективно алейно осветление в зелените зони.

Мярка 8.2. По-тясно сътрудничество в областта на пътната безопасност между органите за пътна безопасност и здравните служби

- Въвеждане на системата e-call, с която при наличие на катастрофа автоматично се набира 112 и се сигнализира за местоположението на превозното средство. Това не само ще осигури навременна медицинска помощ, но и ще предотврати последващи транспортни произшествия на същото местоположение.

Мярка 8.3. Въвеждане на обучение по градска мобилност.

- Подобряване на образованието и обучението на участниците в движението по пътищата;
- Провеждане на масова информационна кампания със с образователен акцент на тема „Градска мобилност“ сред общинската администрация, транспортни и туристически фирми, търговски обекти и граждани.

Интегриран териториален подход

Използването на интегриран териториален подход означава прилагане на комплексен подход към планиране, развитие и управление на определена територия или

регион. Това включва съчетаване на различни аспекти и измерения като икономика, околна среда, социални въпроси, инфраструктура и др., с цел постигане на синергия и по-ефективно използване на ресурсите и възможностите на територията. Този подход насърчава координиране и интеграция между различни сектори, институции и заинтересовани страни, за да се постигне устойчиво и хармонично развитие на територията като цяло.

С цел да се извлече максималната полза от взаимодействието между различните мерки, е необходимо те да се реализират комплексно в определена територия. За да се подчертае интегрираността на проектите на териториално ниво, отделните проекти следва да бъдат групирани в интегрирани териториални пакети, обхващащи различни части на града или териториални клъстери.

Изискванията за изпълнение на интегриран териториален подход трябва да се прилагат и за определени функционални зони или региони. Един такъв функционален регион включва общините Шумен, Велики Преслав, Венец, Върбица, Каолиново, Каспичан, Никола Козлево, Нови Пазар, Смядово, Хитрино. Чрез изпълнението на интегриран проект в партньорство между тези общини ще се подобрят връзките, достъпността и интегрираността им. Това ще увеличи потенциала на образувания регион, подобри безопасността на движението и състоянието на околната среда, и ще насърчи използването на екологосъобразен колективен транспорт.

Мярка 9.1. Развитие на Устойчива градска мобилност (интегриран градски транспорт) - гр. Шумен

Мярка 9.2. Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в части на града

Мярка 9.3. Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в зоната на близките населени места на града

Мярка 9.4. Формиране на партньорства и интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност във функционални зони и ареали, включващи общини Шумен, Велики Преслав, Венец, Върбица, Каолиново, Каспичан, Търговище и др., в т.ч.:

- Закупуване на нови нулевоемисионни превозни средства - 6 броя електробуси ;

- Изграждане на нови зарядни станции за нуждите на пилотния проект за обществения транспорт – 6 броя;
- Разработване на ИТС/интелигентна интегрирана система за управление/ за обществения транспорт в общините и обща за междуселищния транспорт в рамките на оформения регион/ареал;
- Въвеждане на инфраструктурни мерки за безопасна градска мобилност, насочени към уязвимите участници в движението - пешеходци и велосипедисти:
 - изградени нови пешеходни надлези, реновирани подлези и спирки;
 - реновиране на маркировката, повдигане и осветяване на пешеходни пътеки по важните и натоварените транспортни артерии на градовете и малките населени места, пред учебни заведения и други обществени сгради, паркови зони т.н.;
 - мерки за успокояване на движението на входовете на населените места - изграждане на кръгови кръстовища, намаляване на скоростта чрез маркировка, настилка с различен цвят, текстура, осветени и дублирани пътни знаци, стеснение на платното за движение, изграждане на разделителен остров и комбинация от мерки и други.

8. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ 2023 Г – 2030 Г

Институционална рамка

Институционалната рамка за изпълнение на Плана за устойчива градска мобилност на Община Шумен за периода 2023-2030 г. обхваща публични структури - органи, организации и институции от държавния, частния и гражданския сектор, които имат отношение към развитието на транспорта и транспортната инфраструктура на три нива - местно, регионално и национално.

Местно ниво

Местна изпълнителна и законодателна власт - Община Шумен и Общински съвет Шумен; Общински комисии; браншови организации; производствени предприятия; търговски вериги; стопански субекти в сферата на услугите; превозвачи и други транспортни оператори; банки; застрахователни компании; здравни и образователни

институции; районни полицейски управления; неправителствени организации; местни медии и др.

Регионално ниво

Областна администрация Шумен, Областен съвет за регионално развитие, Областна комисия по транспорт, Областно пътно управление, Областна дирекция на Министерството на вътрешните работи, Сектор „Пътна полиция“, Областен отдел „Контролна дейност - Държавна автомобилна инспекция“, Областно управление „Пожарна безопасност и защита на населението“, Регионална здравна инспекция, Регионално управление на образование, Регионална инспекция по околната среда и водите, съседни общини, регионални медии, Областен съвет на „Български Червен Кръст“, Съюз на българските автомобилисти и други неправителствени организации.

Национално ниво

Министерствата на: регионалното развитие и благоустройството, транспорта икономиката, енергетиката, туризма, финансите, вътрешните работи, околната среда и водите, информационните технологии и съобщенията, здравеопазването, образованието и науката, младежта и спорта, Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“; Изпълнителна агенция „Железопътна администрация“, Агенция „Пътна инфраструктура“, специализирани звена за работа по усвояване на средства от ЕС и други източници на външно финансиране.

Планът за действие представя в таблична форма информация относно следното за всяка една от мерките, включени в приоритетите, част от стратегическите цели:

- **Очаквани резултати** от изпълнението на мерките;
- **Индикативен срок за изпълнение** - краен целеви срок за изпълнение или „постоянен“, ако за реализацията на съответната мярка се очаква постоянно (периодично) да бъдат извършвани конкретни дейности;
- **Индикативни източници на финансиране** - посочени са потенциалните източници на финансиране на мерките:
 - ✓ НПВУ = Национален План за възстановяване и устойчивост
 - ✓ ПРР = Програма „Регионално развитие“ 2021 - 2027 г.
 - ✓ ПТС = Програма „Транспортна свързаност“ 2021 - 2027 г.

- ✓ ПОС = Програма „Околна среда" 2021 - 2027 г.
- ✓ ПРСП = Програма за развитие на селските райони 2021-2027г.
- ✓ ФМ на ЕИП = Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство
- ✓ ОБ - Общински бюджет
- ✓ РБ - Републикански бюджет
- ✓ ДПФИ = Други програми, фондове, частни инвестиции

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ПЕРИОДА 2023 Г – 2030 Г

НАПРАВЛЕНИЕ	№	ПРИОРИТЕТ	№	МЯРКА	№	ПРОЕКТ	ПЕРИОД год.	ИНДИКАТИВНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ
<i>Пътна и улична мрежа между град Шумен и околните населени места</i>								
Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	1.1.	Изграждане и/или обновяване и/или реконструкция на уличната мрежа и съоръженията към нея	1.1.1.	Ремонти на обекти на пътна инфраструктура;	2023 - 2024	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	1.2.	Изграждане и/или обновяване на транспортните комуникации, техническата и телекомуникационна инфраструктура и подобряване достъпността и технологичната осигуреност на съществуващата индустриална зона	1.2.1.	Изграждане на нови скоростни пътища	2023 - 2035	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

<p>Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места</p>	<p>1</p>	<p>Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране</p>	<p>1.2.</p> <p>Изграждане и/или обновяване на транспортните комуникации, техническата и телекомуникационна инфраструктура и подобряване достъпността и технологичната осигуреност на съществуващата индустриална зона</p>	<p>1.2.2.</p>	<p>Възстановяване и укрепване на мостово съоръжение в Индустриална зона - гр. Шумен</p>	<p>2024 - 2035</p>	<p>НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ</p>
<p>Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места</p>	<p>1</p>	<p>Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране</p>	<p>1.3.</p> <p>Обновяване на градската жизнена среда, модернизация на транспортната инфраструктура /автогари, спирки и депа на обществения транспорт</p>	<p>1.3.</p>	<p>1.Изграждане на спортни площадки в жилищните комплекси с уреди за фитнес на открито; 2.Реновиране на детски площадки и зелени площи в междублокови пространства в квартали на гр. Шумен; 3.Подобряване качествата на площадни пространства и паркове в населените места на общината; 4.Рехабилитация на прилежащите територии на джамия "Шериф Халил паша" (Томбул джамия) - прилежащи улици, зелени пространства,</p>	<p>2024 - 2030</p>	<p>НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ</p>

					изграждане на детски площадки и др. 5.Модернизация и реконструкция на съоръжение за скейтборд / изграждане на модерен скейт-парк в Парк "Студентски; 6.Изграждане на нов пътен надлез над ж.п.възела при товарна гара Шумен; 7.Обновяване на спирките на обществения транспорт в гр. Шумен и населените места, обслужване от МОТ; 8.Обособяване на бус лента по бул. „Симеон Велики“.			
Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места	1	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	1.4.	Подобряване на транспортната свързаност в ареалите на икономическа и социална активност около град Шумен	1.4.1.	Подобряване на техническото състояние и експлоатационните качества на транспортната инфраструктура между град Шумен и околните населени места	2024 - 2035	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места	1	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	1.4.	Подобряване на транспортната свързаност в ареалите на икономическа и социална активност около град Шумен	1.4.2.	Паспортизация на Общинските пътища и обследване на всички мостови съоръжения по тях, както и тези в населените места.	2024 - 2035	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места	2	Подобряване на системата на обществения транспорт	1.5	Оптимизиране на достъпа до недвижими културни ценности и събития, рекреационни и туристически места , както и туристически обекти	1.5.	Ремонт и реконструкция на настилките, осветлението и водната естакада към стълбищния пешеходен подход за паметник «Създатели на българската държава». Създаване на достъпна среда за хора с увреждания до обекти с публичен характер	2025 - 2035	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
--	---	---	-----	---	------	--	-------------	---

Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт

Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.1.	Интегриране на нулевоемисионни превозни средства на обществения транспорт в транспортната система на града	2.1.1.	Поетапна подмяна на автопарка на масовия градски транспорт и междуселищните превози	2023 - 2035	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.2	Разкриване на нови маршрутни линии на електротранспорта, вкл. изграждане на нови спирки	2.2	Разкриване на нови маршрутни линии на електротранспорта, вкл. изграждане на нови спирки	2023 - 2035	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.3.	Преминаване към икономичен и щадящ околната среда немасов обществен транспорт	2.3.1.	Подмяна на автопарка на фирми, извършващи ученически и служебни превози, вкл. автобуси/микробуси за „случаен превоз" с	2023 - 2035	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

					електробуси или други екобуси, като такива на природен газ (CNG);		
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.3.	Преминаване към икономичен и щадящ околната среда немасов обществен транспорт	2.3.2.	Въвеждане на мерки за даване на преференции за електротаксита, с оглед увеличаване на техния брой;	2023 - 2035 НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.3.	Преминаване към икономичен и щадящ околната среда немасов обществен транспорт	2.3.3.	Повишаване информираността и разпространение на знания за влиянието на климатичните промени и адаптацията сред администрацията и населението	2023 - 2035 НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.4.	Утвърждаване на обществения градския транспорт като ефективен, екологосъобразен и предпочитан транспорт в града	2.4.1.	Провеждане на периодичен анализ на транспортната обстановка в Шумен и в частност влиянието на различни фактори върху нея и на тази основа оптимизиране на транспортната схема на масовия градски транспорт	2023 - 2030 НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.4.	Утвърждаване на обществения градския транспорт като ефективен, екологосъобразен и	2.4.2.	Провеждане на рекламна и мотивационна кампания сред жителите за ползите от преимущественото	2023 - 2030 НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

		емисионни превозни средства		предпочитан транспорт в града		ползване на обществения транспорт;		
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.4.	Утвърждаване на обществения градския транспорт като ефективен, екологосъобразен и предпочитан транспорт в града	2.4.3.	Преговори с бизнеса и търговските обекти за лансиране на безплатни линии за техните клиенти и/или работници и за закупуване на карти за градски транспорт за служителите на преференциални цени.	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.4.	Утвърждаване на обществения градския транспорт като ефективен, екологосъобразен и предпочитан транспорт в града	2.4.4.	Разширяване на общинската транспортна схема с обхващане на нови части от територията на общината, обслужвани от автобусните линии	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.4.	Утвърждаване на обществения градския транспорт като ефективен, екологосъобразен и предпочитан транспорт в града	2.4.5.	Закупуване със средства от общинският бюджет на карти за градския транспорт за пенсионери и многодетни майки.	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
<i>Пешеходно движение</i>								

Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.1	Създаване на зелени, достъпни и активни пешеходни зони и маршрути в града	3.1.1.	Увеличаване на пешеходните пространства/зони в града.	2023 - 2035	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.2.	Подобряване на безопасността на пешеходното движение	3.2.1.	Въвеждане на транспортно-успокоената зона с ограничение на скоростта до 30 км/ч в цялата централна градска част ;	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.2.	Подобряване на безопасността на пешеходното движение	3.2.2.	Подобряване на възможностите за безопасно пешеходно пресичане на нивото на улиците, повдигане и осветяване и сигнализиране на пешеходните пътеки, където е възможно - изграждане на междинни ивици в средата на широките улици за безопасно пресичане	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.2.	Подобряване на безопасността на пешеходното движение	3.2.3.	Подобряване на настилките и поддръжката на улиците и тротоарите, премахване на препятствия пред пешеходните потоци;	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.2.	Подобряване на безопасността на пешеходното движение	3.2.4.	Подобряване на маркировката и уличното осветление в пешеходните зони и	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

					публични пространства;			
Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.2.	Подобряване на безопасността на пешеходното движение	3.2.5.	Етапна подмяна на осветителните тела в уличното осветление на населените места в общината	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.2.	Подобряване на безопасността на пешеходното движение	3.2.6.	Модернизация на уличното осветление на гр. Шумен чрез използване на LED осветителни тела	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
--------------------	---	--	------	--	--------	--	-------------	---

Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.2.	Подобряване на безопасността на пешеходното движение	3.2.7.	Подобряване на вертикалната сигнализация, осигуряваща безопасното придвижване на пешеходците; измерване и анализиране на пътникопотока и отчитане на спецификата на отделните кръстовища при вземането на решения за поставяне на бутони за заявка за пешеходно пресичане, както и преосмисляне на локациите на вече действащите такива и др.	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.3.	Популяризиране и стимулиране на пешеходното движение	3.3.1.	Провеждане на широка кампания, целяща популяризирането на мерките и ползите от използването на екологични и устойчиви методи на транспорт, се счита и за един от основните инструменти за популяризирането на ПУГМ след изготвянето и одобрението	2023	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.3.	Популяризиране и стимулиране на пешеходното движение	3.3.2.	Провеждане на информационни кампании за определени целеви групи	2024	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.3.	Популяризиране и стимулиране на пешеходното движение	3.3.3.	Провеждане на инициативи за стимулиране на пешеходното и велосипедното движение, напр. „Пеша на училище“ за стимулиране на ходенето пеша на училище чрез създаване на достъпна и безопасна среда за пешеходно придвижване около училища, подобряване на достъпа от спирки на градския транспорт, основни подходи към училищата и т.н.	2023-2024	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Велосипедно движение								
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.1.	Изграждане на интегрирана инфраструктура за велосипеден транспорт	4.1.1.	Етапно изграждане на велоалеи в централната градска част и в жилищните комплекси на гр. Шумен		НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и	4.1.	Изграждане на интегрирана инфраструктура за велосипеден транспорт	4.1.2.	Изграждане на велоалеи до производствените зони	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

		изграждане на велоалеи				и Индустриален парк Шумен		
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.1.	Изграждане на интегрирана инфраструктура за велосипеден транспорт	4.1.3.	Изграждане на велоалея “1300 години България”;	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.2.	Изграждане на довеждаща велосипедна мрежа в жилищните квартали	4.2.	Подобряване и разширяване на вътрешнокварталните велотрасета	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.3.	Изграждане на рекреационни и спортни велосипедни трасета и маршрути	4.3.	Изграждане и/или маркиране на велосипедни маршрути и трасета, които формират специфична мрежа в градските паркове и околградския район. Като велосипеден маршрут за спорт, отдих и туризъм може да се маркира всяка паркова алея, която може да бъде споделена с пешеходци.	2023-2024	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.4.	Монтиране на съоръжения за паркиране на велосипеди	4.4.1.	Монтиране на съоръжения за паркиране на велосипеди на обществени места	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.4.	Монтиране на съоръжения за паркиране на велосипеди	4.4.2.	Монтиране на съоръжения за паркиране на велосипеди на работни места; Монтиране на антипаркинг колчета с дизайн, позволяващ заключване на велосипеди.	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.5.	Подобряване на пътната безопасност за велосипедистите	4.5.1.	Полагане на маркировка, маркиране на специализирани пътни знаци, сигнализация и др.;	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.5.	Подобряване на пътната безопасност за велосипедистите	4.5.2.	Подобрения на опасни кръстовища и пресичания - напр. създаване на стоп линия за велосипедисти, изнесена пред стоп линията на моторизирания трафик; добавяне на велосипедни пътеки до пешеходните пътеки; продължаване на настилка на велосипедни алеи през кръстовище, ако велоалеята е с предимство; създаване на междинни острови и изнесени тротоари при пресичане; стеснения на платното за движение и	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

					намаляване на радиуса на бордюрните криви;			
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.5.	Подобряване на пътната безопасност за велосипедистите	4.5.3.	Обучение и образование за пътна безопасност и каране на велосипед или тротинетка в градски условия, включително в училище;	2023-2024	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.5.	Подобряване на пътната безопасност за велосипедистите	4.5.4.	Провеждане на кампании за толерантност на пътя.	2023-2024	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.6.	Популяризиране и стимулиране на велосипедното движение	4.6.1.	Разяснителни срещи относно здравословни навици за повече движение в града, както и развитието на култура за използване на колелото като средство за транспорт;	2023-2025	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.6.	Популяризиране и стимулиране на велосипедното движение	4.6.2.	Организиране на кампании с ученици и студенти за ходене на училище/университет с велосипед;	2023-2025	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.6.	Популяризиране и стимулиране на велосипедното движение	4.6.3.	Кампании с работодатели за насърчаване използването на велосипеден транспорт от техните служители ;	2023-2025	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	4.6.	Популяризиране и стимулиране на велосипедното движение	4.6.4.	Създаване на мобилно приложение за споделяне на велосипедни маршрути, споделени велосипеди, велосипедни паркинги и друга информация, полезна за велосипедисти;.	2023-2026	НПВУ , ПРР, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Паркиране								

Паркиране	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	5.1	Осигуряване на по-голям брой места за паркиране	5.1.	Решенията относно броя на новите паркоместа в града се определят за всеки конкретен район от града и са насочени към решаване на конкретните проблеми по паркиране в този район.	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Паркиране	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	5.2	Управление на паркирането и Умен паркинг	5.2.1.	Разработване на мобилно приложение за идентифициране на най- близкото свободно паркоместо в обсега, където се намираме.	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Паркиране	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	5.2	Управление на паркирането и Умен паркинг	5.2.2.	Въвеждане на Интегрирана електронна система за управление на паркирането (всички обособени паркинги и места за улично паркиране);	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Паркиране	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	5.2	Управление на паркирането и Умен паркинг	5.2.3.	Ограничаване паркирането в зони с интензивен трафик;	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

Градска логистика

Градска логистика	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	6.1	Мерки за управление и контрол на логистиката на транспорта	6.1.1.	Управление и контрол при зареждането на търговските обекти:	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Градска логистика	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	6.1	Мерки за управление и контрол на логистиката на транспорта	6.1.2.	Прилагане на инструменти за анализ на устойчивата градска мобилност; идентифициране на проблеми; качествени съвместни решения, включващи всички заинтересовани страни; оценка, поддръжка и подновяване на добрите практически решения;	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Градска логистика	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	6.1	Мерки за управление и контрол на логистиката на транспорта	6.1.3.	Въвеждане на Система за контрол на тежкотоварното движение	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Интелигентни транспортни системи								
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.1	Система за интелигентно управление на трафика	7.1.1.	Дигитално управление и контрол на трафика чрез онлайн платформа ;	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.1	Система за интелигентно управление на трафика	7.1.2.	Изграждане на видеонаблюдение на транспортния трафик в гр. Шумен	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.1	Система за интелигентно управление на трафика:	7.1.3.	Въвеждане на „умни кръстовища“	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.2.	Въвеждане на система за електронно таксуване на пътниците и видеонаблюдение в градския транспорт	7.2.	Въвеждане на система за електронно таксуване на пътниците и видеонаблюдение в градския транспорт	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.3.	Разработване/ актуализиране на ГПОД /Генерален план за организация на движението/	7.3.	Разработване/ актуализиране на ГПОД /Генерален план за организация на движението/	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.4.	Въвеждане на информационни електронни табла	7.4.1.	Монтиране на електронни информационни табла, предоставящи информация за пътувания в реално време на спирките на МГОТ;	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.4.	Въвеждане на информационни електронни табла	7.4.2.	Монтиране на електронни информационни табла за наличните и свободни места за паркиране в града на входните артерии, както и указващи табла в града.	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.5.	Въвеждане на сензори за мониторинг и контрол на качество на атмосферния въздух	7.5.	Въвеждане на сензори за мониторинг и контрол на качество на атмосферния въздух	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ

Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.6.	Въвеждане на мобилно приложение за транспортните услуги за гражданите	7.6.	Въвеждане на мобилно приложение за транспортните услуги за гражданите	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
<i>Безопасна градска мобилност</i>								
Безопасна градска мобилност	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	8.1	Изграждане на по-безопасна инфраструктура	8.1.	Инфраструктурните мерки за безопасна градска мобилност, насочени към безопасността и сигурността на всички участници, в т.ч. уязвимите участници в движението	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Безопасна градска мобилност	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	8.2.	По-тясно сътрудничество в областта на пътната безопасност между органите за пътна безопасност и здравните служби	8.2.	Въвеждане на системата e-call	2024 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
Безопасна градска мобилност	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	8.3.	Въвеждане на обучение по градска мобилност.	8.3.	Подобряване на образованието и обучението на участниците в движението по пътищата	2023- 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ПОС, ФМ на ЕИП, ДПФИ, ОБ
<i>Интегриран териториален подход</i>								
Интегриран териториален подход	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	9.1	Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в части на града	9.1.	Развитие на Устойчива градска мобилност (интегриран градски транспорт) - гр. Шумен	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ДПФИ, ОБ

Интегриран териториален подход	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	9.2.	Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в части на града	9.2.	Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в части на града	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ДПФИ, ОБ
Интегриран териториален подход	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	9.3.	Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в зоната на близките населени места на града	9.3.	Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в зоната на близките населени места на града	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ДПФИ, ОБ
Интегриран териториален подход	2	Подобряване на системата на общественя транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	9.3	Формиране на партньорства и интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност във функционални зони и ареали, включващи общини Шумен, Велики Преслав, Венец, Върбица, Каолиново, Каспичан, Търговище и др	9.3.	Закупуване на нови нулевоемисионни превозни средства ; Изграждане на нови зарядни станции за нуждите на пилотния проект за общественя транспорт	2023 - 2030	НПВУ , ПРР, ПТС, ДПФИ, ОБ
							2023 - 2035	

Таблица № 24 План за действие

9. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

Системата за наблюдение/мониторинг и оценка на изпълнението на ПУГМ осигурява систематично събиране, анализ и използване на информация с цел управленски контрол и вземане на решения. Целта на мониторинга е да осигури ефективно и ефикасно изпълнение на плана. Той предоставя навременна информация за планираната и извършената работа, като тази информация е достъпна за всички заинтересовани страни. Осъществяването на текущото наблюдение ще подпомогне процеса на идентифициране на рискове и съответно да способства за вземане на адекватни мерки за тяхното преодоляване.

Докато **наблюдението/мониторингът се осъществява периодично**, оценката се осъществява на междинен и краен период. На база на оценката на постигнатите резултати и новите предизвикателства, ПУГМ подлежи на оценка и актуализация най-малкото веднъж на пет години, за да се гарантират неговата ефективност и актуалност. Доколкото ПУГМ 2021-2030 г. се обвързва с Плана за интегрирано развитие на община (ПИРО) Шумен 2021-2027 г., възможно е да се приеме първата оценка на ПУГМ да съвпадне по време с междинната оценка на ПИРО. Конкретното решение зависи от динамичното развитие на процесите през плановия период.

■ **Органи за наблюдение на изпълнението на ПУГМ**

Основните органи за наблюдение на изпълнението на ПУГМ са следните:

- **Кметът на общината**, в качеството си на едноличен орган на местното самоуправление
- **Общинската администрация** - основно звената от Специализираната администрация и някои звена от Общата администрация, както и Общинска комисия за безопасност на движението;

- **Представителите на партньорите/заинтересовани страни** на общинската администрация, участващи в изпълнението на ПУГМ.

Организация на работата по наблюдението и оценката

Наблюдението на изпълнението на мерките, заложи в рамките на ПУГМ, ще се извършва на оперативно ниво от страна на оторизирани за целта експерти от общинската администрация, които ще бъдат отговорни за събирането, обработката и анализа на първичните и вторичните информационни източници.

Напредъкът в изпълнението на ПУГМ ще се отчита на ниво реализация на отделен проект.

Оценката на ефективността и ефикасността при реализацията на мерките на ПУГМ ще се извършва от външни експерти, които ще предоставят пред общинското ръководство писмени доклади относно напредъка в изпълнението на ПУГМ.

■ **Актуализация на ПУГМ**

Необходимост от актуализиране на ПУГМ може да възникне вследствие на дългосрочното планиране на документа (десет годишен период) и динамичните процеси, които се протичат на територията на общината, нормативната уредба и ценовите параметри на необходимите инвестициите. Резултатите от това са основа за евентуална актуализация на целия или на части от документа, най-вече по реализация, дефинираните срокове, както и заложените индикатори.

Актуализирането следва да обхваща промени със съществено значение, които не противоречат на визията, общите цели на документа и съответно могат да бъдат свързани с:

- Планиране на нови мерки, свързани с идентифицирани нови потребности;
- Планиране на нови мерки, свързани с идентифицирането на нови възможности за финансиране чрез програми и проекти;
- Планиране на нови мерки, свързани с конкретна държавна и европейска политика
- Възникване на други промени след преоценка на тяхното съответствие с целите и приоритетите и др.

Процедурата за актуализация на документа има следните основни стъпки:

- Събиране на необходимата информация, подготовка на обосновка за предлаганите промени и извършване на консултации с експерти от заинтересованите страни;
- Организиране на срещи, групови дискусии и други форми на обсъждане на предложенията;
- Експерти от общината подготвят окончателното(ите) предложение(я) за изменение;
- Предложението(ията) се приема(т) или отхвърля(т) след публично обсъждане.

Индикатори за изпълнението на ПУГМ на община Шумен

Индикаторите имат съществена роля за оценка на напредъка при изпълнението на настоящата Стратегия. В долната таблица са представени техните основни характеристики, позволяващи извършване на тяхното измерване за целите на оценка на постигнатия напредък в изпълнение на целите.

Както бе отбелязано, напредъкът в изпълнението на ПУГМ ще се отчита на ниво реализация на отделна мярка/действие/проект.

ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

НАПРАВЛЕНИЕ	№	ПРИОРИТЕТ	№	МЯРКА	№	ПРОЕКТ	ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	МЯРКА	ЦЕЛЕВА СТОЙНОСТ
Пътна и улична мрежа между град Шумен и околните населени места									
Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	1.1.	Изграждане и/или обновяване и/или реконструкция на уличната мрежа и съоръженията към нея	1.1.1.	Ремонти на обекти на пътна инфраструктура;	отремонтирани участъци	бр.	10
Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	1.2.	Изграждане и/или обновяване на транспортните комуникации, техническата и телекомуникационна инфраструктура и подобряване достъпността и технологичната осигуреност на съществуващата индустриална зона	1.2.1.	Изграждане на нови скоростни пътища	Изградени пътища	км	20
Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	1.2.	Изграждане и/или обновяване на транспортните комуникации, техническата и телекомуникационна инфраструктура и подобряване	1.2.2.	Възстановяване и укрепване на мостово съоръжение в Индустриална зона - гр. Шумен	Възстановено и укрепване на мостово съоръжение	бр.	1

				достъпността и технологичната осигуреност на съществуващата индустриална зона					
Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	1.3.	Обновяване на градската жизнена среда, модернизация на транспортната инфраструктура /автогари, спирки и депа на обществения транспорт	1.3.	1.Изграждане на спортни площадки в жилищните комплекси с уреди за фитнес на открито; 2.Реновиране на детски площадки и зелени площи в междублокови пространства в квартали на гр. Шумен; 3.Подобряване качествата на площадни пространства и паркове в населените места на общината; 4.Рехабилитация на прилежащите територии на джамия "Шериф Халил паша" (Томбул джамия) - прилежащи улици, зелени пространства, изграждане на детски площадки и др. 5.Модернизация и реконструкция на съоръжение за скейтборд / изграждане на	Изградени/подобрени обекти	бр.	14

						<p>модерен скейт-парк в Парк "Студентски;</p> <p>6.Изграждане на нов пътен надлез над ж.п.възела при товарна гара Шумен;</p> <p>7.Обновяване на спирките на обществения транспорт в гр. Шумен и населените места, обслужване от МОТ;</p> <p>8.Обособяване на бус лента по бул. „Симеон Велики“.</p>			
Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места	1	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	1.4.	Подобряване на транспортната свързаност в ареалите на икономическа и социална активност около град Шумен	1.4.1.	Подобряване на техническото състояние и експлоатационните качества на транспортната инфраструктура между град Шумен и околните населени места	Подобрена транспортна инфраструктура	км	10
Пътна и улична мрежа на град Шумен и околните населени места	1	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	1.4.	Подобряване на транспортната свързаност в ареалите на икономическа и социална активност около град Шумен	1.4.2.	Паспортизация на Общинските пътища и обследване на всички мостови съоръжения по тях, както и тези в населените места.	Паспортизиран и общински пътища и обследвани мостови съоръжения	бр.	20
Пътна и улична мрежа на град	2	Подобряване на системата на обществения транспорт	1.5	Оптимизиране на достъпа до недвижими културни ценности и събития, рекреационни и туристически места ,	1.5.	Ремонт и реконструкция на настилките, осветлението и водната естакада към стълбищия	Ремонтирани обекти	бр.	5

Шумен и околните населени места				както и туристически обекти		пешеходен подход за паметник «Създатели на българската държава». Създаване на достъпна среда за хора с увреждания до обекти с публичен характер			
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт									
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на общественя транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.1.	Интегриране на нулевоемисионни превозни средства на общественя транспорт в транспортната система на града	2.1.1.	Поетапна подмяна на автопарка на масовия градски транспорт и междуселищните превози	Закупени нови електробуси и зарядни станции за тях	бр.	20/20
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на общественя транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.2	Разкриване на нови маршрутни линии на електротранспорта, вкл. изграждане на нови спирки	2.2	Разкриване на нови маршрутни линии на електротранспорта, вкл. изграждане на нови спирки	Нови маршрутни линии	бр	1
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на общественя транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.3.	Преминаване към икономичен и щадящ околната среда немасов обществен транспорт	2.3.1.	Подмяна на автопарка на фирми, извършващи ученически и служебни превози, вкл. автобуси/микробуси за „случаен превоз“ с електробуси или други екобуси, като такива на природен газ (CNG);	нови нулево/ниско емисионни автобуси	бр	10

Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.3.	Преминаване към икономичен и щадящ околната среда немасов обществен транспорт	2.3.2.	Въвеждане на мерки за даване на преференции за електротаксита, с оглед увеличаване на техния брой;	въведени в експлоатация електротаксита	бр	10
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.3.	Преминаване към икономичен и щадящ околната среда немасов обществен транспорт	2.3.3.	Повишаване информираността и разпространение на знания за влиянието на климатичните промени и адаптацията сред администрацията и населението	Проведени кампании	бр	1
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.4.	Утвърждаване на обществения градския транспорт като ефективен, екологосъобразен и предпочитан транспорт в града	2.4.1.	Провеждане на периодичен анализ на транспортната обстановка в Шумен и в частност влиянието на различни фактори върху нея и на тази основа оптимизиране на транспортната схема на масовия градски транспорт	Изготвен анализ на транспортната обстановка	бр	3
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на обществения транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.4.	Утвърждаване на обществения градския транспорт като ефективен, екологосъобразен и предпочитан транспорт в града	2.4.2.	Провеждане на рекламна и мотивационна кампания сред жителите за ползите от преимущественото ползване на обществения транспорт;	Проведени кампании	бр	2

Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на общественя транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.4.	Утвърждаване на общественя градския транспорт като ефективен, екологосъобразен и предпочитан транспорт в града	2.4.3.	Преговори с бизнеса и търговските обекти за лансиране на безплатни линии за техните клиенти и/или работници и за закупуване на карти за градски транспорт за служителите на преференциални цени.	закупени карти на преференциални цени	бр	50
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на общественя транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.4.	Утвърждаване на общественя градския транспорт като ефективен, екологосъобразен и предпочитан транспорт в града	2.4.4.	Разширяване на общинската транспортна схема с обхващане на нови части от територията на общината, обслужвани от автобусните линии	Въведени нови маршрути в транспортната схема	бр	2
Екологичен, обществен, градски и междуселищен транспорт	2	Подобряване на системата на общественя транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	2.4.	Утвърждаване на общественя градския транспорт като ефективен, екологосъобразен и предпочитан транспорт в града	2.4.5.	Закупуване със средства от общинския бюджет на карти за градския транспорт за пенсионери и многодетни майки.	Закупени карти	бр	40
Пешеходно движение									
Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за	3.1	Създаване на зелени, достъпни и активни пешеходни зони и маршрути в града	3.1.1.	Увеличаване на пешеходните пространства/зони в града.	Нови пешеходни пространства	Кв.м.	500

		<i>пешеходно придвижване в града</i>							
<i>Пешеходно движение</i>	<i>3</i>	<i>Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града</i>	<i>3.2.</i>	<i>Подобряване на безопасността на пешеходното движение</i>	<i>3.2.1.</i>	<i>Въвеждане на транспортно-успокоената зона с ограничение на скоростта до 30 км/ч в цялата централна градска част ;</i>	<i>въведена "ЗОНА 30 км/ч"</i>	<i>бр</i>	<i>1</i>
<i>Пешеходно движение</i>	<i>3</i>	<i>Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града</i>	<i>3.2.</i>	<i>Подобряване на безопасността на пешеходното движение</i>	<i>3.2.2.</i>	<i>Подобряване на възможностите за безопасно пешеходно пресичане на нивото на улиците, повдигане и осветяване и сигнализиране на пешеходните пътеки, където е възможно - изграждане на междинни ивици в средата на широките улици за безопасно пресичане</i>	<i>безопасни пешеходни пътеки</i>	<i>бр</i>	<i>10</i>
<i>Пешеходно движение</i>	<i>3</i>	<i>Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града</i>	<i>3.2.</i>	<i>Подобряване на безопасността на пешеходното движение</i>	<i>3.2.3.</i>	<i>Подобряване на настилките и поддръжката на улиците и тротоарите, премахване на препятствия пред пешеходните потоци;</i>	<i>Подобри настилки на улици и тротоари;</i>	<i>кв.м.</i>	<i>800</i>
<i>Пешеходно движение</i>	<i>3</i>	<i>Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града</i>	<i>3.2.</i>	<i>Подобряване на безопасността на пешеходното движение</i>	<i>3.2.4.</i>	<i>Подобряване на маркировката и уличното осветление в пешеходните зони и публични пространства;</i>	<i>Подобрена маркировка и улично осветление в пешеходните</i>	<i>кв.м.</i>	<i>1000</i>

							зони и публични пространства;		
Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.2.	Подобряване на безопасността на пешеходното движение	3.2.5.	Етапна подмяна на осветителните тела в уличното осветление на населените места в общината	Подменени осветителни тела	бр	30

<p>Пешеходно движение</p>	<p>3</p>	<p>Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града</p>	<p>3.2.</p>	<p>Подобряване на безопасността на пешеходното движение</p>	<p>3.2.6.</p>	<p>Модернизация на уличното осветление на гр. Шумен чрез използване на LED осветителни тела</p>	<p>Монтирани LED осветителни тела</p>	<p>бр</p>	<p>50</p>
---------------------------	----------	---	-------------	---	---------------	---	---------------------------------------	-----------	-----------

Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.2.	Подобряване на безопасността на пешеходното движение	3.2.7.	Подобряване на вертикалната сигнализация, осигуряваща безопасното придвижване на пешеходците; измерване и анализиране на пътничкопотока и отчитане на спецификата на отделните кръстовища при вземането на решения за поставяне на бутони за заявка за пешеходно пресичане, както и преосмисляне на локациите на вече действащите такива и др.	Подобрена вертикална сигнализация, осигуряваща безопасното придвижване на пешеходците	кв.м.	500
Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.3.	Популяризиране и стимулиране на пешеходното движение	3.3.1.	Провеждане на широка кампания, целяща популяризирането на мерките и ползите от използването на екологични и устойчиви методи на транспорт, се счита и за един от основните инструменти за популяризирането на ПУГМ след изготвянето и одобрението	Подобрена вертикална сигнализация, осигуряваща безопасното придвижване на пешеходците	кв.м.	500

Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.3.	Популяризиране и стимулиране на пешеходното движение	3.3.2.	Провеждане на информационни кампании за определени целеви групи	проведени информационни кампании	бр.	2
Пешеходно движение	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	3.3.	Популяризиране и стимулиране на пешеходното движение	3.3.3.	Провеждане на инициативи за стимулиране на пешеходното и велосипедното движение, напр. „Пеша на училище“ за стимулиране на ходенето пеша на училище чрез създаване на достъпна и безопасна среда за пешеходно придвижване около училища, подобряване на достъпа от спирки на градския транспорт, основни подходи към училищата и т.н.	проведени инициативи /подобрения	брой	3
Велосипедно движение									
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.1.	Изграждане на интегрирана инфраструктура за велосипеден транспорт	4.1.1.	Етапно изграждане на велоалеи в централната градска част и в жилищните комплекси на гр. Шумен	изградени нови велосипедни алеи	брой	3
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и	4.1.	Изграждане на интегрирана инфраструктура за велосипеден транспорт	4.1.2.	Изграждане на велоалеи до производствените	изградени нови велосипедни алеи	брой	2

		изграждане на велоалеи				зони и Индустриален парк Шумен			
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.1.	Изграждане на интегрирана инфраструктура за велосипеден транспорт	4.1.3.	Изграждане на велоалея “1300 години България”;	изградени нови велосипедни алеи	брой	1
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.2.	Изграждане на довеждаща велосипедна мрежа в жилищните квартали	4.2.	Подобряване и разширяване на вътрешнокварталнит е велотрасета	подобвени велотрасета	брой	5
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.3.	Изграждане на рекреационни и спортни велосипедни трасета и маршрути	4.3.	Изграждане и/или маркиране на велосипедни маршрути и трасета, които формират специфична мрежа в градските паркове и околградския район. Като велосипеден маршрут за спорт, отдих и туризъм може да се маркира всяка паркова алея, която може да бъде споделена с пешеходци.	изградени велотрасета и маршрути	брой	4
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.4.	Монтиране на съоръжения за паркиране на велосипеди	4.4.1.	Монтиране на съоръжения за паркиране на велосипеди на обществени места	монтирани съоръжения за паркиране на велосипеди	брой	20

Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.4.	Монтиране на съоръжения за паркиране на велосипеди	4.4.2.	Монтиране на съоръжения за паркиране на велосипеди на работни места; Монтиране на антипаркинг колчета с дизайн, позволяващ заключване на велосипеди.	монтирани съоръжения за паркиране на велосипеди	брой	20
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.5.	Подобряване на пътната безопасност за велосипедистите	4.5.1.	Полагане на маркировка, маркиране на специализирани пътни знаци, сигнализация и др.;	положени маркировки/ пътни знаци /сигнализация	брой	30
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.5.	Подобряване на пътната безопасност за велосипедистите	4.5.2.	Подобрения на опасни кръстовища и пресичания - напр. създаване на стоп линия за велосипедисти, изнесена пред стоп линията на моторизирания трафик; добавяне на велосипедни пътеки до пешеходните пътеки; продължаване на настилката на велосипедни алеи през кръстовища, ако велоалеята е с предимство; създаване на междинни острови и изнесени тротоари при пресичане; стеснения на платното за движение и	подобрени кръстовища	брой	3

						намаляване на радиуса на бордюрните криви;			
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.5.	Подобряване на пътната безопасност за велосипедистите	4.5.3.	Обучение и образование за пътна безопасност и каране на велосипед или тротинетка в градски условия, включително в училище;	проведено обучение за пътна безопасност	брой	2
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.5.	Подобряване на пътната безопасност за велосипедистите	4.5.4.	Провеждане на кампании за толерантност на пътя.	проведени кампании	брой	1

Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.6.	Популяризиране и стимулиране на велосипедното движение	4.6.1.	Разяснителни срещи относно здравословни навици за повече движение в града, както и развитието на култура за използване на колелото като средство за транспорт;	проведени разяснителни срещи	брой	3
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.6.	Популяризиране и стимулиране на велосипедното движение	4.6.2.	Организиране на кампании с ученици и студенти за ходене на училище/университет с велосипед;	проведени кампании	брой	3
Велосипедно движение	4	Развитие на алтернативни начини на придвижвания и изграждане на велоалеи	4.6.	Популяризиране и стимулиране на велосипедното движение	4.6.3.	Кампании с работодатели за насърчаване използването на велосипеден транспорт от техните служители ;	проведени кампании	брой	2
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	4.6.	Популяризиране и стимулиране на велосипедното движение	4.6.4.	Създаване на мобилно приложение за споделяне на велосипедни маршрути, споделени велосипеди, велосипедни паркинги и друга информация, полезна за велосипедисти;.	създадено мобилно приложение за велосипедисти	брой	1
Паркиране									

Паркиране	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	5.1	Осигуряване на по-голям брой места за паркиране	5.1.	Решенията относно броя на новите паркоместа в града се определят за всеки конкретен район от града и са насочени към решаване на конкретните проблеми по паркиране в този район.	Нови паркоместа	брой	40
Паркиране	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	5.2	Управление на паркирането и Умен паркинг	5.2.1.	Разработване на мобилно приложение за идентифициране на най- близкото свободно паркоместо в обсега, където се намираме.	Мобилно приложение	брой	1
Паркиране	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	5.2	Управление на паркирането и Умен паркинг	5.2.2.	Въвеждане на Интегрирана електронна система за управление на паркирането (всички обособени паркинги и места за улично паркиране);	Въведена Интегрирана електронна система за управление на паркирането	брой	1
Паркиране	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	5.2	Управление на паркирането и Умен паркинг	5.2.3.	Ограничаване паркирането в зони с интензивен трафик;	Ограничаване паркирането в зони с интензивен трафик	бр.	2
Градска логистика									
Градска логистика	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска	6.1	Мерки за управление и контрол на логистиката на транспорта	6.1.1.	Управление и контрол при зареждането на търговските обекти:	въведени контролни дейности	бр.	3

		част и условията за паркиране							
Градска логистика	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	6.1	Мерки за управление и контрол на логистиката на транспорта	6.1.2.	Прилагане на инструменти за анализ на устойчивата градска мобилност; идентифициране на проблеми; качествени съвместни решения, включващи всички заинтересовани страни; оценка, поддръжка и подновяване на добрите практически решения;	приложени инструменти и решения	бр.	4
Градска логистика	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	6.1	Мерки за управление и контрол на логистиката на транспорта	6.1.3.	Въвеждане на Система за контрол на тежкотоварното движение	въведена система за контролна тежкотоварно то движение	бр.	1
Интелигентни транспортни системи									
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.1	Система за интелигентно управление на трафика	7.1.1.	Дигитално управление и контрол на трафика чрез онлайн платформа ;	изградена онлайн платформа	бр.	1
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.1	Система за интелигентно управление на трафика	7.1.2.	Изграждане на видеонаблюдение на транспортния трафик в гр. Шумен	въведена система за видеонаблюдение	бр.	1

Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.1	Система за интелигентно управление на трафика:	7.1.3.	Въвеждане на „умни кръстовища“	въведени умни кръстовища	бр.	3
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.2.	Въвеждане на система за електронно таксуване на пътниците и видеонаблюдение в градския транспорт	7.2.	Въвеждане на система за електронно таксуване на пътниците и видеонаблюдение в градския транспорт	въведена система за електронно таксуване на пътниците и видеонаблюдение	бр.	1
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.3.	Разработване/ актуализиране на ГПОД /Генерален план за организация на движението/	7.3.	Разработване/ актуализиране на ГПОД /Генерален план за организация на движението/	изготвен ГПОД /Генерален план за организация на движението/	бр.	1
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.4.	Въвеждане на информационни електронни табла	7.4.1.	Монтиране на електронни информационни табла, предоставящи информация за пътувания в реално време на спирките на МГОТ;	монтирани електронни табла	бр.	30
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.4.	Въвеждане на информационни електронни табла	7.4.2.	Монтиране на електронни информационни табла за наличните и свободни места за паркиране в града на входните артерии, както и указващи табла в града.	монтирани електронни табла	бр.	8
Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.5.	Въвеждане на сензори за мониторинг и контрол на качество на атмосферния въздух	7.5.	Въвеждане на сензори за мониторинг и контрол на качество на атмосферния въздух	монтирани сензори	бр.	20

Интелигентни транспортни системи	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	7.6.	Въвеждане на мобилно приложение за транспортните услуги за гражданите	7.6.	Въвеждане на мобилно приложение за транспортните услуги за гражданите	въведено мобилно приложение	бр.	1
Безопасна градска мобилност									
Безопасна градска мобилност	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	8.1	Изграждане на по-безопасна инфраструктура	8.1.	Инфраструктурните мерки за безопасна градска мобилност, насочени към безопасността и сигурността на всички участници, в т.ч. уязвимите участници в движението	въведени инфраструктурни мерки	бр.	5
Безопасна градска мобилност	5	Внедряване на ИТС за управление на мобилността	8.2.	По-тясно сътрудничество в областта на пътната безопасност между органите за пътна безопасност и здравните служби	8.2.	Въвеждане на системата e-call	въведена системата e-call	бр.	1
Безопасна градска мобилност	3	Повишаване на пътната безопасност и условията за пешеходно придвижване в града	8.3.	Въвеждане на обучение по градска мобилност.	8.3.	Подобряване на образованието и обучението на участниците в движението по пътищата	проведени обучения	бр.	3
Интегриран териториален подход									
Интегриран териториален подход	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска	9.1	Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в части на града	9.1.	Развитие на Устойчива градска мобилност (интегриран градски	реализирани проекти	бр.	1

		част и условията за паркиране				транспорт) - гр. Шумен			
Интегриран териториален подход	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	9.2.	Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в части на града	9.2.	Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в части на града	реализирани проекти	бр.	1
Интегриран териториален подход	1	Подобряване на движението и достъпа до централната градска част и условията за паркиране	9.3.	Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в зоната на близките населени места на града	9.3.	Формиране на интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност в зоната на близките населени места на града	пакети от мерки за устойчива мобилност	бр.	5
Интегриран териториален подход	2	Подобряване на системата на общественя транспорт чрез внедряване на ниско емисионни превозни средства	9.3	Формиране на партньорства и интегрирани пакети от мерки за устойчива мобилност във функционални зони и ареали, включващи общини Шумен, Велики Преслав, Венец, Върбица, Каолиново, Каспичан, Търговище и др	9.3.	Закупуване на нови нулевоемисионни превозни средства ; Изграждане на нови зарядни станции за нуждите на пилотния проект за общественя транспорт	закупени 6 нови електробуса и зарядни станции за тях	бр.	6 / 6
							2023 - 2035		

Таблица № 25 Индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението

Консултиране на заинтересованите страни и обществено участие

В хода на изготвяне на настоящия планов документ бяха консултирани заинтересованите страни чрез провеждане на експертни срещи с представители на общинската администрация, комуникация за набиране на данни информация и верифициране на направени заключения с представители експерти от Общинската администрация.

Проведена е обществена консултация под формата на „Писмени консултации“ до 21.07.2023 г. на качения ПУГМ 2023-2030г на сайта на Община Шумен за обществено обсъждане, като бяха потвърдени основните заложи приоритети и мерки за действие. Получените предложения от общественото обсъждане, както и изпратените коментари и предложения са отразени в окончателната версия на Плана.

С Решение № 1064 по Протокол № 51 / 27.07.2023 г. на Общински съвет Шумен е одобрен Планът за устойчива градска мобилност на Община Шумен за периода 2023 г – 2030 г.